

Gmina Halinów

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025

Przygotowanie dokumentu:
Contract Consulting Sp. z o.o.

HALINÓW, 2016

Spis treści

1.	Przesłanki do opracowania strategii.....	3
2.	Metodyka i tryb prac	4
3.	Struktura dokumentu	6
4.	Obszar, zakres i czas realizacji dokumentu	7
5.	Podstawowe informacje o Gminie Halinów	8
6.	Rys historyczny Gminy Halinów.....	9
7.	Układ przestrzenny Gminy	12
8.	Diagnoza sytuacji Gminy Halinów	15
8.1.	Opis sfery demograficznej.....	15
8.1.1.	Liczba mieszkańców.....	15
8.1.2.	Diagnoza demograficzna	17
8.2.	Opis sfery gospodarczej.....	24
8.2.1.	Potencjał gospodarczy.....	24
8.2.2.	Poziom bezrobocia i rynek pracy.....	26
8.2.3.	Turystyka	29
8.3.	Opis infrastruktury technicznej	32
8.3.1.	Sieć drogowa	32
8.3.2.	Sieć wodociągowa	35
8.3.3.	Sieć kanalizacyjna	37
8.3.4.	Sieć gazowa	39
8.3.5.	Usługi oczyszczania.....	40
8.3.6.	Mieszkalnictwo	41
8.3.7.	Ciepłownictwo	42
8.4.	Opis sfery i infrastruktury społecznej.....	43
8.4.1.	Edukacja.....	43
8.4.2.	Kultura i sztuka	47
8.4.3.	Sport i rekreacja	48
8.4.4.	Ochrona zdrowia	49
8.4.5.	Pomoc społeczna	50
8.4.6.	Organizacje pozarządowe.....	55
8.5.	Stan finansów i zarządzania.....	58
8.5.1.	Podsumowanie inwestycji z lat 2010-2014	58
8.5.2.	Analiza budżetu	60
8.5.3.	Porównania subregionalne.....	67

9.	Analiza SWOT	70
10.	Badanie ankietowe	77
10.1.1.	Cel badań	77
10.1.2.	Metoda i technika badawcza	78
10.1.3.	Charakterystyka i dobór próby	78
10.1.4.	Charakterystyka grupy respondentów uczestniczących w badaniu	78
10.1.5.	Ocena aktualnej sytuacji Gminy	81
10.1.6.	Szanse i zagrożenia rozwojowe Gminy	83
10.1.7.	Obszary projektów konieczne do realizacji przez Gminę w latach 2016-2025	85
11.	Wizja i misja Gminy Halinów	88
11.1.	Misja	88
11.2.	Wizja rozwoju – 2025+	89
12.	Cele i zadania realizacyjne dla Gminy Halinów	90
12.1.	Cele strategiczne i operacyjne	90
12.2.	Programy i zadania realizacyjne	92
13.	Źródła finansowania	102
14.	Zapewnienie zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	106
15.	System wdrażania i aktualizacji strategii	108
16.	Zasady i tryb monitoringu strategii	111
17.	Zasady i tryb ewaluacji strategii	111
18.	Komunikacja społeczna	112

1. Przesłanki do opracowania strategii

Po ponad 10 latach obowiązywania opracowanej w 2004 r. Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Halinów do 2020 r. przyjętej uchwałą Nr XIX/202/04 Rady Miejskiej w Halinowie z dnia 28 maja 2004 r. w wyniku zmiany uwarunkowań formalno-prawnych prowadzenia polityki rozwoju oraz sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju zaistniała konieczność aktualizacji tego dokumentu.

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025” jest koncepcją przyszłości – planem, w którym zawarte są cele, kierunki i odpowiednio rozłożone w czasie działania odnoszące się do właściwego funkcjonowania Gminy, pomimo zmian, które na przestrzeni lat zachodzą w sferze społecznej, kulturowej, gospodarczej. Odpowiednie planowanie strategiczne jest jednym z podstawowych warunków sprawnego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego, gdyż w znaczny sposób przyczynia się ono do efektywnego gospodarowania posiadanymi zasobami i pomaga w przewidywaniu problemów rozwojowych oraz pozwala na odpowiednie reagowanie w takich sytuacjach.

W 2004 roku Gmina Halinów opracowała dokument strategiczny, który umożliwił uporządkowanie planowanych zadań realizacyjnych do roku 2020, co wielokrotnie pozwoliło uniknąć realizacji projektów ad hoc. W związku ze zbliżającym się końcem obowiązywania obecnej strategii władze

Gminy zdecydowały się na ponowne usystematyzowanie przewidywanych kierunków działań, tak aby stanowiły logiczny ciąg i były odpowiednio wkomponowane w nakreśloną wizję rozwoju.

Za inne przyczyny opracowania nowej strategii można uznać:

- realizację większości przewidywanych zadań zawartych w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów do roku 2020”,
- nowy okres programowania w Unii Europejskiej i wiążącą się z tym zmianą kierunków polityki oraz reguł i zakresu wsparcia dla podmiotów lokalnych,
- chęć wykorzystania doświadczenia związanego z realizacją projektów, zebranego na przestrzeni ostatnich lat,
- aktualizację dokumentów krajowych i regionalnych w zakresie polityki regionalnej, rozwoju gospodarczego, zagospodarowania przestrzennego,
- zmiany w polityce lokalnej realizowanej przez sąsiednie regiony, miasta i gminy,
- zmiany wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania Gminy,
- przemiany społeczne, a w szczególności zmiany w oczekiwaniach i aspiracjach mieszkańców,
- zmiany w strukturze demograficznej Gminy,
- chęć zrównoważenia rozwoju wszystkich sołectw.

Zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej każda jednostka samorządowa powinna opierać swoje działania inwestycyjne współfinansowane ze środków unijnych na lokalnej strategii rozwoju, co istotnie przyczynia się do zwiększenia rangi dokumentu i sprawia, że jest on podstawowym narzędziem koncepcyjnym i wykonawczym władz Gminy.

2. Metodyka i tryb prac

Obecna strategia opracowana została metodą ekspercko-partycypacyjną. Podczas jej tworzenia uwzględniono warstwę analityczną i konsultacyjną.

Warstwa analityczna objęła:

- analizę lokalnego dorobku przedmiotowej literatury opisującej inwestycje i rozwój Gminy,
- zebranie dostępnych informacji statystycznych znajdujących się w bazie Głównego Urzędu Statystycznego,
- zebranie informacji statystycznych z Urzędu Miejskiego w Halinowie oraz jednostek jemu podporządkowanych,
- przegląd dostępnych i cytowanych informacji w zakresie prognozy rozwoju gospodarczego i społecznego różnych regionów Polski,
- analizę „Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju - Polska 2030” i planów rozwoju Województwa Mazowieckiego, w tym rozwoju opartego o absorpcję środków unijnych z perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Warstwa konsultacyjna objęła:

- analizę warsztatową obecnie obowiązujących strategii Gminy, celem uzyskania odpowiedzi na pytania:
  - W jakim zakresie są one aktualne i adekwatne do celu i zakresu nowej strategii?
  - W jakim trybie postawione cele powinny zostać komunikowane mieszkańcom Gminy?

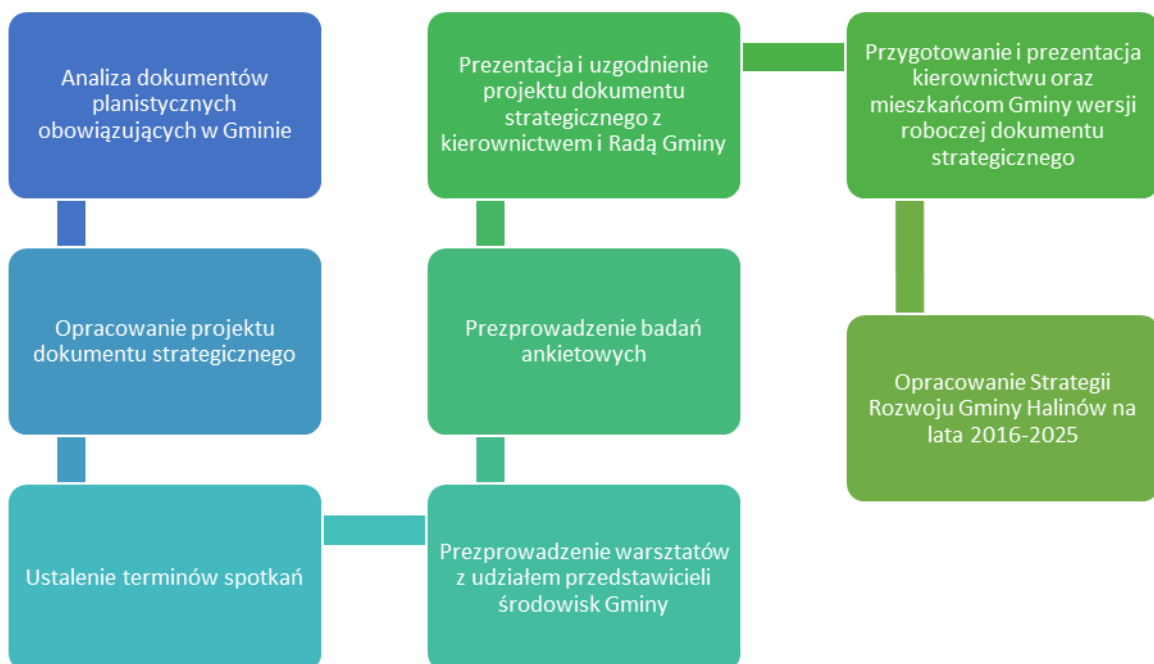

- W jakim zakresie nowa strategia będzie impulsem do aktualizacji innych dokumentów strategicznych?
- warsztaty z udziałem przedstawicieli środowisk Gminy, w tym: przedsiębiorców, przedstawicieli administracji samorządowej, przedsiębiorstw komunalnych, jednostek podległych samorządowi, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Ich celem było uzyskanie m.in. odpowiedzi na pytania:
  - Jakie są oczekiwania i preferencje mieszkańców Gminy w zakresie inwestycji?
  - Jakie bariery w rozwoju identyfikowane przez wskazane osoby mają priorytetowe znaczenie i mogą zostać wyeliminowane przez Gminę?
- przeprowadzenie ankiety z 251 mieszkańcami Gminy.

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025” opracowana została przy udziale licznych jednostek organizacyjnych oraz społeczności lokalnej. Połączenie doświadczenia w realizacji działań na przestrzeni ostatnich lat oraz zebranie oczekiwań społeczności Gminy Halinów powoduje, iż nie jest to dokument narzucający wolę władzy lokalnej, lecz jest on wynikiem wspólnie wypracowanego konsensusu. Efektem przeprowadzonych działań będzie zwiększenie poziomu utożsamiania się mieszkańców ze stworzoną koncepcją rozwoju. Właściwie przeprowadzony proces tworzenia dokumentu i konsultacji społecznych skutkować będzie wspólnymi działaniami wielu instytucji funkcjonujących w Gminie oraz inicjatywami poszczególnych mieszkańców.

Główne etapy procesu opracowywania strategii zostały zebrane i przedstawione w poniższym schemacie.

Rysunek 1 Etapy procesu opracowywania strategii

Źródło: opracowanie własne

Przyjęcie metody ekspercko-partycypacyjnej wiązało się z następującymi zadaniami po stronie Gminy i doradcy:

- Gmina:
  - udostępnienie kompletnej listy materiałów literatury lokalnej,
  - zapewnienie dostępności pracowników administracji samorządowej,
  - zapewnienie dostępności pomieszczeń na spotkania z pracownikami administracji samorządowej i spotkania z mieszkańcami,
  - sprawne opiniowanie produktów prac przygotowanych przez doradcę.
- Doradca:
  - przygotowywanie dokumentów propozycji strategii i treści merytorycznej ankiet i materiałów warsztatowych,
  - przeprowadzenie warsztatów,
  - naniesienie uwag Gminy do przygotowanych propozycji prac.

3. Struktura dokumentu

Struktura dokumentu strategicznego obejmuje część wprowadzającą do dokumentu oraz trzy główne jego części: diagnostyczną, strategiczną i wdrożeniową.

Rysunek 2 Struktura strategii rozwoju Halinowa

Źródło: opracowanie własne

4. Obszar, zakres i czas realizacji dokumentu

Strategia zrównoważonego rozwoju obejmuje swoim zasięgiem Gminę Halinów i dotyczy wszystkich jej mieszkańców i podmiotów działających na jej terenie. Dokument skupia się na wielu obszarach działania, nie ograniczając się jedynie do ustawowych obowiązków samorządu terytorialnego, ale stanowiąc odpowiedź na potrzeby całej społeczności lokalnej.

Zakres czasowy „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025” odpowiada kolejnemu okresowi programowania przyjętemu w Unii Europejskiej, tzn. obejmuje lata 2014-2020 oraz kolejne 4 lata przeznaczone na zakończenie i rozliczenie inwestycji, których realizacja wspierana będzie z funduszy strukturalnych.

5. Podstawowe informacje o Gminie Halinów

Rysunek 3 Położenie Gminy Halinów

Gmina Halinów położona jest w centralnej części województwa mazowieckiego, w najbliższym otoczeniu Warszawy (10 kilometrów od jej wschodnich granic). Od wschodu sąsiaduje z gminą Dębe Wielkie, od północy z Gminą Zielonka, od zachodu z miastem Sulejówką i od południa z gminą Wiązowna.

Lokalizacja Gminy determinuje jej strategiczne położenie w trans-europejskim korytarzu transportowym Wschód-Zachód, a w konsekwencji w paśmie podwyższonej aktywności gospodarczej wzdłuż jednego z głównych kierunków rozwoju aglomeracji warszawskiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: mapy ze strony www.obserwatorium.mazowsze.pl oraz strony www.podgik.powiatminski.pl

Przez teren Gminy przebiegają dwa ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu transeuropejskim relacji: Berlin-Poznań-Warszawa-Terespol-Moskwa, odcinek drogi krajowej nr 2 Świecko-Poznań-Warszawa-Siedlce-Terespol, oraz odcinek linii kolejowej E-20 Kunowice-Poznań-Warszawa-Siedlce-Terespol (na terenie Gminy znajdują się dwa przystanki kolejowe). W najbliższym czasie przewidywane jest powstanie przebiegającego przez Gminę Halinów odcinka autostrady, lub drogi ekspresowej łączącego się z istniejącą już obecnie obwodnicą Mińska Mazowieckiego. Na terenie Gminy planowany jest węzeł umożliwiający zjazd z powyższej drogi w miejscowości Stary Konik, na przecięciu drogi krajowej nr 2.

Przez Gminę Halinów przebiega także droga wojewódzka nr 637 (Warszawa-Węgrów) oraz droga wojewódzka nr 721 (Józefów-Wiązowna-Duchnow-Brzeziny). W najbliższym otoczeniu Gminy planowana jest również budowa Wschodniej Obwodnicy Warszawy - droga ekspresowa S17.

Gmina Halinów podzielona jest na 22 jednostki pomocnicze – sołectwa: Brzeziny, Budziska, Cisie, Chobot, Desno, Długa Kościelna, Długa Szlachecka, Grabina, Hipolitów, Józefin, Kazimierów, Królewskie Brzeziny, Krzewina, Michałów, Mrowiska, Nowy Konik, Okuniew, Stary Konik, Wielgolas Brzeziński, Wielgolas Duchnowski, Zagórze, Żwirówka.

Obszar Gminy Halinów znajduje się w obszarze Równiny Wołomińskiej, która jest częścią Niziny Środkowomazowieckiej. Tereny leśne stanowią 14,14% ogólnej powierzchni Gminy (dane GUS z roku 2014). Lasy ochronne na terenie Gminy Halinów, będące własnością Skarbu Państwa znajdują się na terenie sołectw: Chobot, Budziska, Cisie, Desno, Długa Kościelna, Hipolitów, Długa Szlachecka, Królewskie Brzeziny, Michałów, Mrowiska, Nowy Konik, Okuniew, Wielgolas Duchnowski.

Północna i południowa część Gminy Halinów jest częścią Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu – w jego skład wchodzi tereny zieleni towarzyszące zabudowie, w tym zadrzewienia, zakrzewienia, trawniki, zbiorniki wodne powierzchniowe i uprawy rolne.

6. Rys historyczny Gminy Halinów

Rysunek 4 Kościół parafialny w Długiej Kościelnej

Źródło: www.koscioty-drewniane.pl

Obecny obszar, na którym położona jest Gmina Halinów stanowił w średniowieczu wschodnią część ziemi warszawskiej, do czasu wykształcenia się podziału administracyjnego Mazowsza. Sieć osiedleńcza na tym terenie powstawała stosunkowo późno w porównaniu z Mazowszem Zachodnim, bo dopiero w XV wieku i w pierwszej połowie XVI wieku. Do czasu zwycięstwa pod Grunwaldem i zawarcia Unii z Litwą, (kiedy nastąpiła stabilizacja stosunków polsko-litewskich) obszar ten nie był atrakcyjny dla ruchu kolonizacyjnego. Unia z Litwą spowodowała awans wschodniej

części Mazowsza i wówczas ziemie obecnej Gminy Halinów znalazły się w obrębie międzynarodowego handlu z uwagi na wiodący przez Gminę szlak handlowy z Warszawy na Ruś przez Okuniew, Stanisławów, Dobre, Drohiczyn.

W I połowie XV w. powstała wieś: Długa Kościelna, a w XVI w. po inkorporacji Mazowsza do Korony na terenie Gminy powstały wsie: Chobot, Mrowiska, Cisie. Historia powstania miejscowości Halinów nierozdzielnie wiąże się z istnieniem w pobliżu Halinowa parafii rzymsko – katolickiej w Długiej Kościelnej, która powstała w 1453 roku jako wydzielona jednostka administracji kościelnej w parafii Zerzno. Z ksiąg parafialnych kościoła w Długiej Kościelnej wynika, że parafia obejmowała 14 wiosek, w tym wieś Skrudę (obecnie Halinów). W pobliżu parafii istniały należące do miejscowego proboszcza majątki kościelne – majątek Skruda oraz majątek Długa Kościelna obejmujące stawy rybne, lasy i dwory. Należy zauważyć, iż w aglomeracji Gminy Halinów znajduje się miejscowość Okuniew, której w 1538 roku Król Zygmunt I nadał prawa miejskie.

W miejscowości Długa Szlachecka i w miejscowości Cisie istniały majątki będące w posiadaniu drobnej i zubożałej szlachty. Obecnie w Okuniewie znajdują się ruiny posiadłości Rodziny Łubieńskich, której przedstawiciele uczestniczyli w życiu społecznym, patriotycznym i gospodarczym kraju. W 1795 roku po utracie przez Polskę niepodległości, obszar obecnej Gminy Halinów początkowo został wcielony do ziem zaboru austriackiego. Podczas Powstania Styczniowego w 1863 r. na terenie Gminy Halinów powstańcy stoczyli z Rosjanami wiele bitew w okolicach Chobotu, Michałowa i pod Okuniewem. Działała tu zorganizowana poczta powstańcza, a poszczególne dwory pełniły rolę stacji powstańczych, do których dostarczano meldunki o ruchach wojsk carskich, oraz rozkazy Rządu Narodowego.

W setną rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego mieszkańcy Halinowa ufundowali pomnik, czcąc pamięć poległych Powstańców. Po Powstaniu Styczniowym, carat chcąc zunifikować Królestwo Polskie z Rosją, dokonał podziału ziem zaboru rosyjskiego na 8 guberni. W myśl ustawy „O zarządzie gubernialnym i powiatowym w guberniach Królestwa Polskiego z dnia 19-31.XII.1866 r.” dokonano nowego podziału administracyjnego Królestwa Polskiego. Zgodnie z tym podziałem wieś Skruda (należąca do gminy wiejskiej Okuniew) została przyłączona do powiatu warszawskiego guberni warszawskiej. Siedzibą powiatu i guberni była Warszawa.

Rozwój miejscowości wiąże się z budową kolei żelaznej Warszawa – Brześć – Moskwa. Tuż po Powstaniu Styczniowym rząd carski podpisał decyzję o budowie linii kolejowej. Pierwotny plan budowy przewidywał, że linia kolejowa przebiegać będzie przez miejscowość Okuniew, jednak urzędnicy carscy dokonali poprawek, prowadząc ją w linii prostej z Warszawy do Brześcia. Linia kolejowa Warszawa – Brześć została zbudowana w 1866 r., a wieś Skruda znalazła się na trasie kolei żelaznej, co w znacznym stopniu w przyszłości wpłynęło na rozwój miejscowości Skruda.

Rysunek 5 Pomnik ku czci uczestników Powstania Styczniowego w Długiej Kościelnej

Źródło: Gminne Centrum Kultury w Halinowie

Ludzie z okolicznych wiosek osiedlali się w Skrudzie, a niektórzy z urzędników carskich w nagrodę za sumienne tępienie polskości otrzymywali tu działki ziemi. Zapewne pod koniec XIX w. lub na początku XX w. właściciele majątku Skruda zbudowali okazały dworek. Dwór był budowlą skromną i niedużą, ale jego architektura i otoczenie – interesujące. Dwór otoczony był pięknym parkiem, w którym znajdował się staw i altanka, a na szczególną uwagę zasługiwał bogaty drzewostan. Po drugiej stronie ulicy (dziś ulica 3 Maja) znajdowały się budynki gospodarcze (stajnie, chlewnie, magazyny), które po II wojnie światowej zostały przejęte przez Gminną Spółdzielnię w Halinowie.

W 1918 r. Polska odzyskała niepodległość. W późniejszych dokumentach tego okresu pojawiła się nazwa Halinów, ale dotyczyła ona tylko tej części majątku Skruda, którą jej właściciel wydzielił jako dziedziczną własność swojej żony.

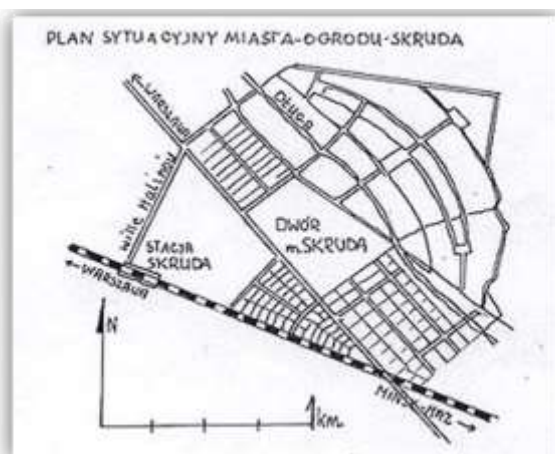
Rysunek 6 Pomnik żołnierzy poległych w 1920 roku w Okuniewie, ufundowany przez mieszkańców w dziesiątą rocznicę odzyskania niepodległości

Źródło: www.powiatminski.pl

W 1920 r. przez rejon Okuniewa oraz Skrudę przebiegał front wojenny. Po I wojnie światowej dokonano nowego podziału administracyjnego państwa. Miejscowość Skruda należała nadal do Powiatu Warszawskiego, do Gminy Wiązowna. W 1931 r. została włączona do Gminy Okuniew, a mieszkańcy dla określenia miejscowości używali nazwy Halinów, natomiast nazwa Skruda pozostała jako nazewnictwo przyjęte dla folwarku oraz przystanku kolejowego.

Rysunek 7 Koncepcja Miasta-Ogrodu Halinowa – dawniej dworu Skruda

Źródło: www.halinow.pl

W 1933 roku właścicielem folwarku Skruda został ksiądz Prałat Zygmunt Kaczyński. Ze swojego majątku liczącego 136 ha ziemi wydzielił 47 ha, które przeznaczył do parcelacji. Do Halinowa przybyła specjalna komisja, która podzieliła wydzieloną część na działki budowlane liczące od 2.200 m² do 3.000 m² ziemi.

Prowadzona w latach 30-tych XX w. intensywna kampania informacyjna zachęcająca ludność do osiedlania się w miejscowości Skruda, zaowocowała napływem urzędników, oficerów, rzemieślników i funkcjonariuszy policji.

Ostatnim właścicielem majątku Skruda był dr medycyny Stefan Łytkowski na stałe mieszkający w Warszawie. Jego dobrami administrował zarządca, który majątek doprowadził do rozkwitu, wprowadził innowacje rolnicze, a okoliczni chłopcy uczyli się od niego gospodarki rolnej.

Rysunek 8 Dwór Skruda- Halinów

Źródło: www.kurierskruda.pl

Dwór i majątek ziemski pozostał w rękach państwa Łytkowskich do końca II wojny światowej. Po wojnie dwór, jak wiele podobnych obiektów przeznaczono na cele oświatowe, a majątek ziemski rozparcelowano. W roku 1936 linia kolejowa została zelektryfikowana, a w Halinowie wybudowano dla mieszkańców peron. Wraz z elektryfikacją i utworzeniem przystanku kolejowego miejscowość zaczęła przeżywać okres prosperity. Przybyli nowi mieszkańcy, a niektórzy spośród warszawskiej inteligencji wybudowali tutaj swoje wille. W okresie okupacji Halinów należał do generalnego Gubernatorstwa. Niemcy nazwy Skruda używali dla przystanku kolejowego, natomiast miejscowość nosiła nazwę Halinów. W 1944 roku spłonął budynek Urzędu Gminy w Okuniewie, wobec czego władze gminne przeniosły swoją siedzibę do Długiej Kościelnej. Gminna Rada Narodowa w Okuniewie z siedzibą w Długiej Kościelnej na sesji w 1946 r. podjęła uchwałę o nadaniu nazwy Halinów dla osiedla i przystanku kolejowego. W 1952 roku w wyniku reorganizacji Powiatu Warszawskiego powstał Powiat Otwocki i Wołomiński. Gmina Okuniew została podzielona. Halinów przyłączono do Powiatu Otwocki, Okuniew zaś do Powiatu Wołomin. W tym samym roku utworzono Gminę Halinów z siedzibą w Halinowie. Siedzibą Urzędu Gminy był budynek państwa Ciszewskich i Pruszyńskich, który został przejęty przez ówczesne władze.

W 1973 r. Halinów włączono do Powiatu Mińsk Mazowiecki, a w 1976 r. w wyniku nowego podziału administracyjnego państwa zlikwidowano powiaty. Wprowadzono dwustopniowy podział kraju – gminy i województwa. Gmina Halinów, do której przyłączono Okuniew (Okuniew został zlikwidowany jako gmina) została włączona do województwa warszawskiego. Po wprowadzeniu trójstopniowego podziału kraju – Gmina Halinów została włączona do Powiatu Mińsk Mazowiecki.

Po II wojnie światowej następuje dynamiczny rozwój miejscowości, a przybywający nowi osadnicy wytyczają nowe ulice, budują domy, tworzą infrastrukturę osiedla. Najbardziej intensywny rozwój miejscowości przypada na ostatnie dwudziestolecie. Powstają wówczas nowe instytucje oraz infrastruktura techniczna (wodociąg, gazociąg i kanalizacja).

7. Układ przestrzenny Gminy

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Halinów sporządzone w latach 2008-2010, a przyjęte uchwałą Nr XXXVIII/333/10 Rady Miejskiej w Halinowie z dnia 11 marca 2010 roku, określa kierunki przeznaczenia terenów w Gminie Halinów w zakresie zabudowy mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej czy terenów zieleni. Wobec dynamicznych procesów urbanizacyjnych w Gminie, wniosków mieszkańców, zmian obowiązujących aktów prawnych oraz konieczności przeprowadzenia korekt dotyczących zagospodarowania przestrzennego Gminy, zajdzie w przyszłości potrzeba aktualizacji dokumentu, która umożliwi prowadzenie właściwej,

zrównoważonej polityki przestrzennej gminy. Ponadto, cały obszar Gminy objęto miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, które stanowią podstawę do wydawania pozwoleń na budowę.

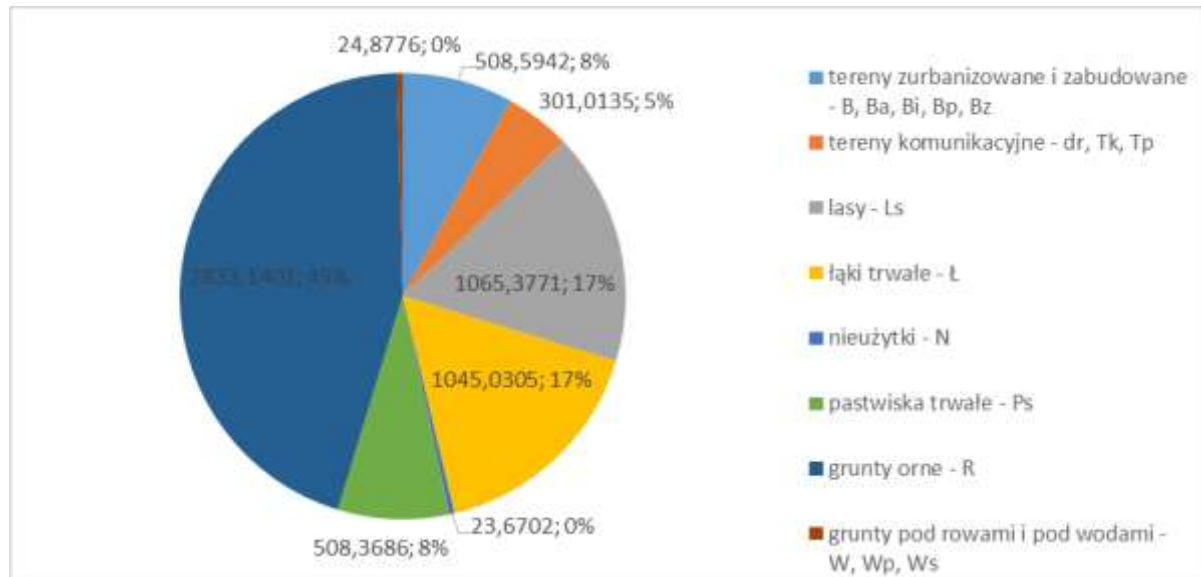
Zgodnie z zapisami SUIKZP, celem polityki przestrzennej w Gminie Halinów jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju, wykorzystanie szans rozwojowych, zniesienie barier rozwoju oraz zachowanie trwałości procesów przyrodniczych i równowagi przyrodniczej z uwzględnieniem rozwoju społeczno-gospodarczego. Cele te są realizowane w poszczególnych obszarach problemowych, uwzględniających:

- ❖ zmiany w sposobie użytkowania terenu oraz w strukturze gospodarczej,
- ❖ uporządkowanie funkcjonalno-przestrzenne zagospodarowania Gminy,
- ❖ rozwój systemu komunikacji i infrastruktury drogowej,
- ❖ poprawę stanu środowiska naturalnego,
- ❖ lokalny system przyrodniczy,
- ❖ poprawę stanu lokalnej infrastruktury technicznej,
- ❖ poprawę lokalnej infrastruktury społecznej, edukacyjnej i sportowej,

Działania w tych obszarach sprzyjają natomiast:

- ❖ zwiększaniu atrakcyjności obszarów Gminy dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych,
- ❖ tworzeniu wysokiej jakości konkurencyjnych w stosunku do innych gmin terenów mieszkaniowych,
- ❖ aktywizacji lokalnej społeczności,
- ❖ zwiększeniu poziomu inwestycji lokalnych.

Wykres 1 Struktura użytkowania terenu w Gminie Halinów [w ha]

Źródło: Ewidencja gruntów Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim

Tabela 1 Funkcje terenów w obowiązującym SUIKZP Gminy Halinów (bez istniejących dróg)

Przeznaczenie terenu	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy w powierzchni Gminy [%]
M1 – tereny wielofunkcyjne z dominującym udziałem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	1 180,26	18,71
M1z – obszary wskazane pod zabudowę położone na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi	130,38	2,07
M1L – obszary wskazane do zabudowy na terenach leśnych	17,75	0,28
M2 – tereny wielofunkcyjne o dominującym udziale zabudowy mieszkaniowej z udziałem zabudowy zagrodowej	856,55	13,58
M2z – obszary wskazane pod zabudowę położone na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi	33,97	0,54
Up – tereny wydzielonych usług publicznych	28,14	0,45
AG1 – tereny aktywności gospodarczej	334,69	5,30
AG1L – tereny aktywności gospodarczej na obszarach leśnych	3,27	0,05
AG2 – tereny aktywności gospodarczej przekształcone z funkcji mieszkaniowej	246,14	3,90
E1 – tereny rekreacyjne ogólnodostępne	21,63	0,34
E2 – tereny rekreacyjne o ograniczonym dostępie	101,57	1,61
IT – tereny infrastruktury	8,70	0,14
ZC – tereny cmentarzy	15,58	0,25
R – tereny rolne	2 057,21	32,61
Z – tereny zieleni	30,61	0,48
LS – tereny lasów	1 022,38	16,20
W – tereny wód powierzchniowych	26,32	0,42
INNE	193,76	3,07
RAZEM	6 308,91	100,00%

Źródło: SUIKZP Gminy Halinów

8. Diagnoza sytuacji Gminy Halinów

8.1. Opis sfery demograficznej

8.1.1. Liczba mieszkańców

Rozpatrując sytuację Gminy Halinów w aspekcie liczby ludności należy zaznaczyć, iż rzeczywista liczba mieszkańców jest zdecydowanie większa, ze względu na jej metropolitalne położenie. Gmina Halinów podobnie jak Warszawa i inne gminy podwarszawskie boryka się z problemem oszacowania faktycznej liczby mieszkańców, ponieważ wielu z nich nie jest zameldowanych na stałe, ani też nie wskazuje prawdziwego miejsca zamieszkania w swojej deklaracji podatkowej. Oszacowanie faktycznej liczby mieszkańców w Gminie jest bardzo trudne, a rzeczywista liczba mieszkańców może być nawet dwukrotnie wyższa. Trudności w określeniu faktycznej struktury demograficznej Gminy powodują problemy w oszacowaniu:

- zapotrzebowania na szkoły i przedszkola,
- zapotrzebowania na komunikację publiczną,
- prognoz ruchu drogowego,
- zużycia mediów (woda, prąd, gaz),
- zapotrzebowania na usługi publiczne,
- zapotrzebowania na infrastrukturę lokalną zakresie infrastruktury drogowej i kanalizacyjnej

W związku z tym, że brak jest innych, miarodajnych danych na potrzeby niniejszej diagnozy wykorzystano informacje Głównego Urzędu Statystycznego.

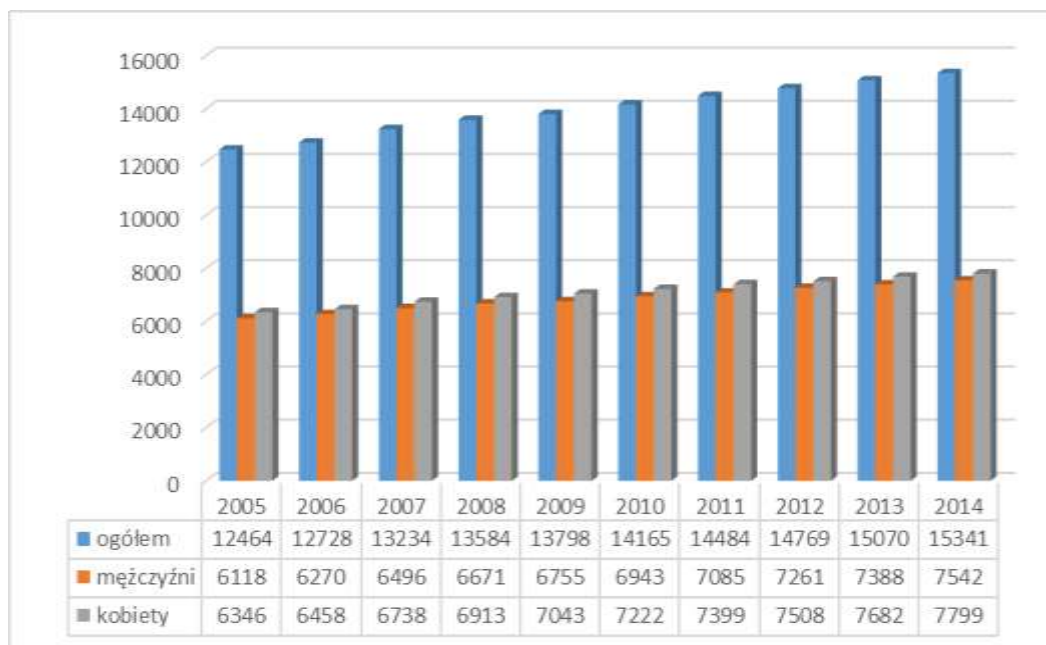

Liczba mieszkańców Gminy Halinów zgodnie z danymi GUS na 31.12.2014 r. wynosiła: 15.341 osób (7.799 kobiet, 7542 mężczyzn). Poniższy wykres obrazuje sukcesywny wzrost liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 2 Liczba ludności w Gminie Halinów w latach 2005-2014 wg faktycznego miejsca zamieszkania – stan na koniec grudnia każdego roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Jak wskazuje powyższy wykres dynamika wzrostu mieszkańców była znaczna. W 2014 roku liczba mieszkańców była o 2.877 osób większa niż w roku 2005, co stanowi przyrost mieszkańców na poziomie 18,75%. Średnio w roku liczba mieszkańców w analizowanym okresie (2005-2014 r.) zwiększyła się o 319 osób.

Liczba ludności Gminy Halinów w roku 2014 w podziale na poszczególne miejscowości wynosiła:

Tabela 2 Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Halinów w roku 2015

Nazwa miejscowości	Liczba ludności
Brzeziny	205
Budziska	225
Chobot	165
Cisie	842
Desno	183
Długa Kościelna	935
Długa Szlachecka	852
Grabina	277
Hipolitów	1682
Józefin	837
Kazimierów	300
Królewskie Brzeziny	77
Krzewina	231
Michałów	438
Mrowiska	180
Nowy Konik	338

Nazwa miejscowości	Liczba ludności
Okuniew	2198
Stary Konik	195
Wielgolas Brzeziński	596
Wielgolas Duchnowski	416
Zagórze	160
Żwirówka	73
Halinów	3538

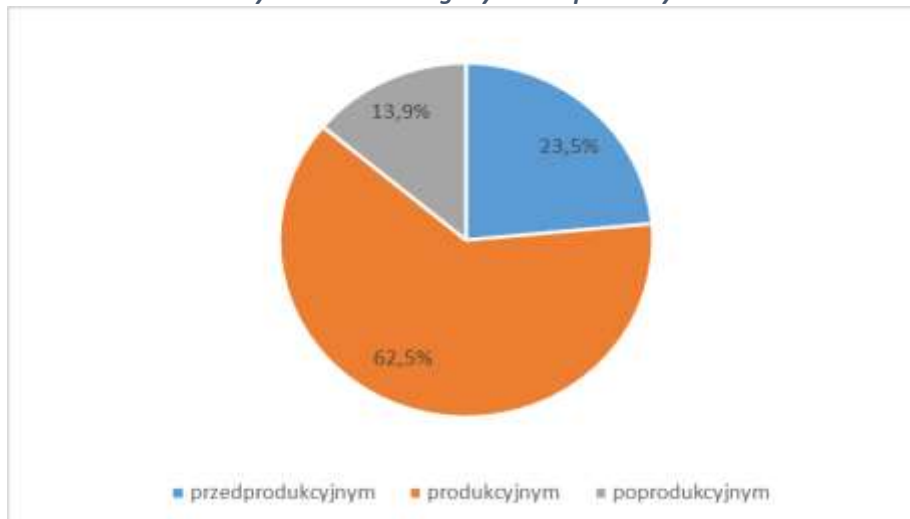
Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Z powyższych danych wynika, że największymi miejscowościami pod względem liczby mieszkańców są trzy miejscowości: Halinów, Okuniew i Hipolitów. Ich przewaga w liczebności mieszkańców wynika przede wszystkim z ich dogodnego położenia komunikacyjnego (Hipolitów położony jest pomiędzy linią kolejową a trasą Warszawa-Terespol, przez Halinów przejeżdża kolej, natomiast Okuniew jest najdalej wysuniętą miejscowością na zachód graniczącą bezpośrednio z Sulejówkiem). Pozostałe miejscowości są w przeważającej większości zdecydowanie mniejsze, ponieważ w wielu z nich liczba mieszkańców nie przekracza 500 osób.

8.1.2. Diagnoza demograficzna

Liczba mieszkańców Gminy Halinów wg kryterium produktywności, zgodnie ze stanem na rok 2014 przedstawia się następująco.

Wykres 3 Liczba mieszkańców Gminy Halinów według kryterium produktywności w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Ludność

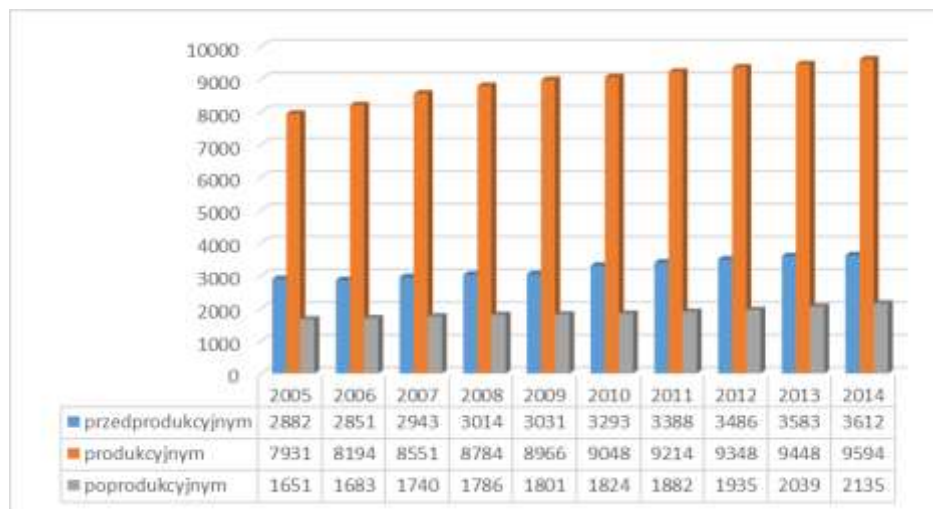
Gminę Halinów charakteryzuje stosunkowo korzystna sytuacja w aspekcie procesów demograficznych w odniesieniu do analogicznych danych odnotowanych dla województwa mazowieckiego i Polski. Dla porównania wskaźniki odnoszące się do kryterium produktywności dla osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2014 wynosiły dla Polski: 18,0%, województwa mazowieckiego: 18,5%; dla osób w wieku produkcyjnym wynosiły dla Polski: 63,0%, województwa mazowieckiego: 62,0%, natomiast wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym odnotowany dla danych odnoszących się do Polski wynosił: 19,0%, województwa mazowieckiego: 19,5%.

Gminę Halinów charakteryzują pozytywne trendy demograficzne, w aspekcie wskaźnika liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, który charakteryzuje się zdecydowanie większą dynamiką wzrostu niż wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym. Liczbę mieszkańców wg kategorii produktywności w latach 2005-2014 prezentuje poniższy wykres.

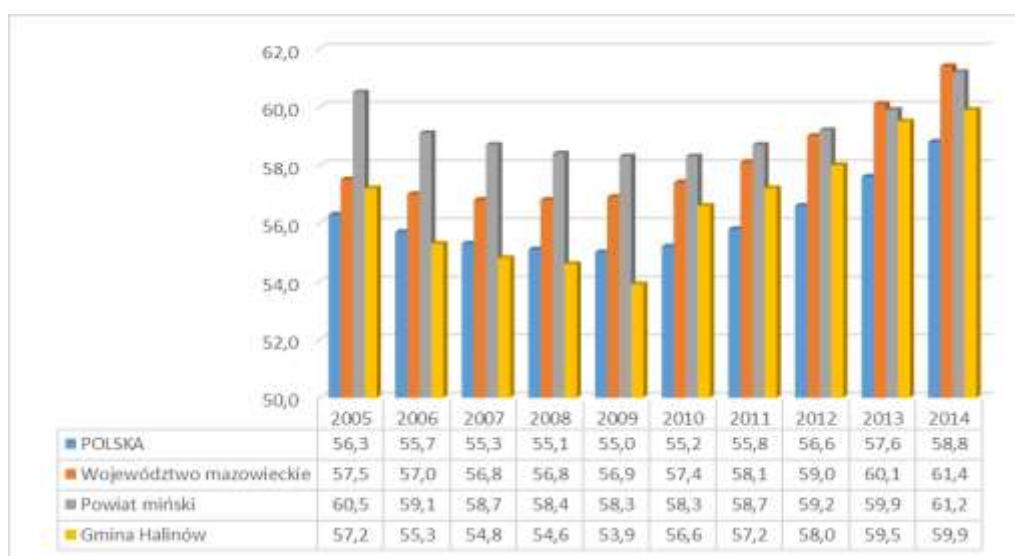
Wykres 4 Liczba mieszkańców w Gminie Halinów według kryterium produktywności w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Wskaźnik obciążenia demograficznego w zakresie liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w roku 2014 wynosił dla Gminy 59,9 osób i od 2006 obserwowany jest dynamiczny wzrost tego wskaźnika. Wartość ww. parametru dla Polski wyniosła w tym samym okresie 58,8 osób, dla województwa mazowieckiego – 61,4 osoby oraz dla powiatu mińskiego – 61,2 osoby. Taka tendencja stanowi korzystną przesłankę w relacji do danych powiatowych i wojewódzkich.

Wykres 5 Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Halinów w latach 2005-2014 w odniesieniu do analogicznych danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu mińskiego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)

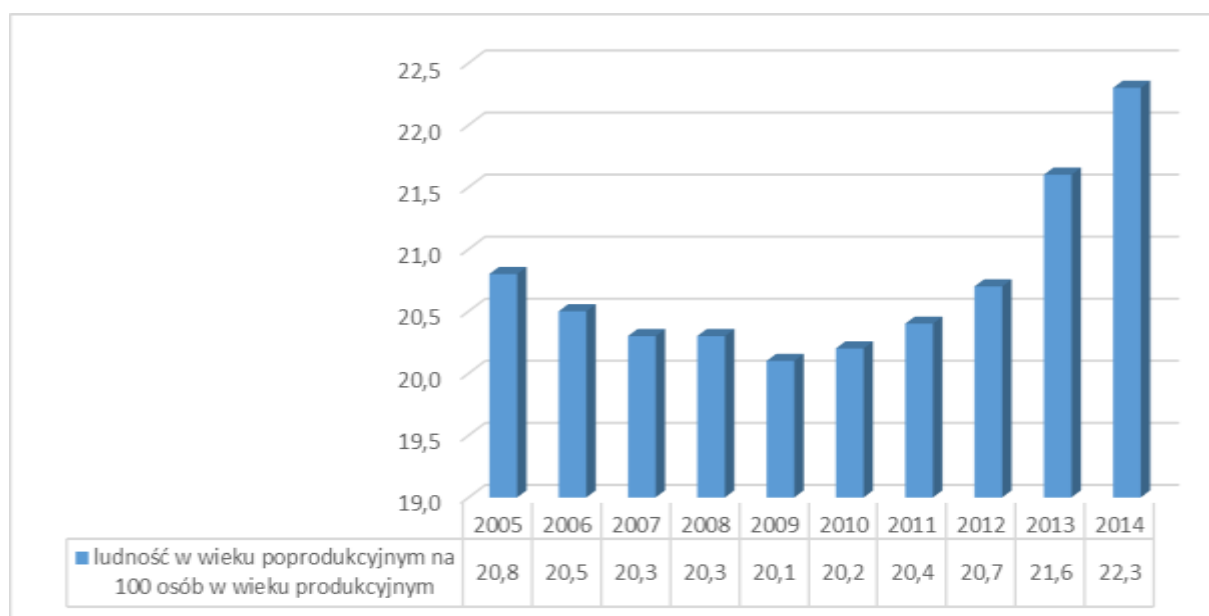

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Ludność

Analizując relację ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym, wskazującą na strukturę populacji i określającą tzw. miarę *demograficznej starości*, można stwierdzić, iż relacja ta kształtuje się na mniej korzystnym poziomie. Od roku 2009 wskaźniki powyższej relacji sukcesywnie wzrastają. W odniesieniu do innych jednostek terytorialnych (gmin, powiatu, województwa i Polski) taki trend nie należy do odosobnionych i generalnie populacja wskazanych regionów podlega procesom systematycznego starzenia się społeczeństwa. Przyrost w liczbach bezwzględnych liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym niweluje nieco niekorzystne tendencje starzenia się populacji Gminy. Na tle innych, nadrzędnych strukturalnie jednostek samorządu terytorialnego (powiat, województwo, Polska) wskaźnik demograficznej starości w odniesieniu do Gminy Halinów posiada korzystną proporcję (w roku 2014 stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnych wynosił dla Polski: 30,2 osoby; województwa mazowieckiego: 31,5 osób; powiatu mińskiego: 27,9 osób; Gminy Halinów: 22,3 osoby).

Wykres 6 *Ludność w wieku poprodukcyjnym, jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym lata 2005–2014 – Gmina Halinów (miara demograficznej starości)*

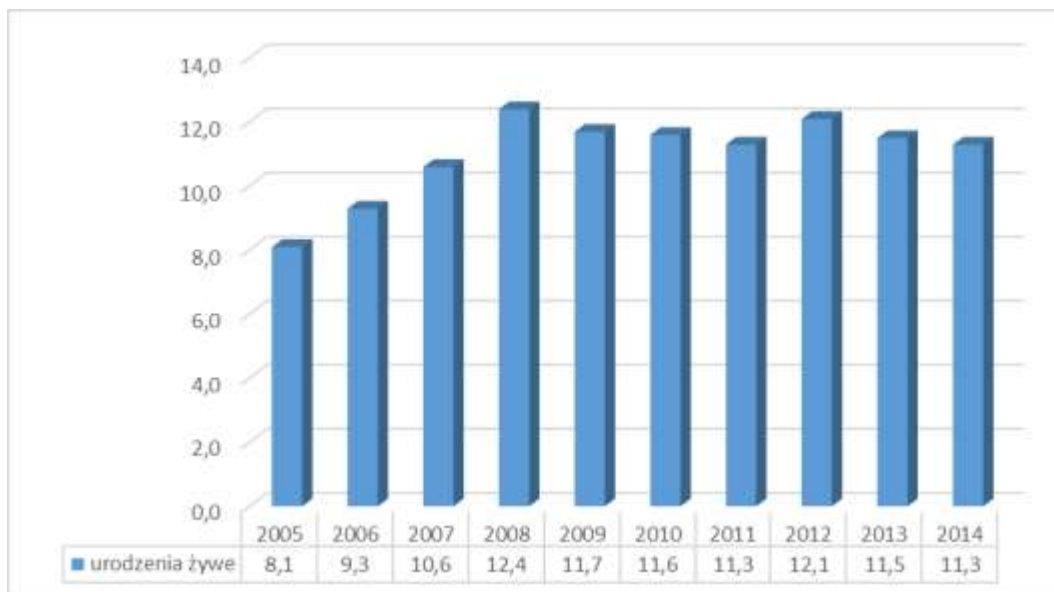
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Sytuację demograficzną Gminy Halinów w odniesieniu do wskaźnika urodzeń żywych na 1.000 mieszkańców w latach 2005-2014 charakteryzowały wahania przedmiotowego wskaźnika. Wartość wskaźnika w roku 2014 wynosiła: 11,3 urodzeń żywych na 1.000 mieszkańców.

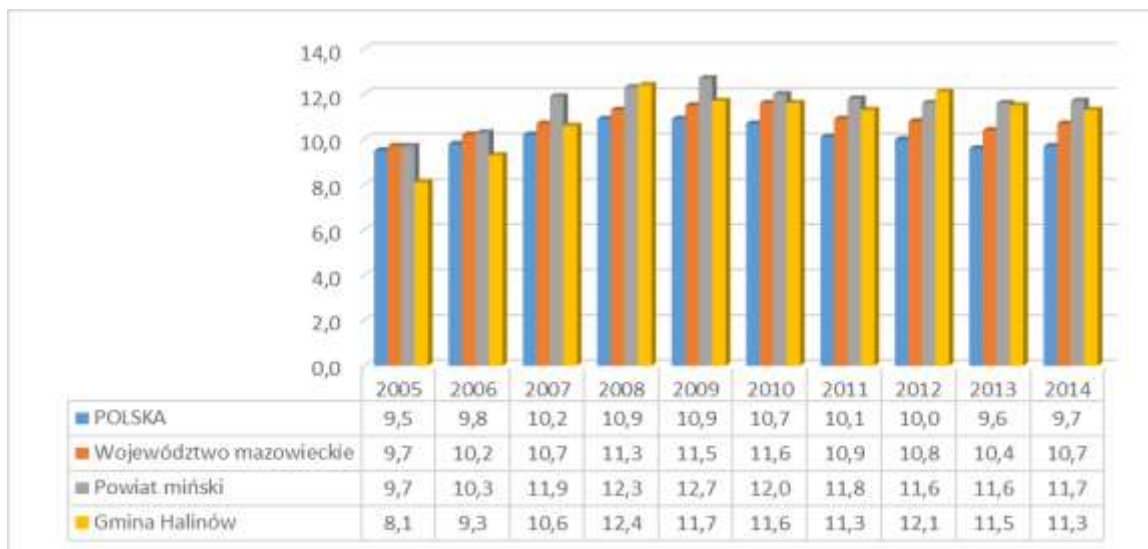
Wykres 7 Wskaźnik urodzeń żywych na 1.000 mieszkańców w Gminie Halinów w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Pomimo wahań wskaźnika urodzeń żywych na 1.000 mieszkańców w latach 2009-2014 (spadki i wzrosty wskaźnika) sytuacja Gminy Halinów w tej materii jest stosunkowo korzystna na tle innych nadrzędnych terytorialnie jednostek samorządu. W roku 2014 Gmina Halinów posiadała wyższy poziom tego wskaźnika (11,3), niż dane odnotowane dla województwa mazowieckiego (10,7) i Polski (9,7) i jedynie nieznacznie niższy niż wskaźnik przyjęty w tym samym okresie dla powiatu mińskiego (11,7).

Wykres 8 Wskaźnik urodzeń żywych na 1.000 mieszkańców w Gminie Halinów na tle danych powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005-2014

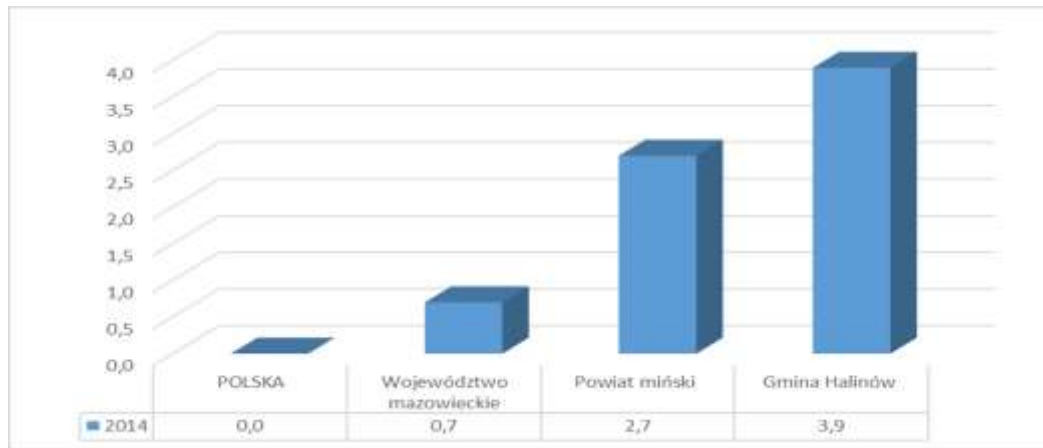
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Do korzystnych czynników warunkujących rozwój Gminy Halinów zaliczyć należy także dodatni od szeregu lat przyrost naturalny, chociaż zaobserwowano nieznaczny spadek wartości tego wskaźnika w latach 2009-2012 i ponowny wzrost w roku 2013 do poziomu: 4,6, a następnie spadek w roku 2014 do poziomu: 3,9.

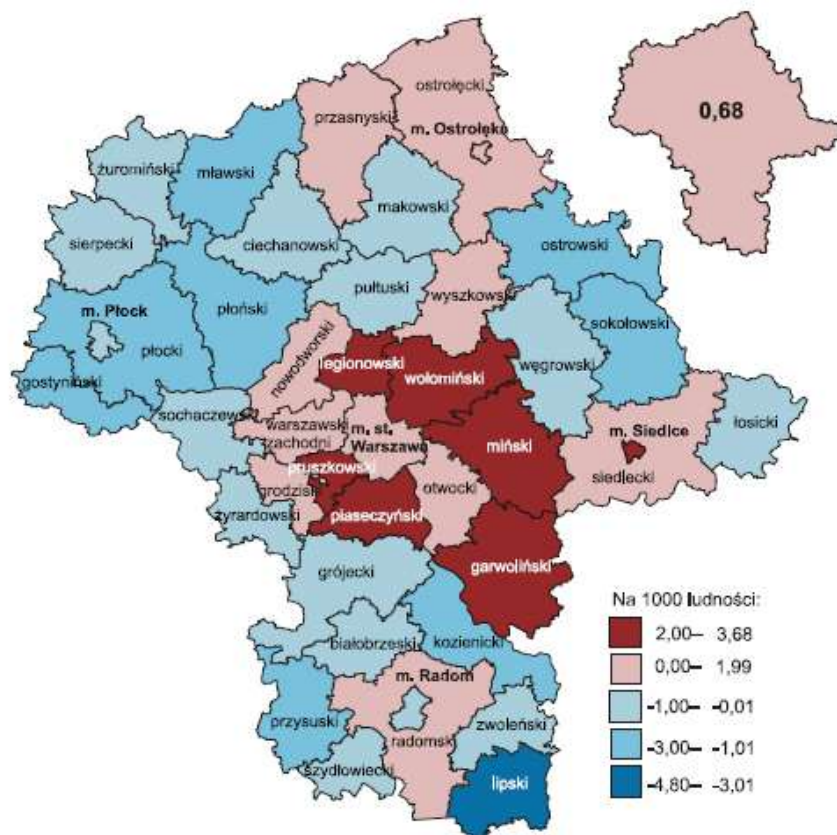
Wskaźniki przyrostu naturalnego na 1 000 ludności odnotowane w roku 2014 dla Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu mińskiego sytuowały Gminę Halinów na dominującej, znacząco korzystnej pozycji w odniesieniu do powyższych jednostek terytorialnych, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 9 Przyrost naturalny na 1000 ludności dla Gminy Halinów w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu mińskiego w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Rysunek 9 Przyrost naturalny na 1.000 ludności w województwie mazowieckim według powiatów w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Stan i ruch naturalny ludności w województwie mazowieckim w 2014 r.”- Urząd Statystyczny w Warszawie

Gmina Halinów od lat notuje także dodatnie saldo migracji w ruchu wewnętrznym, co jednoznacznie wskazuje na atrakcyjność miejscowości w kontekście wyboru miejsca osiedlenia dla osób przybywających z obszaru województwa i kraju. Wskaźnik salda migracji w ruchu zagranicznym wykazuje okresowe wahania, w roku 2014 zgodnie z danymi GUS odnotowano zerowy poziom tego parametru.

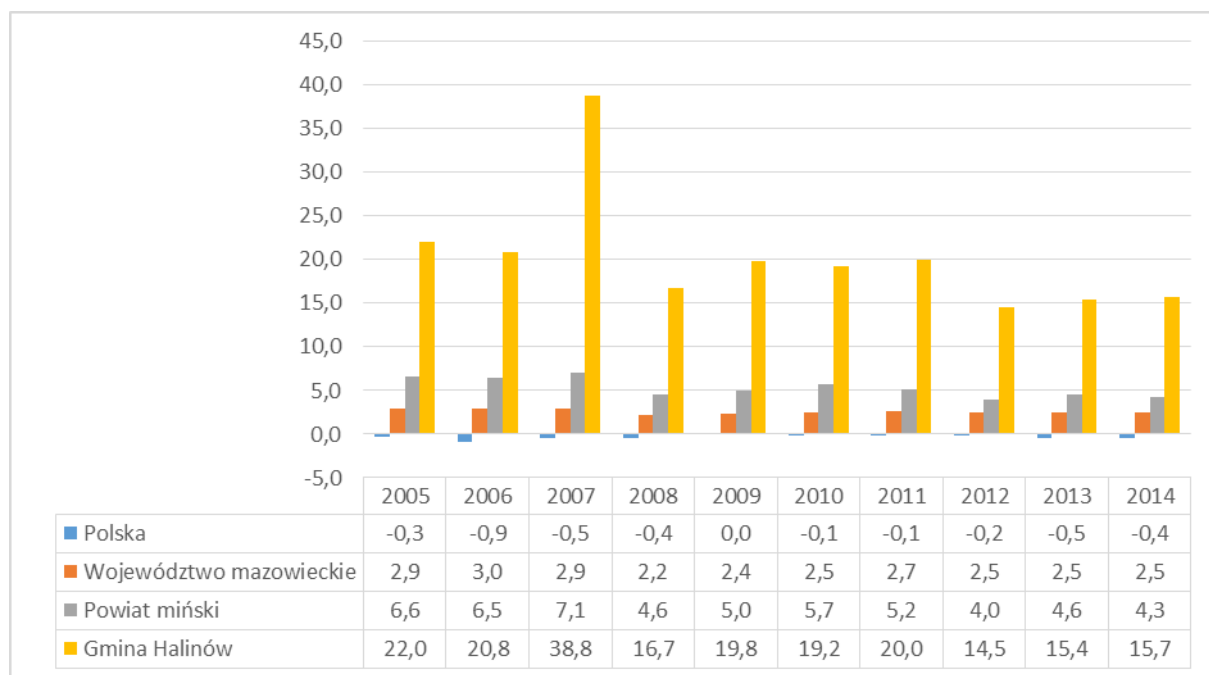
Tabela 3 Saldo migracji dla Gminy Halinów w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2005- 2014

Saldo migracji na pobyt stały	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
W ruchu wewnętrznym ogółem:	266	264	504	224	274	269	282	212	231	240
W ruchu zagranicznym ogółem:	3	-3	-1	-1	-2	0	4	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Analizując wskaźnik salda migracji na 1.000 mieszkańców dla Gminy Halinów w kontekście danych dla województwa, powiatu i kraju sytuacja Gminy w tej materii jest wyraźnie korzystna – wskaźnik z roku 2014 osiągnął poziom: 15,7 osób i był znacznie wyższy niż dane odnotowane w tym samym okresie w powiecie mińskim, województwie mazowieckim i kraju.

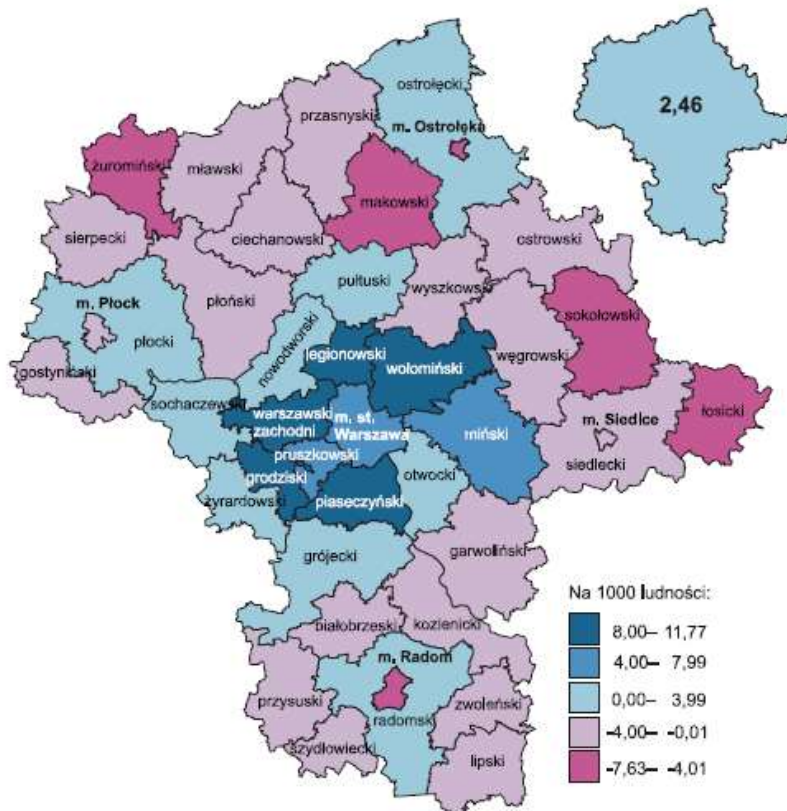
Wykres 10 Saldo migracji na 1.000 mieszkańców w Gminie Halinów na tle powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski ogółem w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Ludność

Rysunek 10 Saldo migracji stałej na 1.000 ludności w woj. mazowieckim według powiatów w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Stan i ruch naturalny ludności w województwie mazowieckim w 2014 r.”- Urząd Statystyczny w Warszawie

Prognozy liczby ludności na najbliższe lata w odniesieniu do powiatu mińskiego (brak prognoz dla mniejszych funkcjonalnie jednostek samorządu terytorialnego) są optymistyczne. W okresie do roku 2035 zaludnienie powiatu powinno się zwiększyć do poziomu: 161.147 osób przy obecnej liczbie ludności powiatu wynoszącej: 150.889 mieszkańców (dane GUS z roku 2014). Podobna tendencja wzrostu liczby ludności prognozowana jest dla województwa mazowieckiego, jednak tendencja wzrostowa w województwie utrzyma się do roku 2030, potem natomiast nastąpi spadek liczby populacji.

Powyższe dane potwierdzają, iż ludność Gminy Halinów należy demograficznie do społeczeństwa stosunkowo w niewielkim stopniu obciążonego procesami starzenia się społeczeństwa. Korzystne uwarunkowania demograficzne dotyczą przyrostu naturalnego oraz salda migracji, co implikować będzie wzrost liczby ludności w najbliższym horyzoncie czasowym. Taka sytuacja wymusza konieczność dostosowania warunków społecznych i gospodarczych Gminy do potrzeb sukcesywnie zwiększającej się populacji mieszkańców, tym bardziej, iż wskaźniki dotyczące liczby ludności według danych GUS nie określają rzeczywistej liczby mieszkańców. Szacunki Urzędu Gminy odnośnie realnej liczby mieszkańców przewyższają dane statystyczne. Niekorzystne uwarunkowania dotyczące zmniejszenia wpływów z tytułu podatków do kasy budżetu Gminy ograniczają możliwości inwestycyjne w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej.

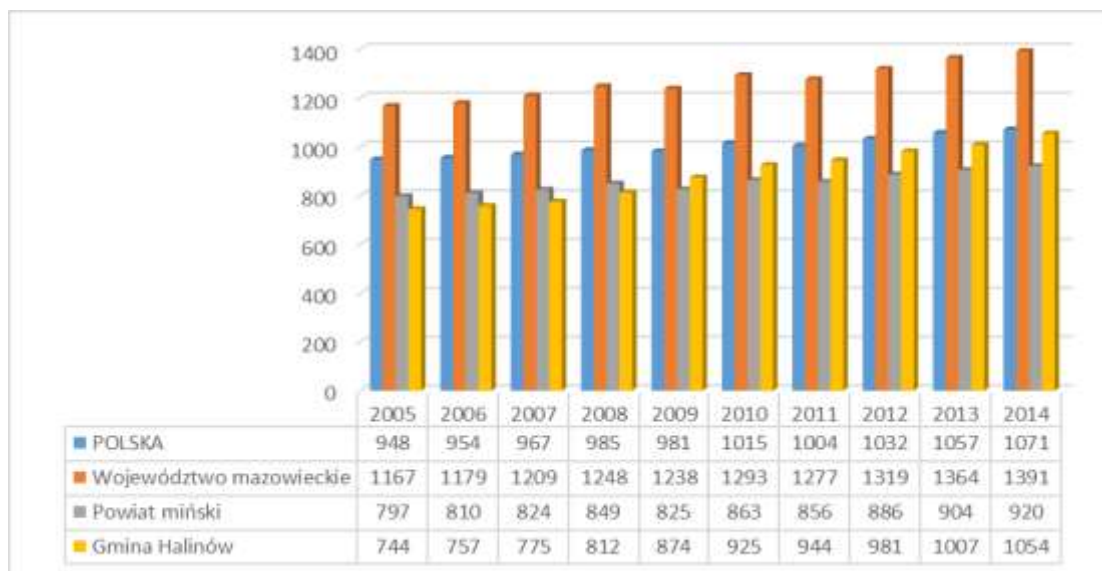
8.2. Opis sfery gospodarczej

8.2.1. Potencjał gospodarczy

Na terenie Gminy Halinów działalność prowadzi ogółem: 1.617 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON (stan na koniec grudnia 2014 r. wg danych GUS). Ich liczba na przestrzeni ostatnich lat (2005-2014) sukcesywnie wzrasta. W strukturze prowadzonej działalności dominują przedsiębiorstwa prywatne stanowiące 98,5% ogółu podmiotów. Większość przedsiębiorstw działa w sekcji G (handlu hurtowego i detalicznego, ogółem 402 podmioty, PKD 2007), sekcji F (budownictwa, ogółem 201 podmiotów), sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, ogółem 174 podmioty).

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru na 10.000 mieszkańców wynosił dla Gminy Halinów w roku 2014: 1.054 podmioty i był wyższy niż dane tego wskaźnika odnotowane dla powiatu mińskiego, ale niższy niż w województwie mazowieckim i kraju. Poniższa tabela obrazuje wskazane wartości.

Wykres 11 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w latach 2005-2014 w odniesieniu do Gminy Halinów, powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Podmioty gospodarcze

Do największych podmiotów gospodarczych działających w Gminie Halinów należą:

- Fabryka Wnętrz Chobot Sp. z o.o. – Chobot 14 – produkcja mebli, płyt,
- Marcin Decor – Nowy Konik ul. Terespolska 75 – ozdoby, karnisze, materiały,
- Piekarnia MEGMA – Halinów ul. Okuniewska 15 – pieczywo, cukiernictwo,
- Zakłady Mięsne Chobot – Chobot 15- ubój zwierząt,
- P.P.H.U. Nosta – Wielgolas Brzeziński 21 – produkcja i dystrybucja napojów, kawy, kakao,
- Mercor – Michalów 197 – produkcja kabli i przewodów,
- Plastimech s.c. – Długa Kościelna ul. Szczęśliwa 38 – tworzywa,
- P.P.H.U. MAX-PLAST – ul. Szczęśliwa 26-tworzywa,
- P.P.H.U. PLEXIMA – Długa Kościelna ul. Szczęśliwa 64- tworzywa,
- ROLL-PAP Żochowska Monika Długa Kościelna ul. Kochanowskiego 75 – produkcja art. gosp. domowego, toaletowych i sanitarnych,
- POLCAP – Długa Kościelna ul. Kochanowskiego 63 – produkcja opakowań,

- MBM MEAT FOOD SP Z O.O. Kazimierów, ul. Zastawie 19, 05-074 Halinów – produkcja mięsa,
- MAR-KOP Ewa Violetta Słodownik– ul. Główna 49, 05-074 Cisie,
- ŚLIMAK SP. Z O.O. – ul. Zgody 6, 05-074 Józefin,
- KORTBUD–ul. Lipowa 7, 05-079 Okuniew,
- ZAKŁADY GRAFICZNE TAURUS– Kazimierów, ul. Zastawie 12, 05-074 Halinów,
- GMINNA SPÓŁDZIELNIA HALINÓW- ul. Jana Pawła II 1, 05-074 Halinów
- DRUKPOL

Na obszarze Gminy Halinów poza prowadzoną przez podmioty gospodarcze działalnością produkcyjną i usługową funkcjonuje także 861 gospodarstw rolnych (o powierzchni powyżej 1 ha) prowadzących działalność rolniczą. Struktura użytków rolnych w Gminie oparta jest w zdecydowanej mierze na gruntach ornych. Sady, łąki i pastwiska stanowią niewielką część użytków rolnych. W odniesieniu do struktury upraw dominuje produkcja warzyw, zboża oraz kwiatów. Produkcja zwierzęca opiera się na chowie bydła, trzody chlewnej, drobiu.

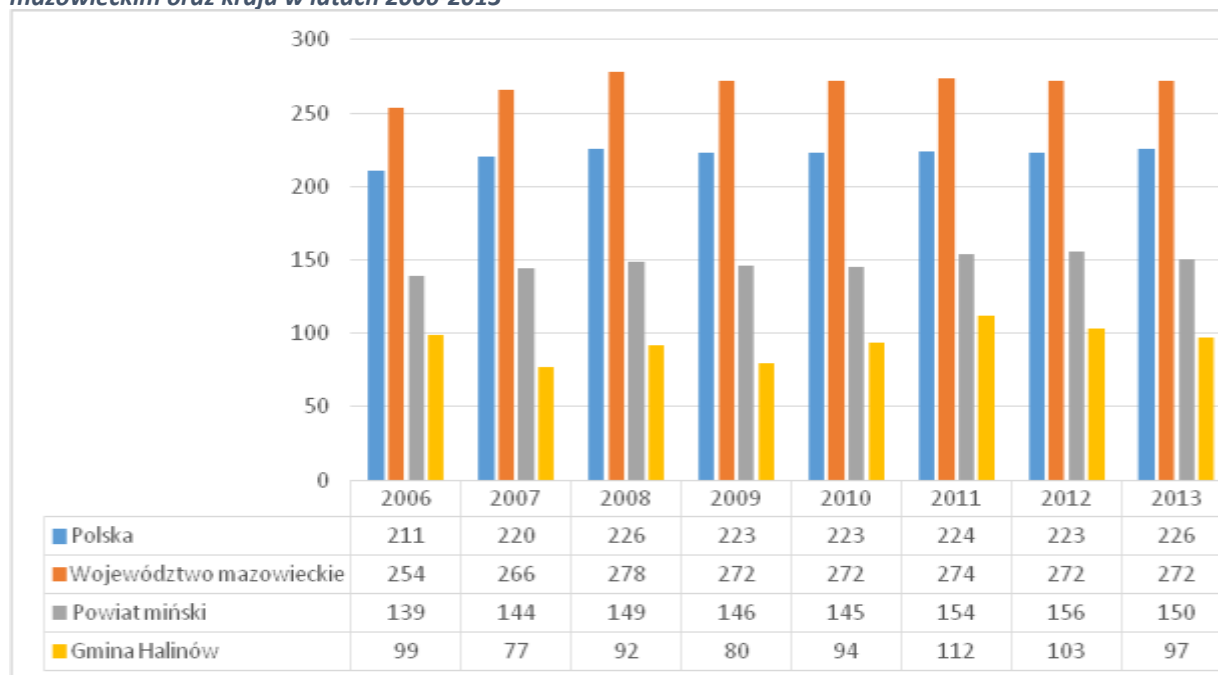
Do miejscowości, w których produkcja rolno-towarowa odgrywa znaczącą rolę należą: Brzeziny, Cisie, Desno, Nowy Konik, Stary Konik, Wielgolas Brzeziński, Wielgolas Duchnowski oraz Zagórze.

Tabela 4 Struktura gospodarstw rolnych według powierzchni

Powierzchnia gospodarstwa	Liczba gospodarstw	Łączna powierzchnia
od 1 ha do 5 ha	747	2.506,96
od 5 ha do 10 ha	98	613,02
od 10 ha do 15 ha	14	159,11
powyżej 15 ha	2	71,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Halinów

Wykres 12 Wskaźnik pracujących na 1.000 ludności w Gminie Halinów, powiecie mińskim, województwie mazowieckim oraz kraju w latach 2006-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-Rynek pracy

Innym parametrem określającym zasoby rozwojowe regionu w aspekcie gospodarczym jest wskaźnik liczby pracujących na 1.000 mieszkańców. W Gminie Halinów sytuacja w tej materii jest niekorzystna na tle danych odnoszących się do powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski. W roku 2013 (brak danych za 2014 r.) wskaźnik liczby pracujących na 1.000 ludności kształtował się na poziomie: 97 osób. Dane powyższego wskaźnika odnotowane w tym samym roku dla powiatu mińskiego wynosiły: 150 osób, dla województwa mazowieckiego: 272 osoby oraz dla Polski: 226 osób. Na przestrzeni lat 2006-2013 odnotowano wahania wskaźnika (wzrost i spadek) jednak od roku 2011 parametr ten ulegał sukcesywnemu obniżeniu.

Wobec konieczności umożliwienia rozwoju Gminy w aspekcie wzmocnienia swojej pozycji regionalnej i zwiększenia potencjału pracujących mieszkańców Gmina Halinów prowadzi intensywne działania w tym zakresie. Pośród wielu inicjatyw i projektów na uwagę zasługuje realizacja projektu pn.: „Wzmocnienie własnego potencjału gospodarczego powiatu mińskiego i Gminy Halinów poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowości Długa Kościelna”, który umożliwił poprawę dostępności ekonomicznej do 23 ha atrakcyjnie umiejscowionych terenów przeznaczonych pod inwestycje. W ramach projektu dokonano budowy szeregu ulic umożliwiających swobodny dostęp do obszarów pod planowane przez przyszłych przedsiębiorców inwestycje oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej umożliwiającej prowadzenie działalności w terenie wskazanym przez Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego jako teren koncentracji usług i przemysłu.

Rysunek 11 Tereny inwestycyjne w Długiej Kościelnej

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Możliwości rozwojowe Gminy wzmocnia także fakt jej uczestnictwa w zawartym porozumieniu władz samorządowych gmin i powiatów zdefiniowanego jako Podregion Warszawski. Umożliwia ono nawiązywanie partnerskiej współpracy wielu jednostek samorządu województwa mazowieckiego przy realizacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji, co w konsekwencji wzmocnia szanse regionu na pozyskanie unijnych dotacji.

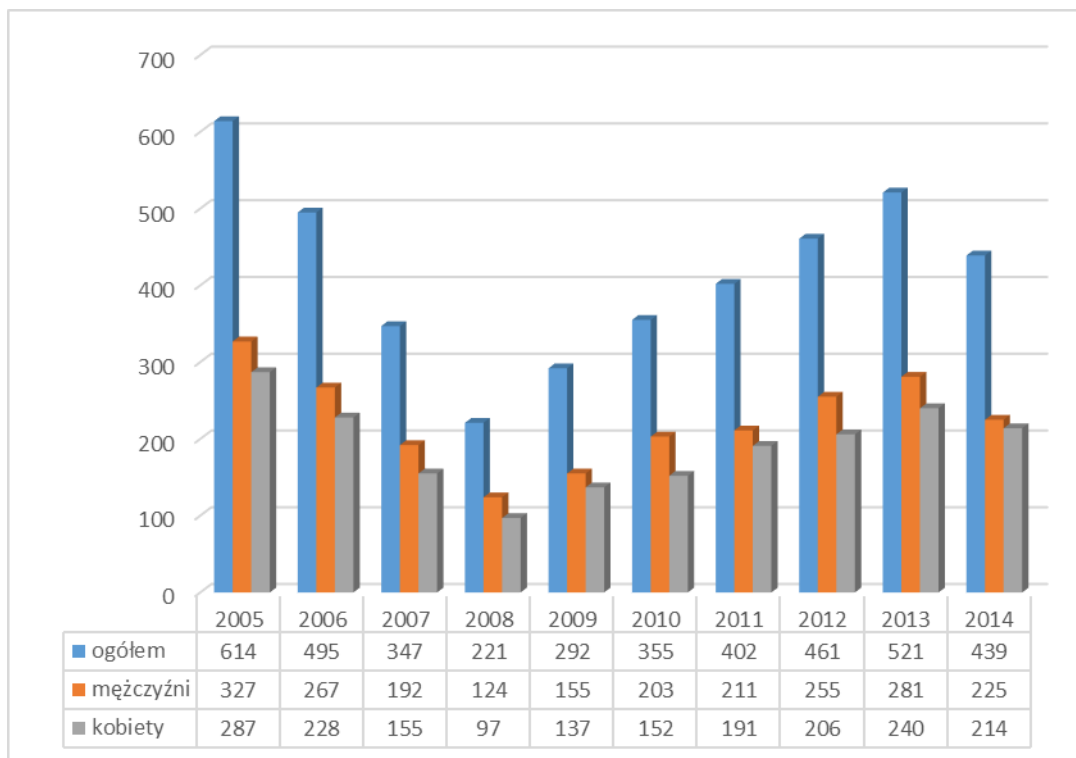
8.2.2. Poziom bezrobocie i rynek pracy

W roku 2014 w Gminie Halinów odnotowano zmianę niekorzystnej od wielu lat (2008-2013) tendencji związanej ze wzrostem osób bezrobotnych. W grupie zarejestrowanych osób bezrobotnych

w roku 2014 liczba bezrobotnych mężczyzn w liczbach bezwzględnych stanowiła większość, ogółem było to 225 bezrobotnych mężczyzn w odniesieniu do 214 bezrobotnych kobiet. Poniższa tabela obrazuje wskazaną wyżej tendencję w podziale na zarejestrowaną liczbę kobiet i mężczyzn.

Wykres 13 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Halinów w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Rynek pracy

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim (stan na koniec II półrocza 2014 r.) największą grupę bezrobotnych 55,5% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, ich liczba wyniosła: 244 osoby. Następną liczebnie największą grupę spośród ogółu bezrobotnych stanowiły osoby po 50 roku życia, ich liczba kształtowała się na poziomie: 122 osób (27,7%). Osoby do 25 roku życia tworzyły najmniej liczącą grupę zarejestrowanych bezrobotnych: ogółem 42 osoby.

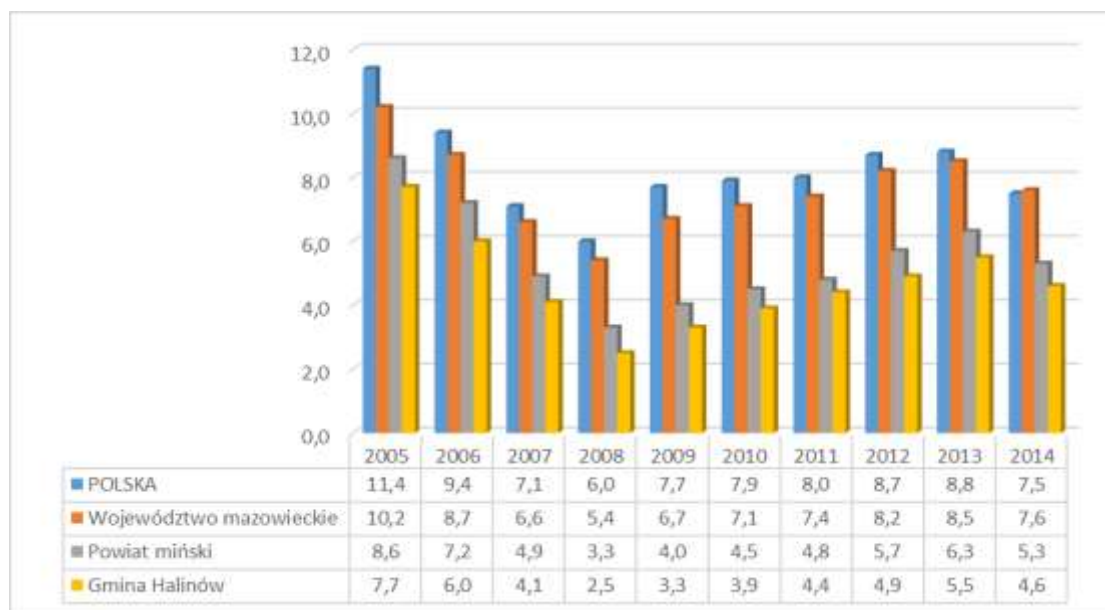
W odniesieniu do danych zarejestrowanych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski sytuacja na rynku pracy w Gminie Halinów generalnie nie odbiega od tendencji powiatowych, wojewódzkich i krajowych. W każdej z wymienionych wyżej jednostek terytorialnych od szeregu lat notuje się wzrost poziomu bezrobocia.

Pozytywny trend dla Gminy Halinów odnosi się do stosunku liczby zarejestrowanych bezrobotnych do ogółu liczby osób w wieku produkcyjnym. W roku 2014 procentowy odsetek takich osób wynosił: 4,6% i był znacznie niższy niż poziomy tego wskaźnika odnotowane dla powiatu mińskiego (5,3%), województwa mazowieckiego (7,6%) oraz Polski (7,5%). Poniższy wykres ilustruje wskazane zjawisko na przestrzeni lat 2005-2014.

Wykres 14 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Halinów do liczby ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2005-2014 w [%]

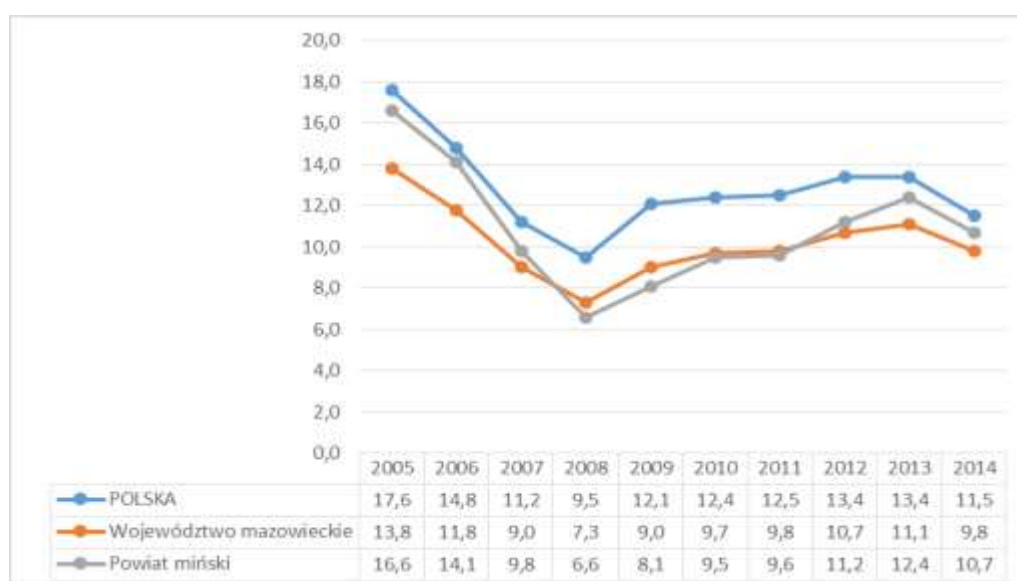

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Rynek pracy

W odniesieniu do danych powiatu mińskiego stopa bezrobocia według danych GUS z grudnia 2014 r. wynosiła: 10,7% i była wyższa niż wskaźnik zarejestrowany dla województwa mazowieckiego: 9,8%, ale niższa od wskaźnika przyjętego w tym samym okresie dla Polski: 11,5% (dane GUS nie notują wskaźnika stopy bezrobocia na poziomie gmin).

Poniższe wykresy prezentują poziom stopy bezrobocia w latach 2005-2014 dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski oraz poziom stopy bezrobocia dla powiatu mińskiego w odniesieniu do innych powiatów województwa mazowieckiego (stan z grudnia 2014 r.).

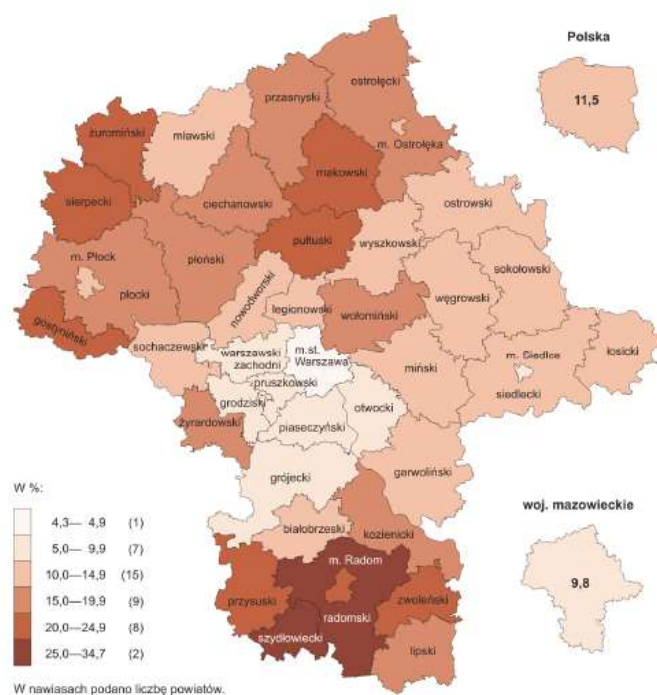
Wykres 15 Stopa bezrobocia dla powiatu mińskiego na tle województwa mazowieckiego i kraju w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Rynek pracy

Rysunek 12 Stopa bezrobocia w województwie mazowieckim według powiatów w grudniu 2014 r.

Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w grudniu 2014 r. - Urząd Statystyczny w Warszawie

W grudniu 2014 roku spośród wszystkich 42 powiatów województwa mazowieckiego, powiat miński znalazł się w grupie powiatów, które odnotował stosunkowo niski poziom stopy bezrobocia (11 pozycja).

Utrzymanie pozycji Gminy na obecnym poziomie oraz jej sukcesywne wzmocnienie wymaga stworzenia korzystnych zachęt inwestycyjnych, które wpłyną na zdynamizowanie napływu kapitału inwestycyjnego w postaci tworzenia nowych podmiotów gospodarczych zwiększających wpływy z podatków do gminnego budżetu, ale przede wszystkim które umożliwiają stworzenie nowych miejsc pracy, a w konsekwencji zmniejszą poziom bezrobocia i wpłyną na wzrost stopy życiowej mieszkańców Gminy.

8.2.3. Turystyka

Rozmieszczenie bazy turystycznej to wypadkowa kilku istotnych uwarunkowań, które wpływają na jej liczbę jakość i rodzaj. Zasadniczo dominującymi elementami mającymi wpływ na intensywność jej występowania są: walory turystyczne, wypoczynkowe i kulturowe miejscowości oraz dostęp komunikacyjny i standard miejsc noclegowych.

Część północna i południowa Gminy Halinów to część Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu o znacznych walorach przyrodniczych służących nie tylko możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, ale także pełniących funkcje korytarzy ekologicznych dla roślin i zwierząt. Obszar chronionego krajobrazu w Gminie zajmuje powierzchnię ogółem: 3.349,1 ha, a na jego terenie znajduje się 48 pomników przyrody.

Urozmaicony krajobraz przyrodniczy Gminy rozległe kompleksy leśne, rzeki, stawy oraz obszary piaszczystych wydmy stanowią niewątpliwą potencjał Gminy w zakresie rozwoju jej funkcji turystyczno-wypoczynkowych.

Jedną z głównych atrakcji turystycznych Gminy są hodowlane stawy rybne, obszary bagienne oraz liczne szlaki turystyczne i rowerowe wytyczone na jej obszarze. Ogólna powierzchnia halinowskich stawów wynosi ogółem: 40 ha, a obszar ten wykorzystywany jest nie tylko jako miejsce wędkowania, ale także pieszych wycieczek i spacerów.

Rysunek 13 Krajobraz i otoczenie stawów w Halinowie

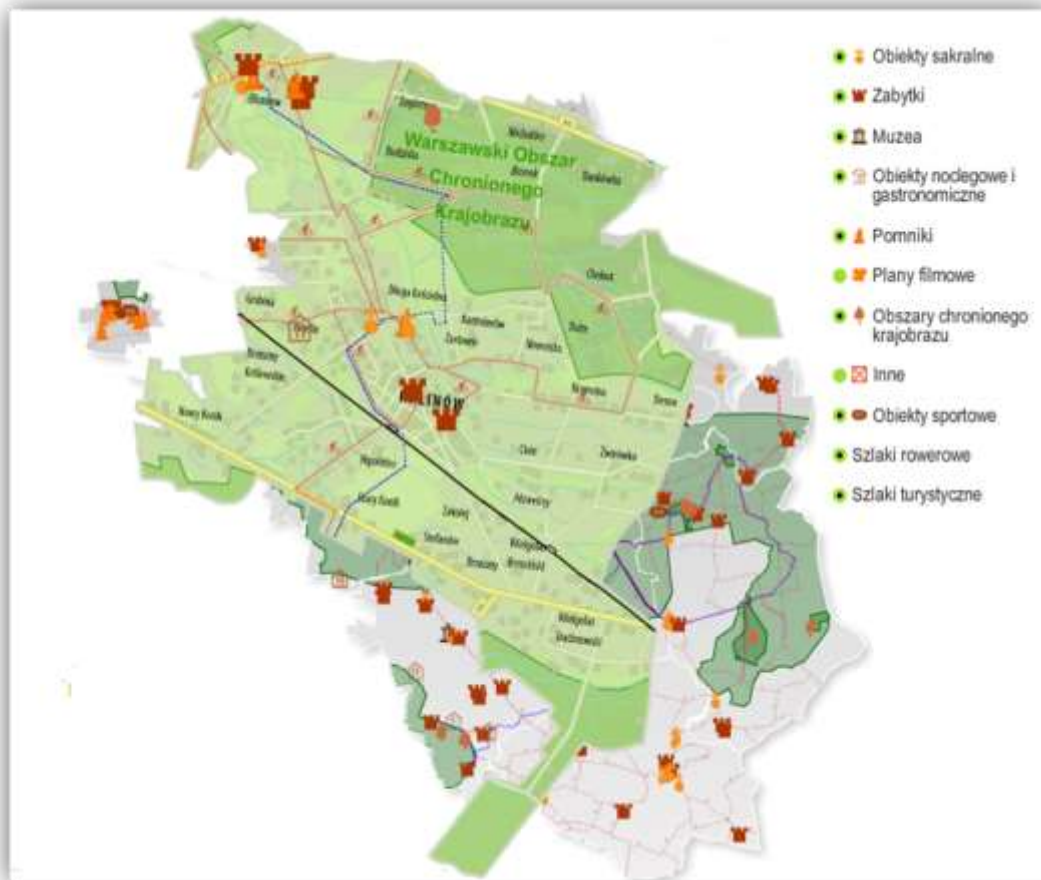
Źródło: www.halinow.pl

Na obszarze Gminy działalność prowadzą gospodarstwa agroturystyczne między innymi Stajnia Szlachecka w miejscowości Długa Szlachecka, a także obiekty umożliwiające naukę jazdy konnej oraz czynny wypoczynek „w siodle” a mianowicie: stajnia w Wielgolesie Duchnowskim posiadająca w swej hodowli konie rasy arabskiej, stajnia państwa Szuster w miejscowości Budziska, kluby jeździeckie Aromer w Józefinie oraz Dworek w Okuniewie. Na terenie Gminy funkcjonują również obiekty hotelowe, między innymi Srebrny Świerk Okuniew, Willa Zagórze oraz Hotel Eden w Okuniewie.

Gmina Halinów posiada liczne zabytki architektury sakralnej i użytkowej, które uzupełniają jej krajobraz kulturowy między innymi: zabytkową dzwonnice i kruchtę w Długiej Kościelnej, kościół pod wezwaniem Św. Stanisława Kostki w Okuniewie, cmentarz żydowski i ruiny pałacu rodziny Łubieńskich z parkiem w Okuniewie.

Rysunek 14 Mapa atrakcji turystycznych Gminy Halinów

Źródło: www.zwiedzanie.powiatminski.pl

Rysunek 15 Cenne architektonicznie obiekty sakralne w Gminie Halinów: Dzwonnica przy Kościele Św. Anny w Długiej Kościelnej oraz Kościół pod wezwaniem Św. Stanisława Kostki w Okuniewie

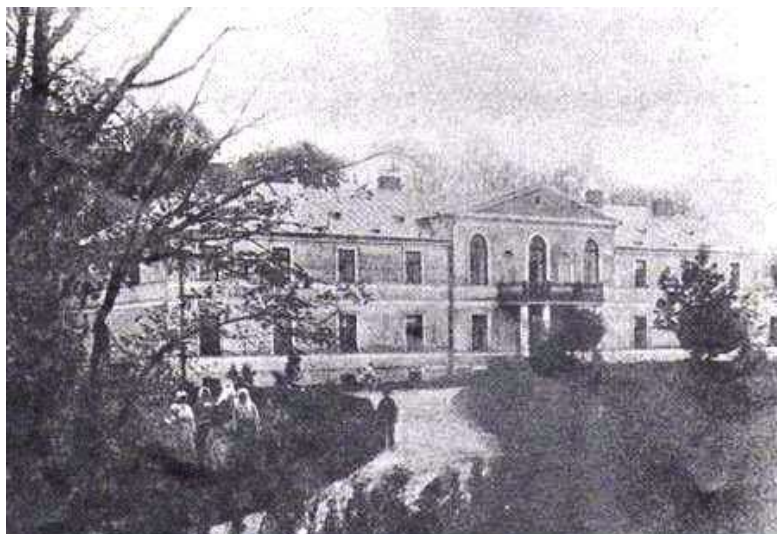
Źródło: www.halinow.pl

Rysunek 16 Pałac rodziny Łubieńskich w Okuniewie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

8.3. Opis infrastruktury technicznej

8.3.1. Sieć drogowa

Położenie Gminy Halinów w niemal bezpośrednim oddziaływaniu miasta stołecznego Warszawy (odległość od stolicy ok. 10 km) sprawia, iż Gmina posiada strategiczną lokalizację w transeuropejskim korytarzu transportowym Wschód-Zachód relacji: Berlin-Poznań-Warszawa-Terespol-Moskwa. Obszar Gminy przecina droga krajowa nr 2 Świecko-Poznań-Warszawa-Siedlce-Terespol oraz linia kolejowa E20 Kunowice-Poznań-Warszawa-Siedlce-Terespol, droga wojewódzka nr: 637 Warszawa-Węgrów oraz droga wojewódzka nr 721 Józefów-Wiązowna-Duchnow-Brzeziny.

Zgodnie z planami w najbliższym horyzoncie czasowym planowany jest przebiegający przez Gminę Halinów odcinek autostrady łączący się z istniejącą już obecnie obwodnicą Mińska Mazowieckiego. Na terenie Gminy planowany jest węzeł umożliwiający zjazd z tej drogi w miejscowości Stary Konik, czyli na przecięciu drogi krajowej nr 2.

Tabela 5 Długość dróg przebiegających przez gminę Halinów

Rodzaj dróg	Gminne	Powiatowe	Wojewódzkie	Krajowe
Długość km	154,20	39,15	8,6	9,4

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Tabela 6 Struktura dróg w Gminie Halinów w latach 2005-2015 w stosunku do wszystkich dróg gminnych w [%]

Wskaźnik:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Odsetek długości dróg gminnych o nawierzchni twardej	20,19	19,79	17,28	18,15	18,06	18,25	17,82	17,62	21,31	23,89	26,03
Odsetek dróg gminnych o nawierzchni ulepszonej	2,88	3,29	2,25	8,26	13,17	11,68	15,68	17,42	14,00	10,44	10,44
Odsetek dróg posiadających oświetlenie	41,20	40,50	37,30	38,20	38,70	38,90	38,40	38,90	39,20	41,80	60,52

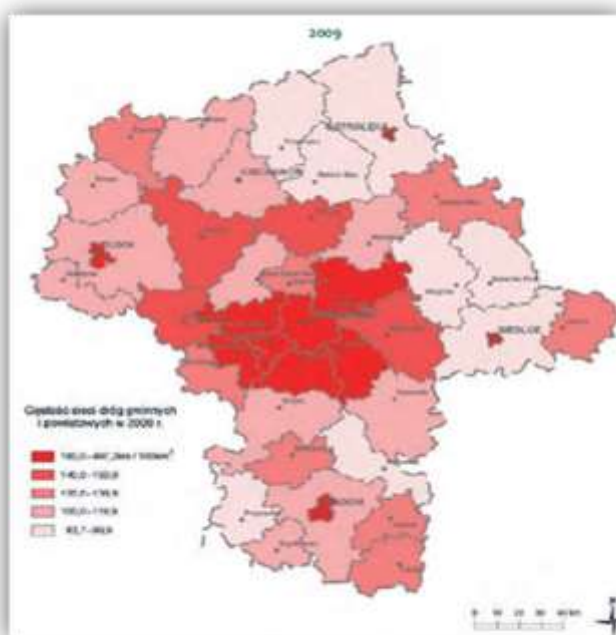
Odsetek dróg o nawierzchni twardej posiadających chodniki	13,50	13,40	13,30	14,30	14,50	25,90	28,20	31,70	34,06	28,85	28,86
---	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Halinów

W latach 2005-2014 Gmina Halinów dokonała licznych inwestycji dotyczących infrastruktury drogowej. Jak wskazuje powyższa tabela znaczny odsetek dróg gminnych uległ ulepszeniu, a liczne drogi gruntowe zostały utwardzone. Niestety dużym problemem w Gminie pozostają kwestie związane z poziomem bezpieczeństwa na drogach, ponieważ wiele z nich nie spełnia w pełni oczekiwanych standardów.

Gęstość sieci dróg lokalnych oraz linii kolejowych w Gminie Halinów zgodnie z przedstawionymi poniżej rysunkami kształtuje się na zadowalającym poziomie, konieczne jednak są zmiany dotyczące modernizacji i przebudowy obecnej sieci dróg z uwagi na postępujące procesy urbanizacyjne oraz zwiększone użytkowanie powodujące degradację i konieczność ich dostosowania do obowiązujących obecnie standardów.

Rysunek 17 Gęstość sieci dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) w woj. mazowieckim w roku 2009

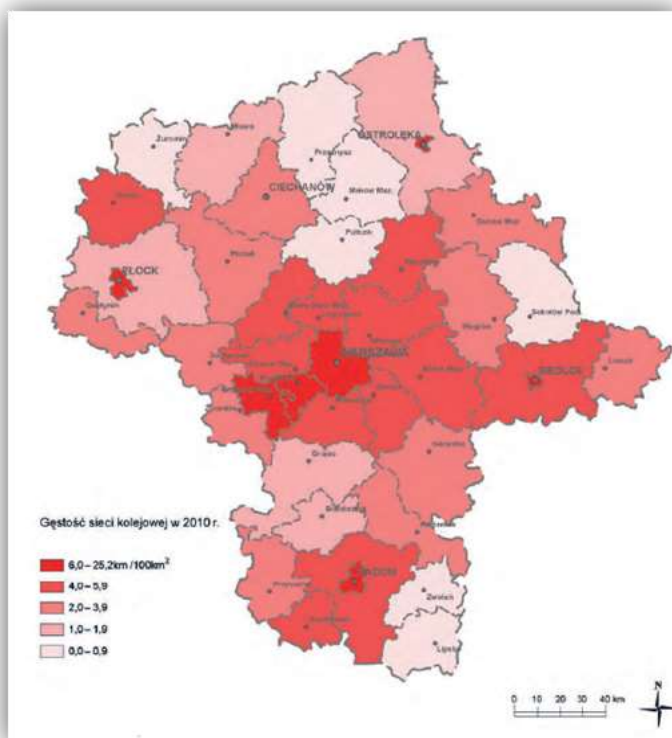

Źródło: „Trendy Rozwojowe Mazowsza”- Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie- Diagnoza 2013

Rysunek 18 Gęstość sieci kolejowej w województwie mazowieckim w roku 2010

Źródło: „Trendy Rozwojowe Mazowsza”- Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie- Diagnoza 2013

Warto również podkreślić, że dynamiczny przyrost liczby mieszkańców powoduje konieczność zaplanowania przyszłego zapotrzebowania na sieć drogową. W miarę możliwości drogi i ciągi piesze na terenie Gminy powinny być budowane z myślą o przyszłym obciążeniu. Brak takich działań może w przyszłości spowodować znaczne problemy uniemożliwiające poszerzenie ciągów ulic w związku z powstałymi zabudowaniami. W niektórych przypadkach niewłaściwe zagospodarowanie przestrzenne powoduje również trudności w swobodnej komunikacji pieszych.

Rysunek 19 Widok na nowy most oraz stawy w Gminie Halinów

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Rysunek 20 Ulica Jana Pawła II w Halinowie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

8.3.2. Sieć wodociągowa

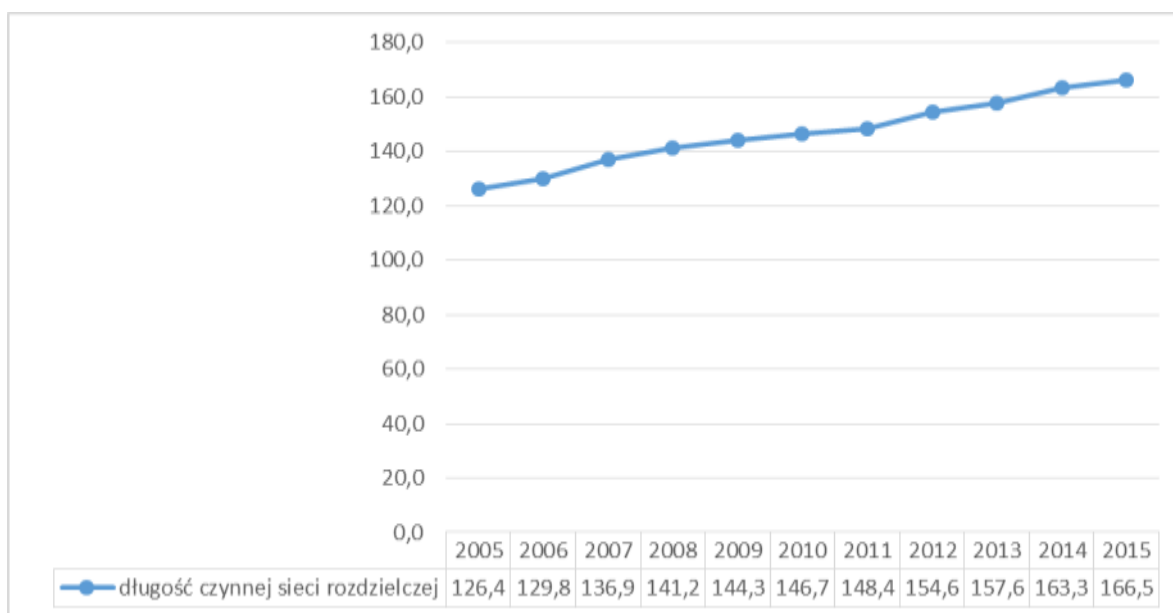
Długość sieci wodociągowej w Gminie Halinów w roku 2015 według danych dostawcy wynosiła ogółem 166,5 km. Na przestrzeni lat 2005 - 2015 odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł z 80,5% w roku 2005 do 97,79% w roku 2015. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w 2014 roku wyniosła natomiast 5.049.

Analiza dotycząca rozwoju infrastruktury wodociągowej w Gminie na przestrzeni lat 2005-2014 wskazuje na sukcesywny progres inwestycji infrastrukturalnych w tym zakresie. W odniesieniu do danych dotyczących odsetka ludności korzystającej z instalacji wodociągowej do ogółu ludności w latach 2005-2014. Gminę Halinów cechuje korzystniejsza sytuacja w odniesieniu do danych odnotowanych dla powiatu mińskiego i województwa mazowieckiego i nieco mniej korzystna w kontekście danych przyjętych w tym okresie dla Polski. Porównanie danych w zakresie nasycenia infrastrukturą wodociągową w kontekście wskaźnika określającego długość sieci rozdzielczej na 100 km, obrazuje, że wskaźniki te dla Gminy Halinów zdecydowanie przewyższają w analizowanym horyzoncie czasowym wartości wskaźników przyjętych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i kraju.

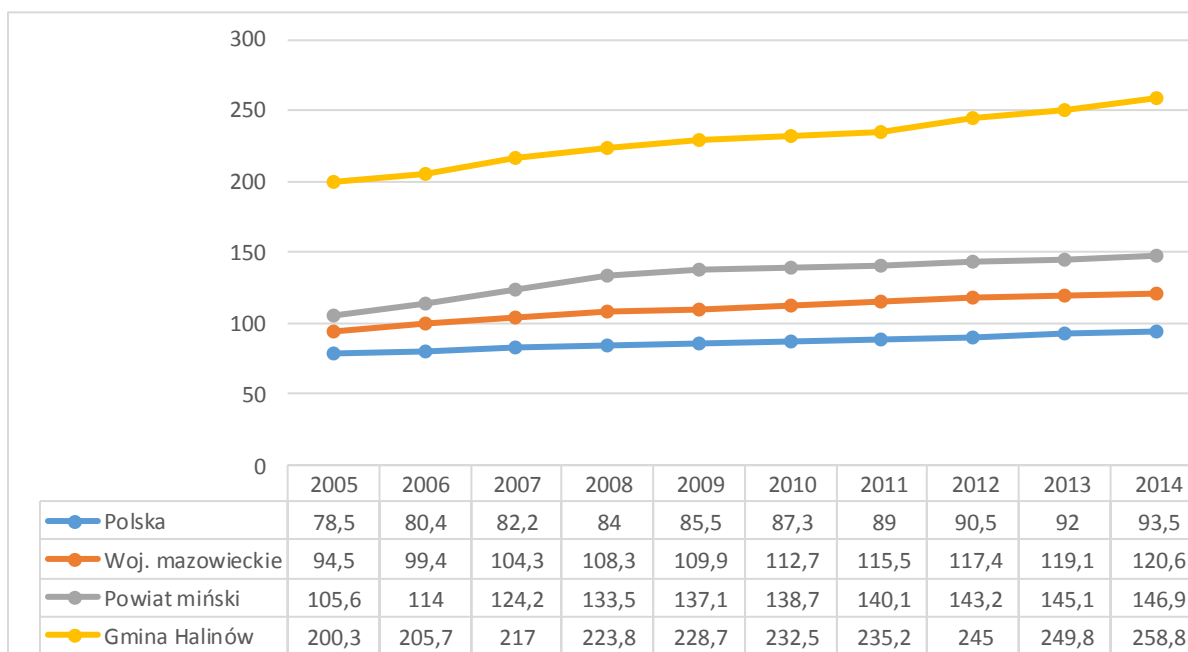

Wykres 16 Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w Gminie Halinów w latach 2005-2015 w [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna oraz danych dostawcy

Wykres 17 Długość sieci rozdzielczej wodociągowej na 100 km w Gminie Halinów na tle wskaźników przyjętych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005-2014 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

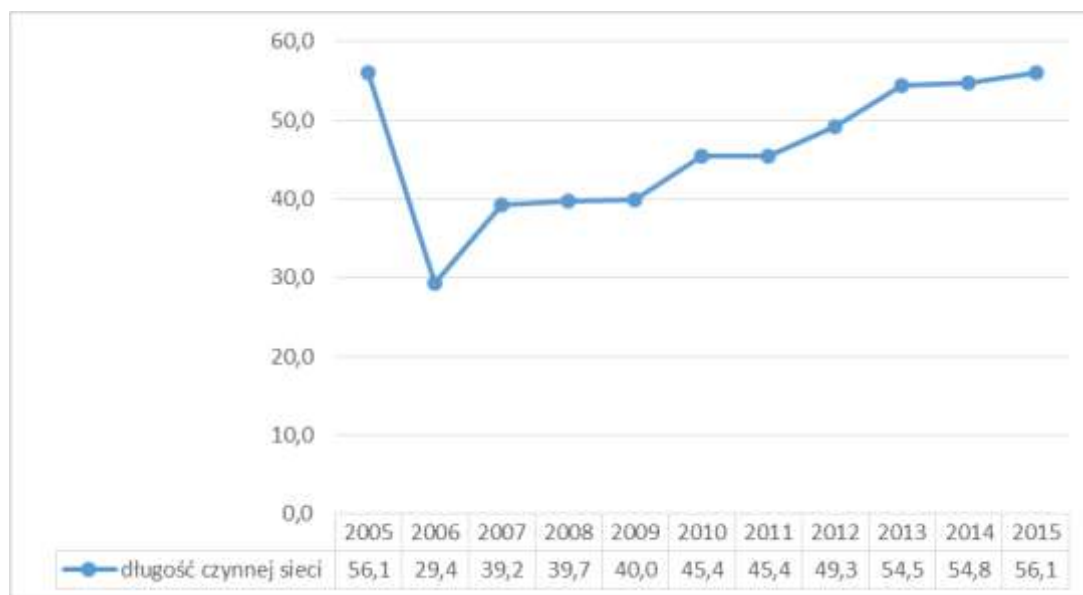
Należy jednak zaznaczyć, że z powodu dynamicznego wzrostu liczby mieszkańców i aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego istnieje konieczność prowadzenia dalszej rozbudowy sieci.

8.3.3. Sieć kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna w Gminie Halinów charakteryzuje się największymi potrzebami inwestycyjnymi w kontekście potrzeb związanych z infrastrukturą techniczną. Gmina mając na względzie wagę i skalę koniecznych działań w tym zakresie uznaje rozwój infrastruktury kanalizacyjnej jako jeden z najważniejszych priorytetów działania. Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Halinów w roku 2015 według danych dostawcy wyniosła ogółem 56,13 km. W latach 2005 - 2015 następował sukcesywny wzrost długości infrastruktury kanalizacyjnej na obszarze wyznaczonym w 2005 r. uchwałą Sejmiku Województwa jako Aglomeracja Halinów i obejmujących miejscowości: Halinów, Hipolitów, Józefin, Długa Kościelna, Nowy Konik, Stary Konik, Królewskie Brzeziny. W 2015 r. Burmistrz Halinowa złożył wniosek o zmianę wielkości i obszaru Aglomeracji Halinów o miejscowości, które w ciągu ostatniej dekady znacznie się rozwinęły i budowa kanalizacji na ich obszarze spełnia warunek konieczny przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych tj. 120 osób na 1 km wybudowanej sieci kanalizacyjnej. Dnia 18 kwietnia 2016 r. Sejmik Województwa uchwalił nowy obszar Aglomeracji Halinów obejmujący miejscowości: Halinów, Hipolitów, Józefin, Długa Kościelna, Długa Szlachecka, część Budzisk, Kazimierów, część Mrowisk i Krzewiny. Na terenie Aglomeracji procentowy wskaźnik osób korzystających z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie ok. 74%. Wg danych z Zakładu Komunalnego w Halinowie do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 1846 gospodarstw co stanowi ok. 7.384 osoby.

Wykres 18 Długość czynnej sieci rozdzielczej kanalizacyjnej w Gminie Halinów w latach 2005-2015 [km]

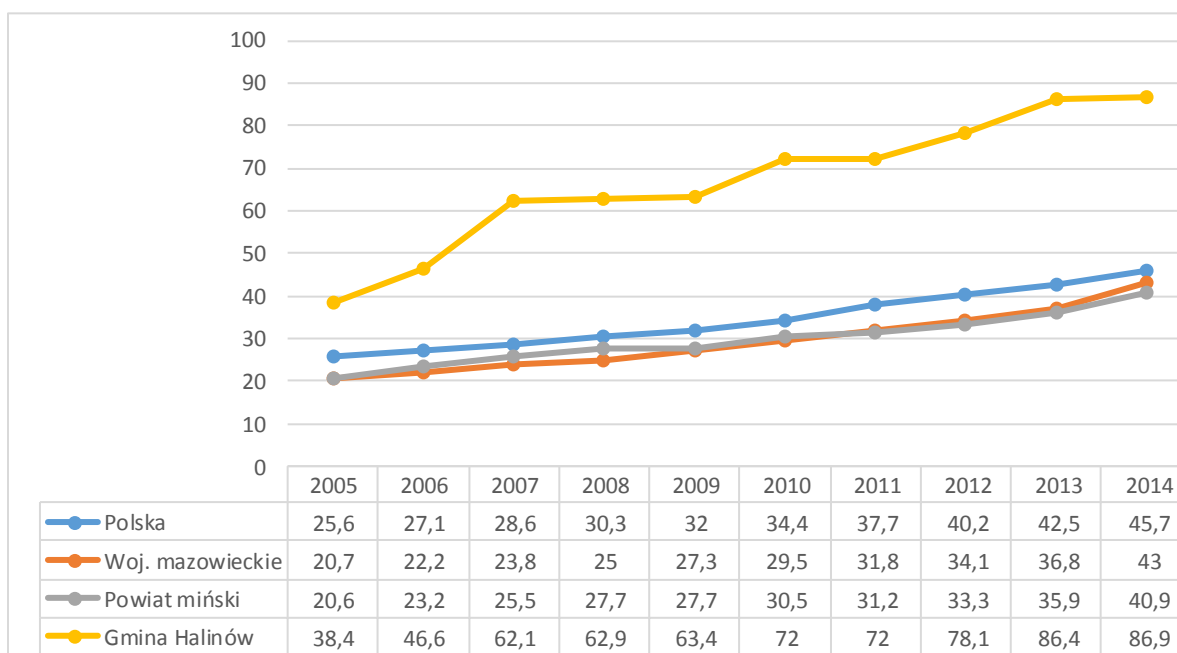

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna oraz danych dostawcy

Wykres 19 Długość sieci rozdzielczej kanalizacyjnej na 100 km w Gminie Halinów na tle wskaźników przyjętych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Nasycenie infrastrukturą kanalizacyjną w Aglomeracji Halinów kształtuje się na dobrym poziomie (wyższe wskaźniki niż uzyskane dla danych powiatowych, wojewódzkich i krajowych). Problemem jest natomiast niedostateczny poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej w sołectwach leżących poza obszarem aglomeracji, które charakteryzują się bardzo rozproszoną zabudową i znaczną odległością od Gminnej Oczyszczalni Ścieków. Ta sytuacja może wpłynąć na poziom zanieczyszczenia środowiska i niską dbałość o jego zasoby wśród mieszkańców, co z kolei stanowić może w najbliższej przyszłości istotny problem także w kontekście promocji Gminy, jako dogodnego miejsca do rozwoju turystyki, wypoczynku i zamieszkania w pobliżu metropolii warszawskiej. Brak wystarczającej sieci kanalizacyjnej może być barierą w rozwoju terenów inwestycyjnych w Gminie, dlatego też tak istotne staje się zabezpieczenie w najbliższych latach odpowiedniej ilości środków na tego typu inwestycje.

Rysunek 21 Nowa siedziba zakładu komunalnego w Halinowie

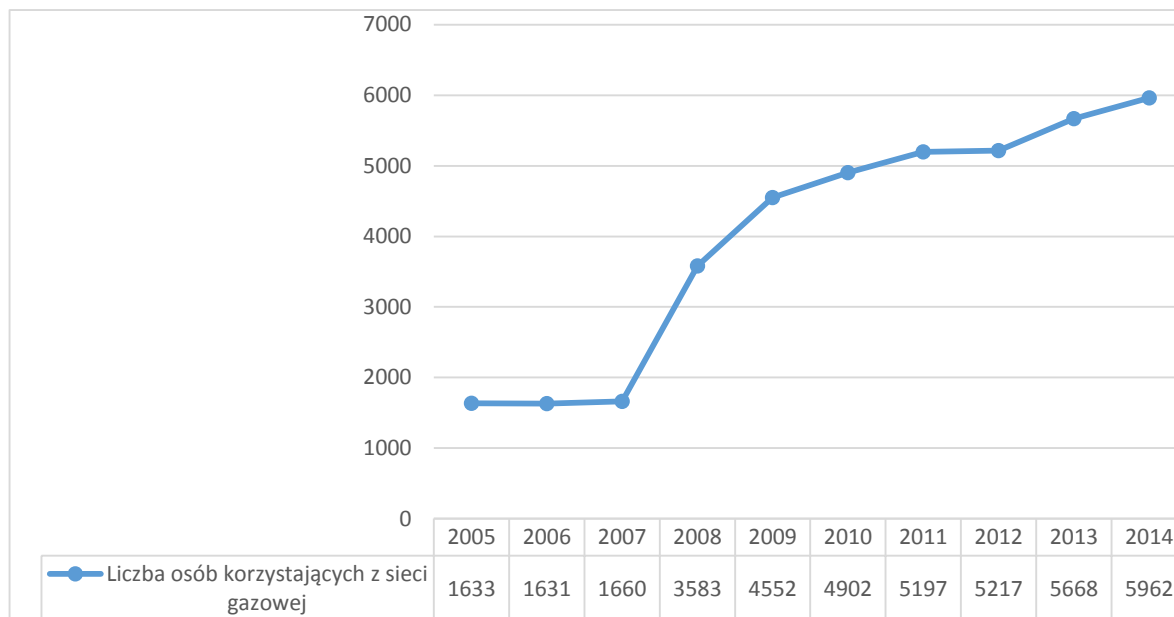
Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

8.3.4. Sieć gazowa

Na obszarze Gminy Halinów procentowy wskaźnik ludności korzystającej z sieci gazowej wynosił ogółem według danych GUS z roku 2014: 37,6% i był wyższy niż analogiczny wskaźnik odnotowany dla powiatu mińskiego (33,3%), lecz niższy niż wskaźnik przyjęty w tym samym okresie dla województwa mazowieckiego (53,7%) i Polski (52,4%).

Wykres 20 Korzystający z sieci gazowej w Gminie Halinów w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

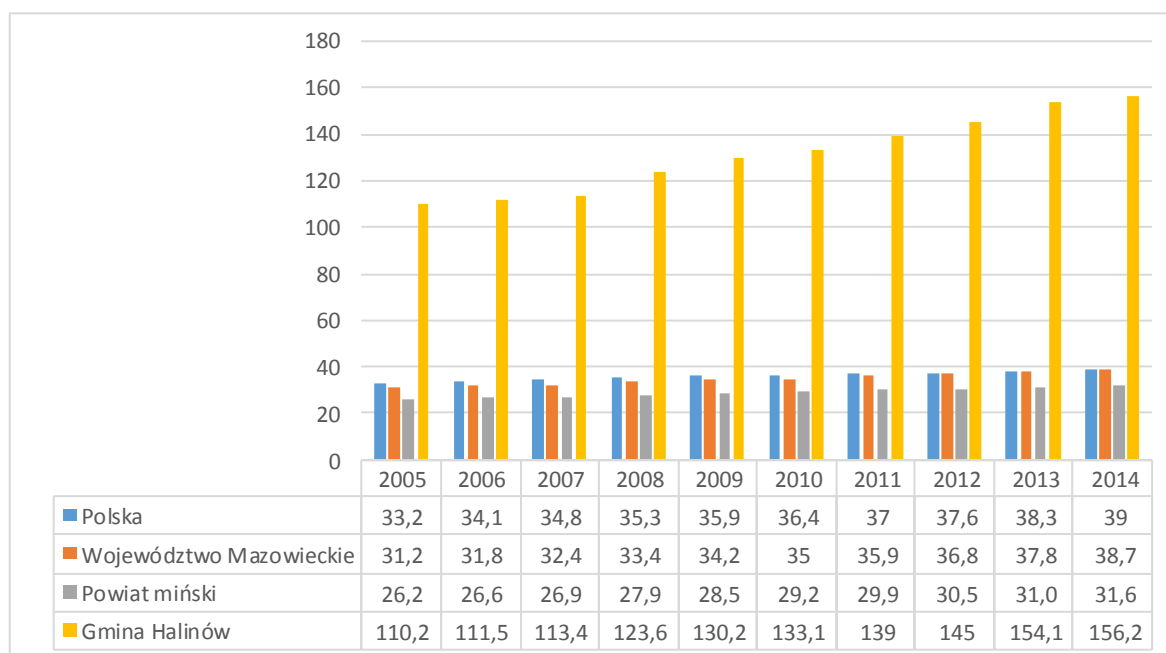
W odniesieniu do danych dotyczących wskaźnika sieci gazowej na 100 km na terenie Gminy Halinów według danych GUS jego wartość z roku 2014 wynosiła 156,2 km i była znacznie wyższa niż wartość wskaźnika dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski ogółem. Poniższy rysunek obrazuje wskazaną tendencję.

Wykres 21 Wskaźnik rozdzielczej sieci gazowej na 100 km w Gminie Halinów na tle danych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Zasadniczym utrudnieniem w dostępie do sieci gazowej jest rozproszona infrastruktura na obszarach wiejskich, która wpływa na koszty budowy i utrzymania sieci. Taka sytuacja jednak w Gminie Halinów nie występuje – nasycenie infrastrukturą gazową jest na wysokim poziomie, wyższym niż średnie wskaźniki dostępu do sieci odnotowane dla powiatu mińskiego, Mazowsza i Polski. To korzystna przesłanka umożliwiająca w dalszym horyzoncie czasowym rozwój gospodarczy Gminy w aspekcie inwestycyjnym i ochrony środowiska. Problemem w Gminie jest natomiast niski poziom korzystających z infrastruktury gazowej, chociaż w ostatnim okresie liczba wniosków od mieszkańców dotyczących przyłączenia do sieci sukcesywnie wzrasta

8.3.5. Usługi oczyszczania

Zgodnie z przyjętą z dniem 01.07.2013 r. Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązek odbioru odpadów komunalnych spoczywa na gminie jako jednostce, która zabezpiecza i organizuje funkcjonowanie systemu odpadów wytwarzanych przez mieszkańców. Z wprowadzonego Zorganizowanego Systemu Odbioru Odpadów wyłączeni są przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie Gminy, którzy zobowiązani są do indywidualnego zawarcia umowy na odbiór odpadów z jednostkami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych.

Na terenie Gminy Halinów funkcjonują podmioty zajmujące się odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców, zakładów przemysłowych i usługowych. Wśród nich znajdują się:

- Zakład Usług Asenizacyjnych Marek Bakun Sp. z o.o.,
- REMONDIS Sp. z o.o.,
- REMONDIS Otwock Sp. z o.o.,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m. st. Warszawie Sp. z o.o.,

- SITA POLSKA Sp. z o.o.,
- „BYŚ” Wojciech Byśkiniewicz,
- „KOBE” Kotowska Bernarda,
- Zakład Usług Komunalnych „BŁYSK” Sp. z o.o.,
- „P.U.H. „EKO-SAM BIS” Sp. z o.o.,
- „LEKARO” z siedzibą w Dziechcińcu,
- PMS Bartnicki.

System odbioru odpadów komunalnych oparty jest na zbiórce odpadów niesegregowanych, selektywnej zbiórce odpadów przeznaczonych do recyklingu materiałowego, zbiórce odpadów niebezpiecznych oraz odpadów wielkogabarytowych. Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych, w obowiązujących planach miejscowych nie uwzględniono terenów pod budowę obiektu o takich funkcjach. Gminne odpady komunalne wywożone są na składowiska poza obszar Gminy.

8.3.6. Mieszkalnictwo

Na przestrzeni ostatnich lat na obszarze Gminy Halinów dynamicznie rozwija się budownictwo mieszkaniowe. Stały, sukcesywny wzrost ludności determinuje procesy urbanizacyjne, konsekwencją których jest powstawanie nowych osiedli, budynków i mieszkań.

Zgodnie z danymi GUS w roku 2014 liczba budynków mieszkalnych wynosiła ogółem 4.720 budynków, natomiast liczba mieszkań kształtowała się na poziomie 5.028 mieszkań.

Poniższa tabela obrazuje przyrost analizowanych wskaźników na przestrzeni lat 2008-2014.

Tabela 7 Wskaźnik liczby budynków i mieszkań w Gminie Halinów w latach 2008-2014

Wskaźnik	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Budynki	3.981	4.111	4.195	4.486	4.565	4.648	4.720
Mieszkania	4.257	4.392	4.680	4.772	4.860	4.950	5.028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

W odniesieniu do innych nadrzędnych jednostek terytorialnych wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w latach 2005-2014 w Gminie Halinów był niższy niż wskaźniki przyjęte w tym okresie dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski. Poniższa tabela obrazuje wskazaną tendencję.

Tabela 8 Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców dla Gminy Halinów na tle wskaźników powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005-2014

Wskaźnik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	334,8	337,7	340,9	344,8	348,5	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4
województwo mazowieckie	363,6	367,4	371,4	377,3	383,1	391,7	394,6	398,5	402,3	406,2
powiat miński	332,1	333,5	335,7	337,9	341,1	347,8	349,4	354,6	356,4	358,6
Gmina Halinów	318,4	318,7	314,0	313,4	318,3	330,4	329,5	329,1	328,5	327,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

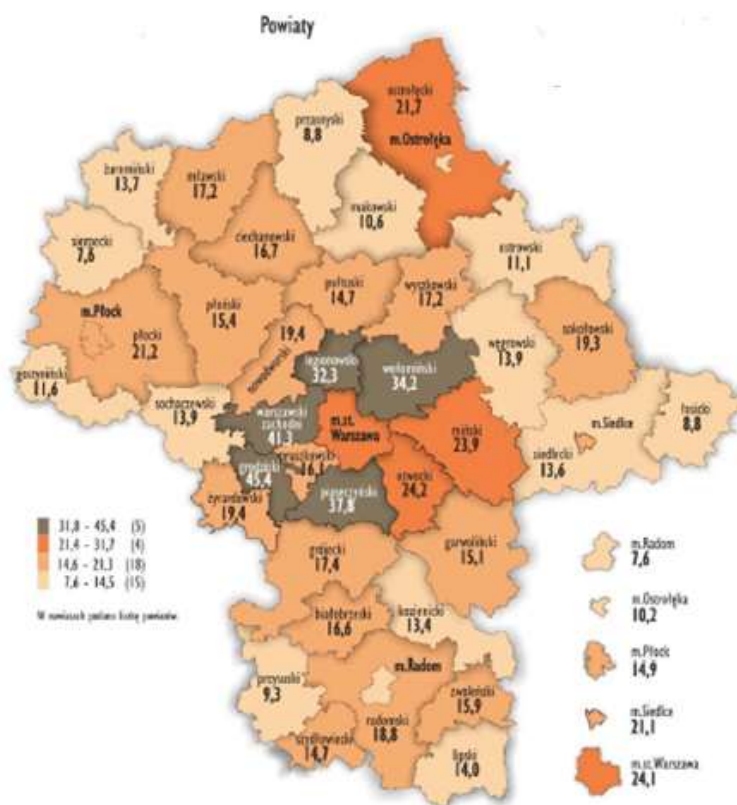
W latach 2005-2014 zaobserwowano wzrost wielkości przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań. Wartość tego wskaźnika w roku 2014 wynosiła 94,9 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w analizowanym okresie podlegała wzrostowi w poszczególnych latach (poza rokiem 2007 kiedy odnotowano nieznaczny spadek przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę).

Tabela 9 Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w Gminie Halinów w latach 2005-2014

Wskaźnik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	80,7	81,4	82,3	83,3	85,7	89,2	90,8	92,3	93,7	94,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	25,7	25,9	25,8	26,1	27,3	29,5	29,9	30,4	30,8	31,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Rysunek 22 Wskaźnik liczby izb oddanych do użytkowania na 1000 ludności w powiatach województwa mazowieckiego w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Budownictwo mieszkaniowe w województwie mazowieckim w 2014 r.”-Urząd Statystyczny w Warszawie

8.3.7. Ciepłownictwo

Konieczność prowadzenia wielowymiarowej polityki związanej z utrzymaniem zasobów przyrodniczych i ograniczania skutków emisji zanieczyszczeń środowiska należy do kompetencji gmin. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska jako jeden z priorytetowych aspektów zdefiniowanych w dokumencie działań uwzględnia konieczność rozbudowy centralnych systemów zaopatrzenia w energię ciepłą, jako systemów ograniczających emisję szkodliwych produktów spalania paliw kopalnych do atmosfery. Wobec faktu, iż Gmina Halinów położona jest na terenie Warszawskiego

Obszaru Chronionego Krajobrazu działania proekologiczne zmniejszające stopień zanieczyszczenia powietrza są w Gminie szczególnie ważne.

Na terenie Gminy Halinów zaopatrzenie w ciepło odbywa się głównie poprzez przydomowe i przyzakładowe kotłownie – brak jest rozbudowanej sieci centralnego ogrzewania. Według danych GUS liczba mieszkań wyposażonych w instalacje centralnego ogrzewania w roku 2014 w Gminie Halinów wynosiła 4 057 mieszkań (przy ogólnej liczbie mieszkań w tym samym okresie na poziomie 5 028).

Niezbędne zatem stają się inicjatywy i działania zmierzające do wykorzystywania ekologicznych surowców energetycznych i eliminowania paliw stałych jako źródło uzyskiwanego ciepła.

Tabela 10 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne-centralne ogrzewanie w Gminie Halinów

Wskaźnik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań wyposażonych w c.o.	2.917	3.007	3.107	3.208	3.348	3.703	3.798	3.887	3.978	4.057

Źródło: Bank danych lokalnych GUS-Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

8.4. Opis sfery i infrastruktury społecznej

8.4.1. Edukacja

Na terenie Gminy Halinów funkcjonują placówki oświatowe realizujące zadania dydaktyczne w zakresie wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych oraz gimnazjalnych.

Gmina Halinów jest organem prowadzącym następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Halinowie (przedszkole, szkoła podstawowa),
- Gimnazjum w Halinowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okuniewie (przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Cisiu (przedszkole i szkoła podstawowa),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzezinach (przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum)
- Szkoła Podstawowa w Chobocie (wraz z ośrodkiem przedszkolnym w Chobocie),

Na terenie Gminy funkcjonują również placówki niepubliczne:

- Przedszkole Prywatne Iskierka w Cisiu,
- Przedszkole Niepubliczne Wyliczanka w Starym Koniku,
- Niepubliczne Przedszkole Magiczny Królewiec w Długiej Kościelnej,
- Punkt Przedszkolny Słoneczko w Wielgolesie Brzezińskim,
- Punkt Przedszkolny Wesoły Maluch w Halinowie,
- Punkt Przedszkolny Dorota Dąbrowska w Hipolitowie.

Ogółem na terenie Gminy działalność prowadzą 4 punkty przedszkolne (w tym trzy niepubliczne), 7 przedszkoli (w tym trzy niepubliczne), 5 szkół podstawowych oraz 3 gimnazja.

Tabela 11 Liczba jednostek oświatowych w Gminie Halinów w latach 2010-2015

Nazwa placówki	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Punkty przedszkolne publiczne	1	1	1	1	1	1
Punkty przedszkolne niepubliczne	0	0	0	1	2	3
Przedszkola publiczne	2	2	3	3	4	4
Przedszkola niepubliczne	3	3	4	3	2	3
Szkoły Podstawowe publiczne	5	5	5	5	5	5
Gimnazja publiczne	2	2	2	2	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Halinowie

Warto zauważyć, że w roku 2015 na terenie Halinowa zaczął funkcjonować nowy budynek gimnazjum, wyposażony w sale lekcyjne, językowe, komputerowe, bibliotekę, szatnię i aulę. Nowopowstały obiekt polepszy warunki edukacyjne dla młodzieży gimnazjalnej z obszaru Gminy.

Rysunek 23 Gimnazjum w Halinowie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Rysunek 24 Publiczne Przedszkole w Halinowie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Liczba dzieci i młodzieży uczęszczającej do poszczególnego typu placówek edukacyjnych w analizowanym okresie w latach 2010 do 2015 w odniesieniu do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów podlega okresowym wahaniom – notuje się spadki i wzrosty ich liczebności. Poniższa tabela obrazuje odnotowane dane w tym zakresie.

Tabela 12 Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół i przedszkoli w latach 2010-2015

Nazwa placówki	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Punkty przedszkolne publiczne	14	13	16	13	17	14
Punkty przedszkolne niepubliczne	0	0	0	9	34	28
Przedszkola publiczne	309	372	340	517	489	511
Przedszkola niepubliczne	109	133	272	118	96	71
Szkoły Podstawowe publiczne	960	954	963	976	1 084	1 198
Gimnazja publiczne	424	420	388	387	385	393
Łączna liczba uczniów	1.816	1.892	1.979	2.020	2.105	2.215

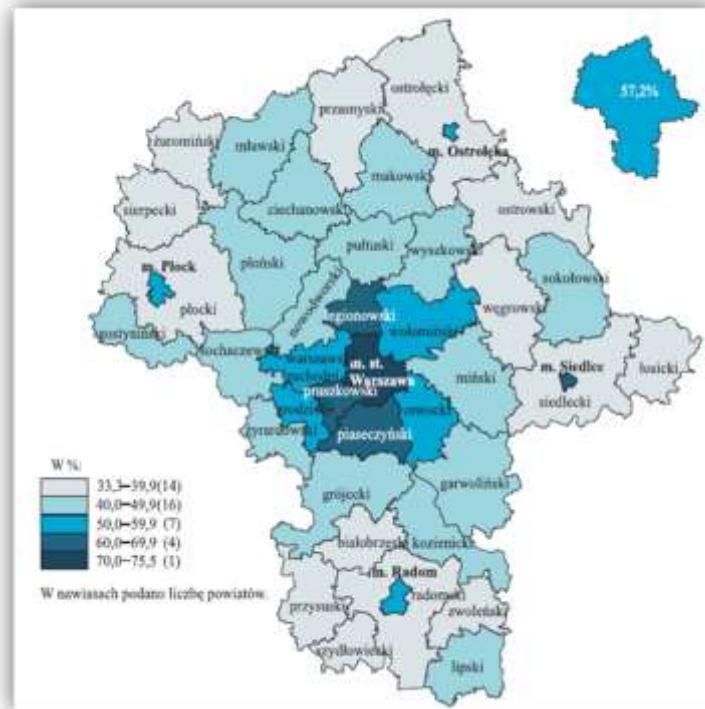
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Halinowie

Współczynnik skolaryzacji brutto (relacja osób uczących się niezależnie od wieku na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej, jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania) dla Gminy Halinów na koniec 2013 roku według danych GUS wynosił w odniesieniu do szkolnictwa podstawowego: 84,94% i szkolnictwa gimnazjalnego: 69,11%.

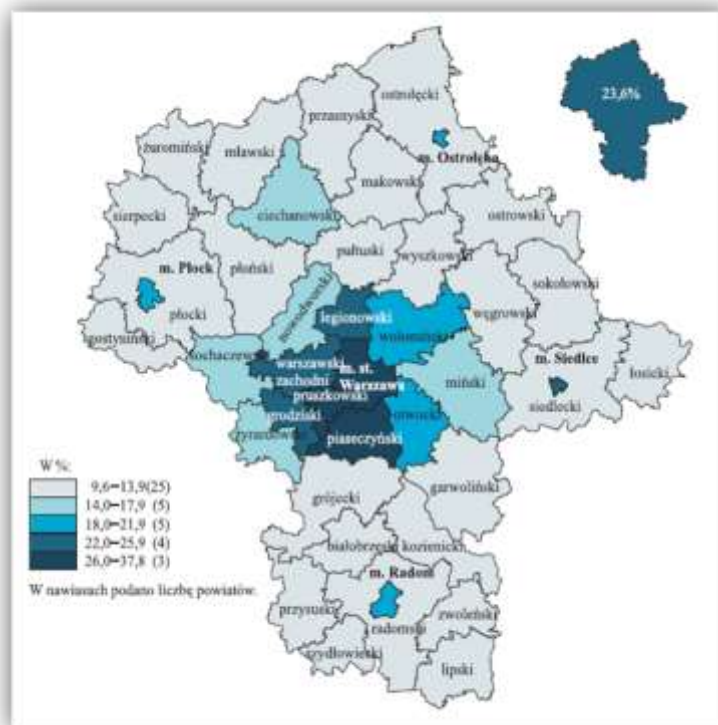

Rysunek 25 Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem co najmniej średnim według powiatów województwa mazowieckiego w 2011 r.

Źródło: „Narodowy Spis Powszechny 2011- Stan i struktura demograficzno-społeczna”- Urząd Statystyczny w Warszawie

Rysunek 26 Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem wyższym według powiatów województwa mazowieckiego w 2011 r.

Źródło: „Narodowy Spis Powszechny 2011- Stan i struktura demograficzno-społeczna”- Urząd Statystyczny w Warszawie

Zgodnie z wynikami Spisu Powszechnego z 2011 r. liczba osób z wykształceniem wyższym w powiecie mińskim (brak danych na poziomie gmin) wynosiła ogółem: 19.952 osoby, z wykształceniem policealnym: 3.590 osób, z wykształceniem średnim: 39.023 osoby, z wykształceniem zasadniczym zawodowym: 27.334 osoby, gimnazjalnym: 6.368 osób, podstawowym: 25.160 osób.

W odniesieniu do danych wojewódzkich w okresie między poprzednim spisem powszechnym w 2002 r. oraz spisem z roku 2011 liczba osób z wyższym wykształceniem wzrosła o 78,2%, z wykształceniem średnim wzrosła o 4,5%. Zmniejszeniu uległ odsetek osób z wykształceniem zawodowym o 1,3%.

Niezwykle istotnym czynnikiem kształtującym możliwość rozwoju gospodarczego jest jakość kapitału ludzkiego danego obszaru, która stanowi podstawową determinantę prorozwojową w aspekcie gospodarczym i społecznym. Poziom wykształcenia mieszkańców, dostępność do szkół, ośrodków kształcenia, przeciętny czas kształcenia, poziom skolaryzacji i jakość nauczania to tylko niektóre ze wskaźników wpływające na jakość posiadanego przez region kapitału ludzkiego.

Szanse rozwojowe w tym zakresie dla Gminy Halinów z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo stolicy (ośrodka o znacznej koncentracji placówek oświatowych) są niebagatelne i konieczne do wykorzystania w najbliższym horyzoncie czasowym. Potrzeba rozwijania sieci szkół w regionie począwszy od szkolnictwa podstawowego poprzez szkolnictwo gimnazjalne, ponadgimnazjalne oraz możliwość stworzenia na obszarze gminy filii szkół wyższych lub ośrodków badawczych, możliwości kształcenia ustawicznego dla mieszkańców to kluczowe elementy polityki społeczno-gospodarczej dla gminy, wzmocnienia jej przewag gospodarczych, ale także przewag ujętych w kontekście rozwoju społecznego który charakteryzuje wysoki poziom kapitału ludzkiego w regionie.

Nowe zadania Gminy w zakresie zapewnienia wychowania przedszkolnego oraz zasiedlanie Gminy przez ludzi młodych powoduje dużą potrzebę rozwijania sieci publicznych przedszkoli.

8.4.2. Kultura i sztuka

Działalność w dziedzinie upowszechniania kultury na obszarze Gminy Halinów realizuje Gminne Centrum Kultury w Okuniewie (GCK), które powstało na mocy połączenia dwóch ośrodków kultury w Halinowie i Okuniewie. GCK realizuje zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych służące upowszechnianiu kultury, edukacji i organizacji czasu wolnego. W obiektach GCK w Halinowie i Okuniewie prowadzone są koła muzyczne, teatralne, plastyczne oraz zajęcia dla seniorów i dzieci w wieku przedszkolnym. Centrum organizuje szereg imprez kulturalno-sportowych o charakterze cyklicznym lub okazjonalnym dla mieszkańców Gminy między innymi: Odpust Św. Rocha w Okuniewie, Bieg Rycerza Okunia, Jarmark Okuniewski, Święto Miasta i Gminy Halinów, czy Halinowskie Dni Muzyki.

Rysunek 27 Wizualizacja budynku Domu Kultury w Halinowie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Drugą, istotną instytucją kulturalną w Gminie jest Biblioteka Publiczna w Halinowie oraz filia biblioteki w Okuniewie, które prowadzą działalność nie tylko w zakresie propagowania czytelnictwa, ale także upowszechniania kultury poprzez organizację szeregu konkursów, spotkań edukacyjnych, wieczorów literackich.

Biblioteka posiada bogaty księgozbiór zawierający nie tylko zbiór literatury polskiej i zagranicznej, ale także wydawnictwa encyklopedyczne, słownikowe, monografie i wydawnictwa naukowe. W roku 2014 w bibliotece wprowadzona została możliwość korzystania z księgozbioru biblioteki przy pomocy elektronicznego systemu wypożyczeń i prolongaty książek. Według danych GUS z roku 2014 Biblioteka posiadała ogółem: 32.847 woluminów, a liczba osób w okresie roku, które dokonały wypożyczeń osiągnęła poziom: 1.732 czytelników.

8.4.3. Sport i rekreacja

Na terenie Gminy Halinów działają instytucje zajmujące się propagowaniem zdrowego stylu życia, rozwijające kulturę fizyczną i zainteresowania sportowe wśród dzieci i młodzieży. Obiekty sportowe zlokalizowane przy działających placówkach oświatowych w Gminie zapewniają możliwość wszechstronnego rozwoju dla najmłodszego pokolenia mieszkańców regionu. W miejscowości Długa Kościelna funkcjonuje pełnowymiarowe boisko sportowe, natomiast w Halinowie przy obiekcie Domu Kultury, boisko do piłki siatkowej.

Rysunek 28 Boisko przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Okuniewie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Działalność sportową upowszechniają liczne kluby sportowe znajdujące się na terenie Gminy wśród nich: Uczniowski Klub Sportowy Halinów „Judo”, Uczniowsko-Młodzieżowy Klub Kulturalno-Sportowy „Pogoń” w Okuniewie, Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Okuńhal” w Halinowie oraz Klub Sportowy „Respekt Halinów”. Na terenie Gminy działalność prowadzi także Klub Sportowy „Halinów”, prowadzący drużynę siatkarską. Uczniowski Klub Sportowy „Halinów Team” działający przy Zespole Szkół w Halinowie prowadzony przez organizację non profit działającą jako stowarzyszenie, prowadzi zajęcia ogólnorozwojowe oraz zajęcia sportowe (nauka pływania, judo) dla dzieci i młodzieży, a nieformalne Kluby Piłkarskie: „Husaria Hipolitów”, „Szakale Józefin”, „MKS Halinów”, „FIFA Squad”, „Filweb Brzeziny”, „Samograj Halinów”, „Zakład Mięсны Miśko”, „Długa Team”, „Prawie Jak Mistrz – Halinów”, „A-Team – Halinów” uzupełniają ofertę instytucji zajmujących się szerzeniem kultury fizycznej na obszarze Gminy.

Działalność w zakresie rozwoju i propagowania sportu i rekreacji prowadzi również Stowarzyszenie Rozwijamy Talenty, które powstało 2007 roku z inicjatywy mieszkańców Długiej Kościelnej. Stowarzyszenie we współpracy z Urzędem Miejskim, Starostwem Powiatowym i firmami prywatnymi organizuje wiele imprez o charakterze kulturalno-sportowym oraz podejmuje działania mające na celu rozwój infrastruktury sportowej.

8.4.4. Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Halinów opiekę zdrowotną zapewniają placówki:

- Centrum Medyczne „ZANMED” Jerzy Zaniewski, Magdalena Zaniewska s.c.,
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Tomasz Dzieciot działająca w Okuniewie,
- Dorota Czajkowska „DOMI-DENT”,
- Centrum Rehabilitacji „Pod Dębami” Jarosław Zawadzki, Bożena Zawadzka s.c., świadczy odpłatne usługi rehabilitacyjne dla dzieci i dorosłych.

Z danych GUS wynika, iż liczba udzielonych porad lekarskich w latach 2005-2014 sukcesywnie Wzrastała do poziomu 42.070 porad i zwiększyła się w stosunku do roku 2005 o 10.227 porad czyli o ponad 31%.

Na terenie Gminy Halinów w roku 2014 działały 3 apteki. Każda z nich świadczyła swe usługi dla 5.114 mieszkańców.

Rysunek 29 Przychodnia zdrowia w Halinowie oraz „Domi-Dent” w Hipolitowie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

8.4.5. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna ma na celu „umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (...) Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka”.

Na pomoc mogą liczyć przede wszystkim osoby dotknięte:

- ubóstwem,
- sieroctwem,
- bezdomnością,
- bezrobociem,
- niepełnosprawnością,
- długotrwałą lub ciężką chorobą,
- przemocą w rodzinie (w tym: potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi),
- potrzebą ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brakiem umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudnościami w integracji cudzoziemców uzyskujących w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- alkoholizmem lub narkomanią,
- zdarzeniem losowym i sytuacją kryzysową,
- klęską żywiołową lub ekologiczną.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634 zł (zmiana od 1 października 2015 roku),
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 514 zł (zmiana od 1 października 2015 roku)

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych powyżej.

Dominującymi zadaniami pomocy społecznej są:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- praca socjalna,
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Ponadto, pomoc społeczna w Gminie Halinów realizuje również następujące zadania:

- prowadzenie postępowań o przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń rodzinnych, i wypłata tych świadczeń,
- prowadzenie postępowań o wydanie decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób nie objętych powszechnym ubezpieczeniem,
- postępowanie o przyznanie dodatku mieszkaniowego,
- postępowanie o przyznanie karty dużej rodziny (KRD),
- program 500+,
- program Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- prowadzenie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy rodzinnej.

Rysunek 30 Siedziba Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Mickiewicza 23 w Halinowie

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Świadczeniami z pomocy społecznej są:

1. Świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i zasiłek celowy specjalny,
2. Świadczenia niepieniężne: udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, organizowanie i świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, sprawienie pogrzebu.

Zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 604 zł miesięcznie (zmiana od 1 października 2015)
- w przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, zasiłek stały nie przysługuje.

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek okresowy ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie;
- w przypadku rodziny – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między:

- kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie. Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Zasiłek celowy może być przyznany celem zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej:

- Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.
- Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.
- Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego.
- Zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego (niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi).
- Zasiłek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej (niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi).

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany:

- specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi;
- zasiłek okresowy, zasiłek celowy lub pomoc rzeczowa, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową.

Prawo do umieszczenia w **Domu Pomocy Społecznej** przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Pomoc w formie **usług opiekuńczych** lub specjalistycznych usług opiekuńczych przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Pomoc taka przysługuje również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Rada Miejska określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

W przypadku stwierdzenia przez pracownika socjalnego marnotrawienia przyznanych świadczeń, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienia własnych zasobów finansowych może nastąpić ograniczenie świadczeń, odmowa ich przyznania albo przyznanie pomocy w formie świadczenia niepieniężnego.

Brak współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, odmowa zawarcia kontraktu socjalnego, niedotrzymywanie jego postanowień, nieuzasadniona odmowa podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej przez osobę bezrobotną lub nieuzasadniona odmowa podjęcia lub przerwania szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, wykonywania prac interwencyjnych, robót publicznych lub prac społecznie użytecznych, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, lub nieuzasadniona odmowa podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie lecznictwa odwykowego przez osobę uzależnioną mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Zgodnie z danymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w roku 2015 kształtowała się następująco:

Tabela 13 Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2015 roku w Gminie Halinów

Beneficjenci pomocy społecznej	Liczba osób	W tym osoby w rodzinach
Osoby niepełnosprawne	69	114
Rodziny wielodzietne	29	170
Osoby bezrobotne	76	205

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie

Tabela 14 Struktura osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Halinów w latach 2005-2014

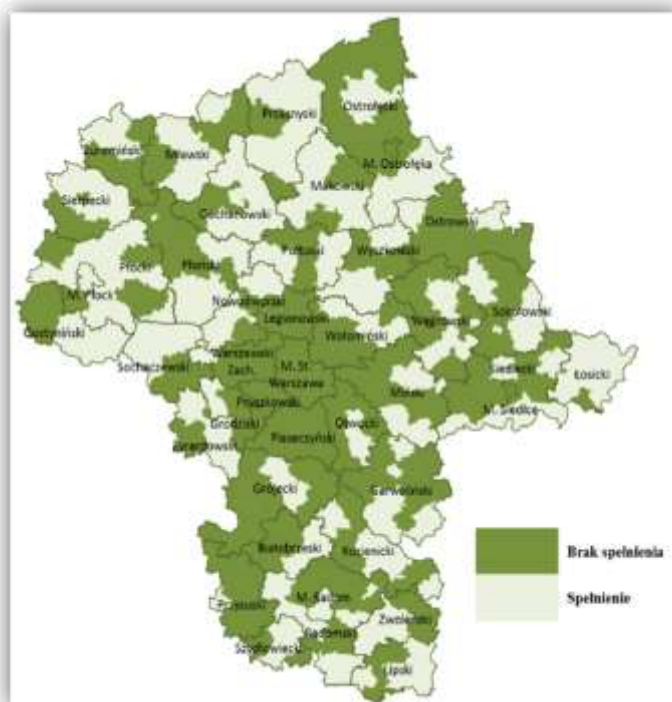
Wskaźnik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób i rodzin objęta pomocą społeczną	1.089	1.014	995	679	717	1.119	898	964	1.437	1.182	1.187
Odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy (%)	0,09	0,09	0,08	0,05	0,05	0,08	0,07	0,07	0,10	0,08	0,08
Przeciętna kwota świadczeń z opieki społecznej na 1 korzystającego (zł)	496	517	979	940	920	736	998	1.076	730,59	717,58	967,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Halinów

Powyższe tabele prezentują strukturę i odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Halinów. Zauważono zmienną tendencję w tym aspekcie. W latach 2005-2015 odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku od liczby mieszkańców wahał się w granicach 5-9%. Nakłady na wsparcie finansowe mieszkańców Gminy Halinów powinny wzrastać.

Rysunek 31 Spełnienie ustawowego obowiązku dotyczącego liczby zatrudnionych pracowników socjalnych w gminach województwa mazowieckiego w roku 2013

Źródło: „Ocena zasobów pomocy społecznej w oparciu o sytuację społeczną i demograficzną w województwie mazowieckim w 2013 r.” -Mazowieckie Obserwatorium Integracji Społecznej

8.4.6. Organizacje pozarządowe

Funkcjonowanie organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń opiera się na założeniach, które są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jego aktywności i wyczulenia na potrzeby lokalnej społeczności. Szerokie spektrum działania tych organizacji realizowane jest w kontekście działalności kulturalnej, edukacyjnej, naukowej i społecznej, które w swej idei odnoszą się do istoty rozwoju społecznego i społecznej solidarności. Pełnią one nie tylko istotną rolę w konsolidacji społeczności lokalnej, ale także stanowią istotny element wsparcia władz lokalnych w ich działaniach służących poprawie jakości życia mieszkańców.

Konieczność systematycznej i trwałej poprawy życia lokalnej społeczności stanowią źródło aktywnych działań lokalnego samorządu i zdefiniowania wzajemnej współpracy pomiędzy Gminą Halinów a organizacjami pozarządowymi działającymi w regionie. „Roczny program współpracy Gminy Halinów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” to dokument, który stanowi prawne umocowanie powyższych potrzeb, a jednocześnie realnie wpływa na podniesienie skuteczności działania lokalnych władz w obszarze jego kompetencji i zadań. Wzajemna współpraca posiada charakter finansowy i pozafinansowy.

Współpraca o charakterze finansowym opiera się na dwóch filarach:

- ❖ powierzaniu wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji,
- ❖ wspieraniu wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Natomiast współpraca o charakterze pozafinansowym dotyczy:

- a) Publikowania ważnych informacji na stronach internetowych Gminy, takich jak:
  - sprawozdań ze współpracy Gminy Halinów z organizacjami,
  - zarządzeń dotyczących przeprowadzenia konsultacji z organizacjami,
  - informacji o przyznanych dotacjach dla organizacji,
  - podstawy prawne dotyczące organizacji.
- b) Udziału przedstawicieli organizacji w sesjach Rady Miejskiej w Halinowie oraz Komisjach Rady Miejskiej.
- c) Przekazywaniu przez organizacje informacji o przewidywanych lub realizowanych zadaniach ze sfery publicznej, których realizacja odbywa się w oparciu o środki inne niż wynikające z Programu.
- d) Konsultowaniu projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji odbywające się poprzez udostępnienie projektów uchwał na stronie internetowej Gminy w zakładce przeznaczony dla organizacji pozarządowych.
- e) Udostępnianiu, w miarę możliwości, lokali znajdujących się w zasobach Gminy na spotkania i działalność statutową organizacji oraz sprzętu technicznego na szkolenia, zebrania itp.
- f) Opiniowaniu wniosków organizacji, które ubiegają się o dotacje z budżetów innych niż gminny oraz udzielanie rekomendacji dla organizacji.
- g) Wspieraniu organizacji w pozyskiwaniu środków finansowych na ich działalność statutową z innych źródeł niż budżet Gminy (konsultacje, szkolenia, informowanie o otwartych konkursach ofert).

Na terenie Gminy Halinów działają następujące organizacje pozarządowe:

Tabela 15 Organizacje pozarządowe na terenie Gminy Halinów (na dzień 12.11.2014 rok)

LP.	Nazwa	Adres
1.	Stowarzyszenie "ZIELONY WIAŹ" Stowarzyszenie Obrońców Naturalnych Dóbr Mazowska	Michałów 74 05-079 Okuniew
2.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "KUBUŚ"	Długa Szlachecka ul. Popiełuszki 53 05-071 Sulejówek
3.	Fundacja „Otwartych Serc”	ul. 3-go Maja 34 05-070 Sulejówek
4.	NACOA POLSKA	ul. Drzymały 18 lok.2 05-800 Pruszków
5.	Stowarzyszenie "Rozwijamy Talenty"	Długa Kościelna ul. Kochanowskiego 44 05-074 Halinów
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Halinów	ul. Powstania Styczniowego 57 05-074 Halinów
7.	Stowarzyszenie wspierania rozwoju gminy Halinów "RAZEM"	Długa Szlachecka ul. Popiełuszki 53 05-071 Sulejówek
8.	Mińsko-Mazowiecki Klub Karate Kyokushin	ul. Dąbrówki 33/14 05-300 Mińsk Mazowiecki
9.	Fundacja Upowszechniania Kultury	ul. Sienkiewicza 28 05-074 Halinów

LP.	Nazwa	Adres
10.	Stowarzyszenie "POMOCNA DŁOŃ" Dom Pomocy Bezdomnym i Najuboższym	ul. Hipolitowska 121 A 05-074 Halinów
11.	Fundacja "Razem Lepiej"	Ul. Jana Pawła II 17c, 05-077 Warszawa
12.	Stowarzyszenie na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego i Adopcyjnego "Elfik"	ul. Powstania Styczniowego 55 Długa Kościelna 05-074 Halinów
13.	Stowarzyszenie Historyczno - Edukacyjne im.7 Pułku Lansjerów Nadwiślańskich	ul. Okuniewska 114 05-074 Halinów
14.	Fundacja "LEKO"	ul. Południowa 8 05-079 Okuniew
15.	Klub Jeździecki "Dworek"	ul. Warszawska 67 05-079 Okuniew
16.	Chorągiew Stołeczna Związku Harcerstwa Polskiego im. Bohaterów Warszawy	ul.3 Maja 21 05-071 Sulejówek
17.	Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Edukacji Dzieci i Młodzieży Cisowa Dolina	ul. Mostowa 61 05-071 Sulejówek
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Cisiu	Cisie ul. Główna 114 05-074 Halinów
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Długiej Kościelnej	Długa Kościelna ul. Kochanowskiego 49 05-074 Halinów
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Okuniewie	ul. Rynek 54 05 – 079 Okuniew
21.	CARITAS Diecezji Warszawsko- Praskiej	Oddział: ul. Okuniewska 61 05-074 Halinów
22.	Uczniowski Klub Sportowy HALINÓW TEAM	ul. Okuniewska 115 05-074 Halinów
23.	Klub Kolarski V – MAX Mińsk Mazowiecki	ul. Siennicka 8/26 05-300 Mińsk Mazowiecki
24.	Stowarzyszenie "EKO-OCHRONA"	Długa Szlachecka ul. Leśna 27 05-071 Sulejówek
25.	Stowarzyszenie Miłośników Turystyki Motocyklowej w Halinowie	Desno 25 A 05-074 Halinów
26.	Klub Sportowy Halinów	ul. Narutowicza 10 05-071 Sulejówek
27.	Klub Sportowy Respekt	ul. 3-go Maja 8 05-074 Halinów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Halinów

Warto zauważyć, iż zgodnie z przeprowadzoną przez Federację Organizacji służebnych „Diagnozą organizacji pozarządowych na Mazowszu” z roku 2011 liczba organizacji pozarządowych w powiecie mińskim kształtuje się na stosunkowo wysokim poziomie pośród 37 powiatów województwa mazowieckiego objętych diagnozą.

Rysunek 32 Wóz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Okuniewie

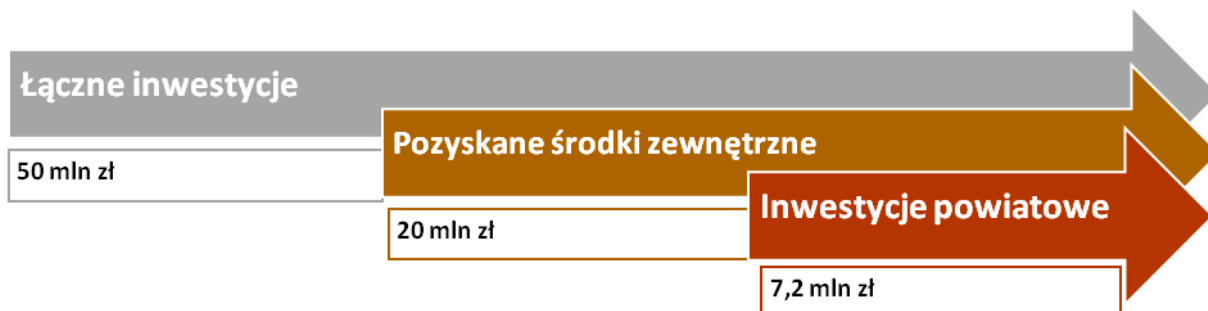
Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

8.5. Stan finansów i zarządzania

8.5.1. Podsumowanie inwestycji z lat 2010-2014

W Gminie Halinów w latach 2010-2014 dzięki zaangażowaniu lokalnych władz i dostępności środków unijnych udało się zrealizować wiele inwestycji, na których realizację pozyskano aż 20 mln złotych środków zewnętrznych, a na terenie Gminy zrealizowano 7,2 mln złotych inwestycji powiatowych. Łączna wartość inwestycji zrealizowanych na terenie Gminy przekroczyła 50 mln złotych.

Rysunek 33 Podsumowanie lat 2010-2014 w Gminie Halinów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Halinowie

Podejmowane decyzje jak i efektywna współpraca z powiatem mińskim zmieniły oblicze Gminy Halinów w oczach mieszkańców i przyjezdnych. Dzieci i młodzież mogą się uczyć w lepszych warunkach oraz mają możliwość korzystania z modernizowanej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, natomiast mieszkańcy mogą podróżować po nowo wybudowanych drogach, których w ostatnich 4 latach powstało łącznie ok. 20 km. W tym czasie powstały także nowe odcinki chodników oraz oświetlono znaczne odcinki pasów jezdnych i pieszych. Poza tym wiele z przeprowadzonych inwestycji znacznie poprawiło stan infrastruktury komunalnej, ponieważ powstało wiele nowych odcinków sieci kanalizacyjnej oraz wybudowano nową Stację Uzdatniania Wody w Wielgolesie Duchnowskim.

Najważniejsze inwestycje, jakie udało się zrealizować w Gminie Halinów w latach 2010-2014 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16 Inwestycje zrealizowane przez Gminę Halinów i jednostki podległe w latach 2010-2014

	Nazwa inwestycji	Rok inwestycji	Kwota zł [tys.]
Infrastruktura społeczna	Budowa gimnazjum w Halinowie	2014/2015	7.293
	Budowa sali gimnastycznej w Cisiu	2013/2014	1.234
	Budowa przedszkola przy Zespole Szkół w Halinowie	2011/2012	1.289
	Nowe place zabaw przy szkołach w Halinowie i Okuniewie oraz modernizacja placów zabaw przy szkołach w Brzezinach, Cisiu i Chobocie	2012/2013	759
	Budowa sali gimnastycznej w Okuniewie	2013/2014	124
	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Okuniewie	2012	472
	Budowa ORLIKA przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Halinowie	2010/2011	867
Infrastruktura drogowa	Budowa ul. Konopnickiej w Grabinie (wspólnie z Sulejówkiem)	2011	326
	Budowa ulicy Jana Pawła II w Halinowie	2014	2.000
	Budowa ulicy Stołecznej w Józefinie oraz inwestycja powiatu z częściową dopłatą Gminy w zakresie budowy ul. Spacerowej w Długiej Kościelnej	2012/2013	2.000
	Budowa pętli autobusowej w Brzezinach	2012	157
Gospodarka komunalna	Inwestycja w Okuniewie ok. 15 km. kanalizacji, 6 przepompowni, 559 odgałęzień do prywatnych posesji w ramach projektu realizowanego przez Spółkę Eko Inwestycja Sp. z o.o. w ramach projektu obejmującego rozbudowę kanalizacji na obszarze miasta Sulejówek i miejscowości Okuniew	2013/2015	10.000
	Kanalizacja w „Strefie przemysłowej” w Długiej Kościelnej (budowa sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 3,1 km) oraz budowa dróg	2011/2012	3.751
	Kanalizacja w Hipolitowie i Józefinie (ok. 5 km kanalizacji)	2013	3.095
	Rozbudowa i przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Wielgolesie Duchnowskim wraz z budową kanalizacji w ul. Pułaskiego w Halinowie	2014/2015	3.248
	Nowa siedziba Zakładu Komunalnego w Halinowie	2012	586

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

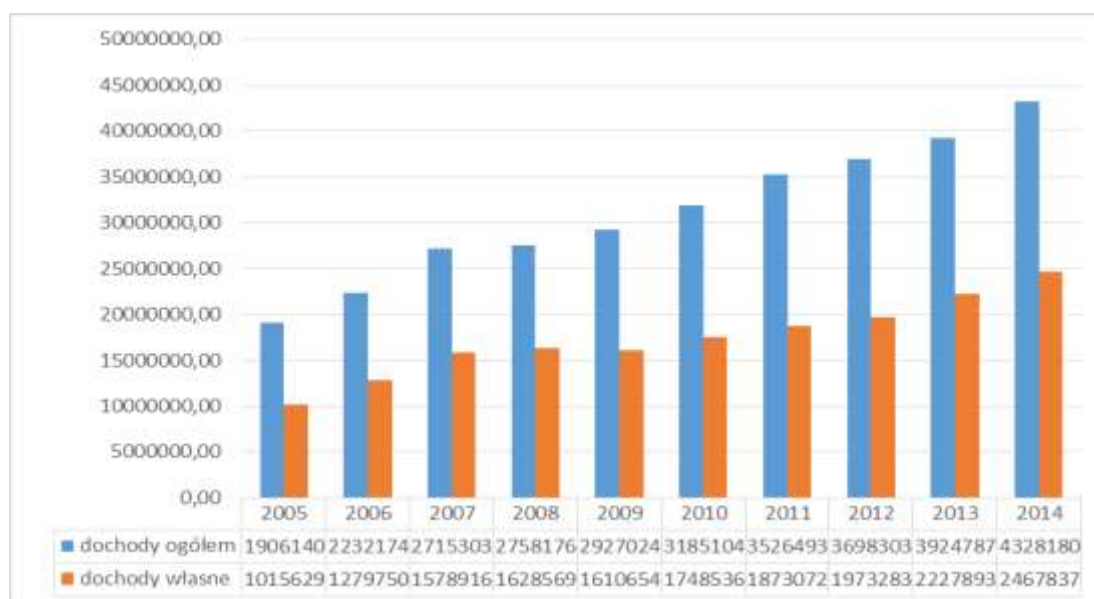
W przypadku inwestycji powiatowych na terenie Gminy Halinów najwięcej z nich dotyczyło infrastruktury drogowej, m.in. przebudowa ul. Spacerowej w Długiej Kościelnej i ul. Stołecznej w Józefinie, nakładki na drodze powiatowej w Cisiu (ul. Główna), budowa chodników przy drogach powiatowych (chodnik przy ul. Długiej w Okuniewie, chodnik od Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Cisiu wzdłuż ul. Mostowej w Wielgolesie Brzezińskim do drogi krajowej nr 2 oraz chodnik w ciągu ulicy Okuniewskiej w Halinowie, ul. Kochanowskiego w Długiej Kościelnej i ul. Wyszyńskiego w Długiej Szlacheckiej). Przy wsparciu powiatu oraz środków z WFOŚiGW i środków w ramach PROW, poprawie uległ również poziom bezpieczeństwa, a przyczyniły się do tego m.in. zakup nowego wozu bojowego dla OSP Okuniew oraz rozbudowa Strażnicy w Cisiu i Długiej Kościelnej.

8.5.2. Analiza budżetu

Odpowiednie zarządzanie budżetem jest kluczowym czynnikiem w aktualnej perspektywie unijnej na lata 2014-2020, ponieważ dostępność środków unijnych uzależniona jest od możliwości ich absorpcji, przy czym zdecydowana większość dotowanych projektów wymaga wniesienia wkładu własnego (min. 20%). Należy mieć na uwadze, iż wiele z koniecznych do realizacji działań nie znajdzie pokrycia w finansowaniu zewnętrznym. Takie obszary planowanych inwestycji jak budowa i modernizacja dróg, budowa placówek oświatowych, kulturalnych czy sportowych w ograniczonym stopniu będzie dofinansowana w budżecie nowej perspektywy finansowania UE.

Gmina Halinów jest średniej wielkości gminą, liczącą ok. 15.000 mieszkańców (wg danych GUS, - rzeczywista liczba mieszkańców jest zdecydowanie większa). Sprawia to, że budżet Gminy jest również proporcjonalnie nieadekwatny do rzeczywistej liczby mieszkańców, ponieważ w związku z tym, że duża część z nich nie podaje Halinowa jako miejsca zamieszkania, budżet gminny uszczuplany jest co roku z tytułu podatku PIT (należy szacować, że jeden mieszkaniec generuje wpływ do kasy gminnej średnio od 700 do 1.000 zł). Na poniższym rysunku zaprezentowany został łączny dochód Gminy oraz dochody własne na przestrzeni lat 2005-2014 .

Wykres 22 Dochody ogółem i dochody własne Gminy Halinów w latach 2005-2014 (PLN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Dochody i wydatki jednostek samorządów terytorialnych

Jak wskazuje powyższy wykres dochody własne jak i dochody ogółem w Gminie Halinów corocznie wzrastają. Na przestrzeni 9 lat dochody ogółem w Gminie wzrosły o ponad 105%, a dochody własne o prawie 120%. Szczególnie optymistyczny jest wzrost dochodów własnych na przestrzeni analizowanych lat, ponieważ to dzięki tym wpływom Gmina jest w stanie wypracować nadwyżki finansowe, które może później przeznaczyć na inwestycje lub jako wkład własny w projektach unijnych. W tabeli zamieszczonej poniżej wyszczególniono rodzaje dochodów własnych oraz ich kwoty wpływów na przestrzeni lat 2005-2014.

Tabela 17 Dochody własne Gminy Halinów w latach 2005-2014 (PLN)

Rodzaj dochodów własnych	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podatek rolny	174.081	127.994	160.839	201.971	223.509	151.833	168.101	211.920	230.471	237.808
Podatek leśny	-	-	-	26.251	27.407	22.542	26.317	32.772	30.744	30.728
Podatek od nieruchomości	3.876.661	4.192.022	4.482.436	4.526.401	4.718.614	5.096.333	5.771.054	6.428.570	7.042.583	6.942.896
Podatek od środków transportu	122.121	126.645	152.426	150.715	134.166	174.822	219.361	174.445	160.080	167.774
Opłaty skarbowe	42.105	48.076	83.226	71.191	61.311	62.413	59.090	55.755	51.244	51.001
Podatek od czynności cywilno-prawnych	516.948	860.132	1.721.627	1.329.802	742.946	851.120	821.764	627.715	602.349	628.244
Karta podatkowa	-	-	-	-	-	-	-	34.868	35.794	25.109
Opłata targowa	-	-	-	-	-	-	-	68.907	84.520	90.643
Dochody z majątku	324.781	402.722	239.698	252.236	626.139	242.422	282.760	258.640	311.192	1.081.311
Wpływy z usług	1.427	2.190	1.845	2.222	3.496	5.924	8.585	5.662	5.397	3.255
Podatek od osób fizycznych	3.770.648	5.449.467	7.267.554	7.541.710	7.555.544	8.559.314	9.568.731	10.450.395	11.006.616	12.298.308
Podatek od osób prawnych	337.897	602.998	587.773	795.399	340.911	553.707	336.893	256.417	346.505	233.791
Razem	9.166.669	11.812.246	14.697.424	14.897.898	14.434.043	15.720.430	17.262.656	18.606.066	19.907.495	21.790.868

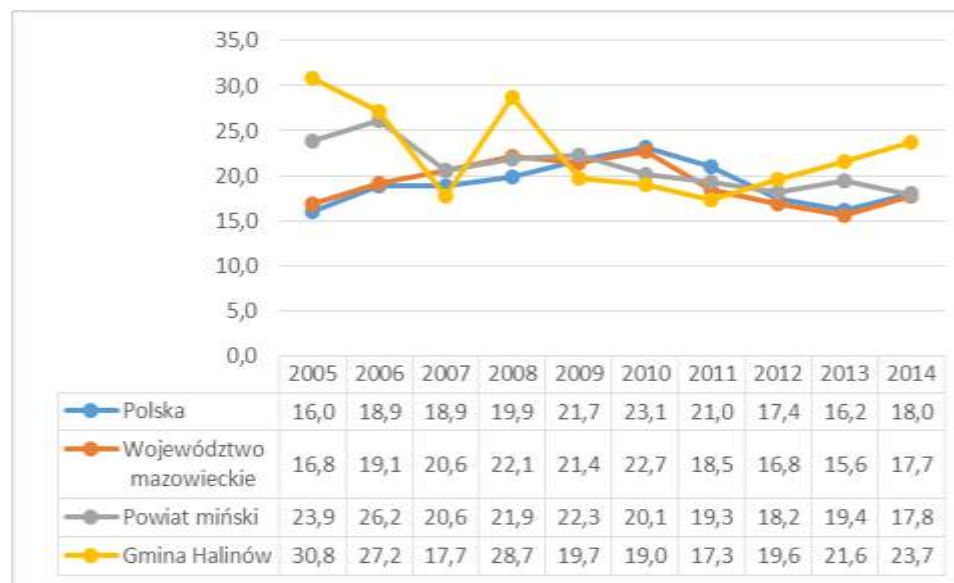
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Dochody i wydatki jednostek samorządów terytorialnych

Jak wskazuje powyższa tabela większość dochodów własnych (poza podatkiem od osób fizycznych i opłatą targową) charakteryzowały się okresowymi wzrostami i spadkami. Największy wzrost zaobserwowano wobec podatku PIT. Potwierdza to fakt, że Gmina Halinów stała się atrakcyjnym miejscem do zamieszkania na obrzeżach aglomeracji warszawskiej, ponieważ dzięki zwiększeniu się liczby mieszkańców wrosły wpływy podatkowe z ww. źródeł.

Wykres 23 Procentowy udział wydatków inwestycyjnych Gminy Halinów w wydatkach ogółem na tle wskaźnika dla Polski, województwa Mazowieckiego, powiatu mińskiego w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Dochody i wydatki jednostek samorządów terytorialnych

Tabela 18 Struktura dochodów i wydatków w Gminie Halinów w latach 2005-2014 (PLN)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	19.061.401	22.321.743	27.153.036	27.581.763	29.270.247	31.851.049	35.264.932	36.983.031	39.247.877	43.281.808
Dochody własne	10.156.297	12.797.509	15.789.162	16.285.692	16.106.548	17.485.363	18.730.727	19.732.832	22.278.930	24.678.377
Wydatki ogółem	22.669.709	24.256.405	24.265.171	30.917.765	29.813.640	32.336.670	35.757.221	40.103.284	43.313.326	45.568.530
Wydatki inwestycyjne	6.989.741	6.594.974	4.286.539	8.884.471	5.883.431	6.145.326	6.175.755	7.858.202	9.354.116	10.784.556
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	30,8%	27,2%	17,7%	28,7%	19,7%	19,0%	17,3%	19,6%	21,6%	23,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Dochody i wydatki jednostek samorządów terytorialnych

Innym bardzo istotnym elementem diagnozy jest udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, ponieważ wskaźnik ten wskazuje na potencjał inwestycyjny Gminy oraz świadczy o uporządkowaniu finansów – im więcej środków przeznaczanych jest na inwestycje, tym budżet jest lepiej zarządzany. Jak wskazują powyższe dane wraz ze wzrostem dochodów Gminy w latach 2005-2014 wzrastały także wydatki inwestycyjne, a procentowy ich udział oscylował w granicach 20%. Jest to bardzo zadawalający poziom tym bardziej, że w ostatnich latach średnie wydatki inwestycyjne w samorządach spadały, ponieważ JST borykają się często z nadmiernym zadłużeniem swoich budżetów, które powoduje konieczność przeznaczania większej części swoich dochodów na spłatę kosztów obsługi długu.

Dostępność środków unijnych i dofinansowanie koniecznych gminnych inwestycji przyczyniły się do znacznego rozwoju JST w Polsce, ale były często powodem nadmiernego zadłużania się w związku z koniecznością uzupełniania wkładów własnych w prowadzonych inwestycjach i projekty realizowanych projektach. Wpływ środków unijnych na poziom zadłużenia w samorządach ogółem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Projekty unijne a średnie zadłużenie JST w latach 2007-2013

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zadłużenie ogółem (mln zł)	25.876	28.775	40.294	55.094	65.756	67.835	69.159
Zadłużenie na programy i projekty unijne (mln zł)	2.375	2.055	2.422	4.951	6.958	6.435	10.214
Udział zadłużenia na programy i projekty unijne w zadłużeniu ogółem	9,20%	7,10%	6,00%	9,00%	10,60%	9,50%	14,80%

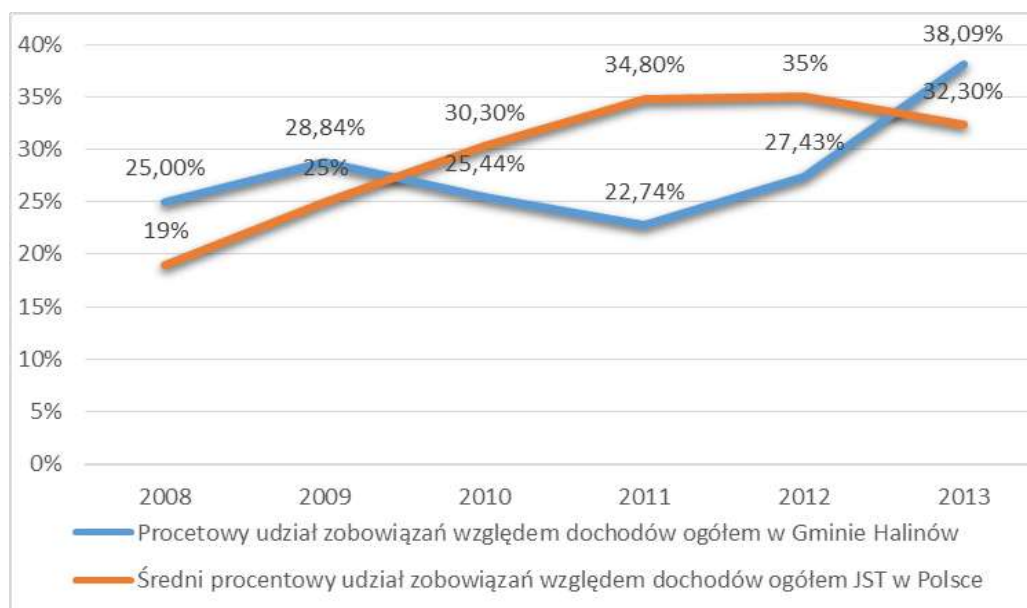
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów „Sytuacja finansowa JST w latach 2007-2013”, Warszawa, maj 2014

Jak wskazuje powyższa tabela udział zadłużenia na inwestycje dotowane w programach unijnych w 2013 roku wynosił 14,8%, a w 2007 roku poziom ten był zdecydowanie niższy.

W Gminie Halinów poziom zadłużenia względem dochodów ogółem w latach 2005-2013 oscyluje w granicach 25-38% i pomimo wzrostu zadłużenia wskaźnik ten znajduje się nadal na bezpiecznym poziomie, a zadłużenie nie jest elementem blokowania przyszłych inwestycji. Jak wskazuje poniższy wykres udział zadłużenia w dochodach ogółem oscyluje na podobnym poziomie jak wśród innych JST w Polsce. Warto również podkreślić, iż najbardziej zadłużonymi samorządami są gminy i miasta na prawach gmin (w 2013 roku wskaźnik ten przekraczał dla nich ponad 40%). Wskaźnik poziomu zadłużenia w Gminie Halinów jest jednym z najniższych wskaźników wśród gmin położonych na obrzeżach aglomeracji warszawskiej.

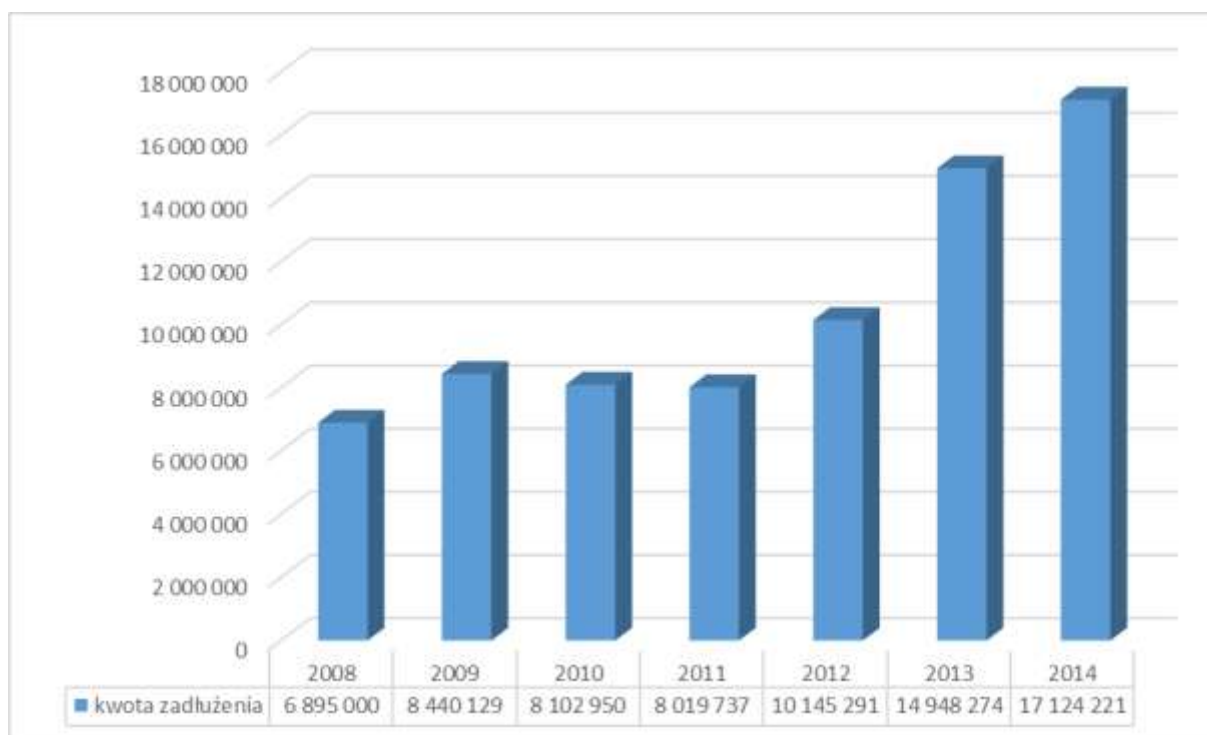

Wykres 24 Poziom zadłużenia w Gminie Halinów względem dochodów ogółem na tle średniego zadłużenia wszystkich samorządów w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 25 Kwota zadłużenia Gminy Halinów w latach 2008-2014

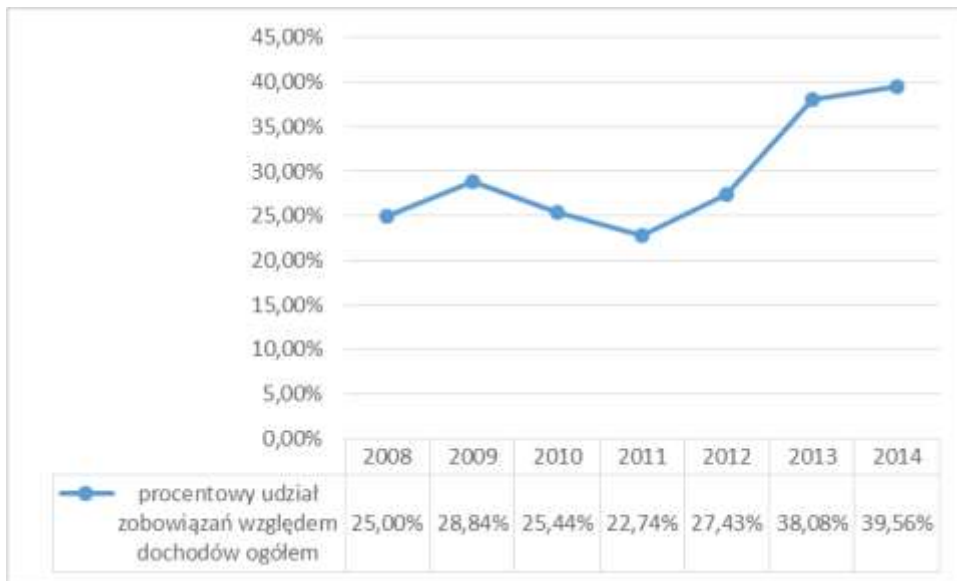

Źródło: opracowanie własne na podstawie wieloletnich sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z wykonania budżetów

Wykres 26 Procentowy udział zobowiązań względem dochodów ogółem dla Gminy Halinów w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie wieloletnich sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z wykonania budżetów

Analiza budżetu Gminy Halinów wskazuje na zadowalający stan jej finansów, a wzrost dochodów i wydatków inwestycyjnych jest dobrym prognostykiem w perspektywie unijnej 2014-2020. Dlatego też działania Gminy Halinów powinny w najbliższym czasie dotyczyć odpowiedniego zaplanowania przyszłych inwestycji i maksymalnego wykorzystania dostępnych środków unijnych.

8.5.3. Porównania subregionalne

Ważnym elementem analizy w aspekcie dochodów gminy powinny być także porównania subregionalne w tej dziedzinie. W poniższej tabeli uwzględniono, więc wysokość dochodów przypadających na 1 mieszkańca wszystkich gmin w powiecie mińskim.

Tabela 20 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Halinów na tle innych, wybranych gmin powiatu mińskiego w latach 2005-2014 (PLN)

Jednostka terytorialna	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mińsk Mazowiecki	1.688	1.765	2.217	2.205	2.330	2.303	2.488	2.615	2.684	3.068
Cegłów	1.800	1.669	1.865	2.095	2.165	2.302	2.600	2.747	2.762	3.516
Dębe Wielkie	1.556	1.650	2.160	2.159	2.030	2.032	2.293	2.251	2.653	2.765
Dobre	1.657	1.871	2.028	2.449	2.432	2.493	3.109	2.665	2.823	3.018
Halinów	1.556	1.780	2.095	2.065	2.129	2.273	2.466	2.526	2.622	2.834
Jakubów	1.895	2.058	2.165	2.374	2.264	2.381	2.539	2.434	2.711	2.950
Kałużyn	1.738	1.874	1.895	2.177	2.299	2.588	2.833	2.451	2.994	2.961
Latowicz	1.755	2.574	2.079	2.317	2.438	2.458	2.745	3.418	2.878	2.975
Siennica	1.577	2.038	2.223	2.100	2.245	2.243	2.756	2.953	2.862	2.981
Stanisławów	1.784	2.116	2.290	2.437	2.529	2.738	2.684	2.737	2.905	3.011
Sulejówek	1.746	2.261	2.496	2.603	2.751	2.729	2.841	2.870	3.229	3.233

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Dochody i wydatki jednostek samorządów terytorialnych

Jak wskazuje powyższa tabela dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Halinów znacznie wzrosły w latach 2005-2014. Jednakże poziom ten w 2014 roku jest najniższy wśród analizowanych gmin (poza gminą Dębe Wielkie), choć różnice nie są zbyt znaczące. Warto jednak podkreślić, iż dane te uwzględniają również subwencje i fundusze celowe, na których wysokość gminy mają niewielki wpływ. Dlatego też o wiele bardziej miarodajna jest analiza dochodów własnych gminy w kontekście dochodów na jednego mieszkańca

Tabela 21 Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Halinów na tle innych, wybranych gmin powiatu mińskiego w latach 2005-2014 (PLN)

Jednostka terytorialna	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mińsk Mazowiecki	1.114	1.208	1.598	1.562	1.617	1.563	1.712	1.739	1.799	2.062
Cegłów	594	512	602	770	746	806	848	1.264	1.229	1.298
Dębe Wielkie	676	721	932	1.060	939	870	982	959	1.199	1.164
Dobre	851	853	976	1.204	1.075	1.073	1.559	1.220	1.227	1.429
Halinów	829	1.021	1.218	1.219	1.172	1.248	1.310	1.348	1.489	1.616
Jakubów	476	710	762	942	705	752	862	799	998	1.082
Kałużyn	608	656	649	749	827	735	1.063	921	1.484	1.270
Latowicz	525	458	597	764	727	694	830	890	946	950
Siennica	575	782	940	941	872	943	1.263	1.268	1.209	1.188
Stanisławów	552	705	786	868	960	1.057	942	970	1.113	1.115
Sulejówek	1.105	1.225	1.726	1.798	1.875	1.857	1.812	1.878	2.122	2.140

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Dochody i wydatki jednostek samorządów terytorialnych

Jak wskazuje powyższa tabela wskaźnik dochodów własnych na 1 mieszkańca w Gminie Halinów jest stosunkowo wysoki. W tym aspekcie dochody Gminy Halinów są niższe jedynie od Mińska Mazowieckiego, i Sulejówka. Świadczy to również o decydującym wpływie na dochody i poziom rozwoju gminy w kontekście położenia względem Warszawy, która jest największym generatorem zbytu towarów i usług. Innym, miarodajnym wskaźnikiem decydującym o potencjale samorządu jest udział wydatków inwestycyjnych. Dane te prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22 Procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Halinów na tle wybranych gmin powiatu mińskiego w latach 2005-2014

Jednostka terytorialna	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mińsk Mazowiecki	28,94%	36,22%	19,63%	24,67%	26,25%	17,40%	16,33%	17,22%	22,91%	11,60%
Cegłów	34,84%	18,64%	14,84%	18,38%	19,51%	10,81%	14,92%	25,93%	20,49%	18,52%
Dębe Wielkie	23,51%	26,62%	31,53%	23,31%	24,66%	17,39%	22,90%	19,17%	21,67%	26,72%
Dobre	26,31%	5,65%	6,61%	19,52%	15,35%	21,24%	28,46%	5,78%	10,76%	15,62%
Halinów	30,83%	27,19%	17,67%	28,74%	19,73%	19,00%	17,27%	19,59%	21,60%	23,67%
Jakubów	25,40%	24,27%	23,91%	18,27%	17,66%	8,90%	7,15%	15,34%	20,90%	24,78%
Kałużyn	33,21%	21,13%	18,81%	38,60%	39,94%	11,04%	33,33%	23,58%	13,16%	22,34%
Latowicz	25,87%	40,10%	21,14%	16,38%	20,49%	30,74%	28,06%	23,00%	18,18%	13,08%
Siennica	20,23%	28,03%	33,58%	25,64%	12,08%	16,09%	26,52%	23,89%	15,52%	10,07%
Stanisławów	16,07%	18,65%	21,39%	18,68%	27,22%	18,55%	5,07%	6,83%	15,68%	9,35%
Sulejówek	33,39%	42,57%	30,73%	25,46%	30,69%	28,16%	18,60%	10,94%	10,16%	18,30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Dochody i wydatki jednostek samorządów terytorialnych

Jak wskazują powyższe dane Gmina Halinów charakteryzuje się stosunkowo zrównoważoną strukturą wydatków inwestycyjnych na tle innych, analizowanych gmin. Warto podkreślenia jest to, iż w grupie analizowanych gmin Halinów odnotował najwyższe poza gminą Dębe Wielkie i Gmina Jakubów wskaźniki dotyczące procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem.

Jak wskazuje analiza subregionalna Gmina Halinów prezentuje się szczególnie korzystnie na tle innych gmin w takich aspektach jak dochody własne na 1 mieszkańca i struktura wydatków inwestycyjnych. Wskaźniki te podkreślają ogromny potencjał Gminy oraz świadczą o odpowiednim zarządzaniu gminą jako całością, jak i jej finansami.

9. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi zarządzania strategicznego, które jest zestawieniem silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń analizowanego obszaru, czyli:

- S – strengths (mocne strony):

wewnętrzne czynniki pozytywnie wpływające na rozwój Gminy, tworzące podstawy jego przyszłego rozwoju, wyróżniające Gminę w otoczeniu, podnoszące jego konkurencyjność i atrakcyjność w oczach mieszkańców, osób przyjezdnych i inwestorów;

- W – weakness (słabe strony):

wewnętrzne czynniki negatywnie wpływające na rozwój Gminy, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, obniżające rangę Gminy w oczach mieszkańców, osób przyjezdnych i inwestorów;

- O – opportunities (szanse):

zewnętrzne czynniki sprzyjające Gminie w osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych, umożliwiające eliminowanie słabości oraz uruchamianie nowych kierunków rozwoju;

- T – threats (zagrożenia):

zewnętrzne czynniki przeszkadzające Gminie w osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych, uniemożliwiające niwelowanie słabości, blokujące podejmowanie działania.

Celem analizy SWOT dla Gminy Halinów jest identyfikacja czynników, które definiują aktualną sytuację, a także wskazują najlepsze rozwiązania, kierunek działań do osiągnięcia celów przy minimalizacji zagrożeń, ograniczaniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Tabela 23 Analiza SWOT - Sfera demograficzna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby mieszkańców Gminy w latach 2005-2015 • Wysoki odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu do wskaźników ogólnopolskich i wojewódzkich • Systematyczny wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym • Systematyczny wzrost wskaźnika demograficznej młodości • Długoletnia dodatnia stopa przyrostu naturalnego • Stały, wysoki poziom dodatniego salda migracji • Stosunkowo niewielkie obciążenie procesami starzenia się społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego od 2009 roku • Trudności w oszacowaniu rzeczywistej liczby mieszkających osób • Nieutożsamianie się ludności z Gminą – traktowanie Gminy jako miejsca- „sypialni Warszawy” • Wzrastające wydatki na infrastrukturę społeczną w związku z dużym wzrostem liczby mieszkańców w ostatnich latach oraz trudności w oszacowaniu potrzeb wynikające z braku możliwości w określeniu rzeczywistej liczby mieszkańców
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Optymistyczne prognozy wzrostu liczby mieszkańców dla powiatu mińskiego • Wzrost liczby zameldowanych mieszkańców, jako dodatkowe źródło dochodów Gminy • Systematyczny wzrost liczby mieszkańców jako przyszłe źródło rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy i okolicznych miejscowości • Realizacja nowych inwestycji infrastrukturalnych na terenie Gminy prowadzących do dynamicznego zwiększania się liczby mieszkańców i poprawy ich warunków bytowych	<ul style="list-style-type: none"> • Nieustanna konieczność poprawy infrastruktury społecznej i dostosowania jej do warunków gospodarczych • Brak odpowiedniej wizji rozwoju polityki prorodzinnej w Polsce • Zmiany trendu demograficznego spowodowane pogorszeniem się sytuacji gospodarczej w kraju • Pojawienie się zjawiska migracji osób młodych do bardziej rozwiniętych części aglomeracji warszawskiej • Konieczność zabezpieczenia opieki nad osobami starszymi

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Analiza SWOT - Sfera gospodarcza

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych • Znaczna dywersyfikacja działalności gospodarczej, wielofunkcyjność przedsiębiorstw • Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowości Długa Kościelna • Nawiązanie partnerskiej współpracy z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego przy realizacji przedsięwzięć i inwestycji • Pozytywny trend stosunku liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym • Znaczny potencjał inwestycyjny Gminy związany z korzystnym położeniem komunikacyjnym • Dostęp do dużego rynku zbytu, jakim jest aglomeracja warszawska • Funkcjonowanie na terenie Gminy inicjatyw gospodarczych podnoszących aktywność gospodarczą mieszkańców • Potencjał zasobu miejsc przyrodniczo-krajobrazowych i historycznych atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie Gminy w granicach aglomeracji warszawskiej jako istotne zagrożenie dla rozwoju lokalnego rynku gospodarczego • Systematyczny wzrost liczby bezrobotnych w Gminie od 2008 roku • Znaczna liczba osób powyżej 50 roku życia pozostających poza rynkiem pracy oraz osób długotrwale bezrobotnych • Słabo rozwinięta baza hotelowo-gastronomiczna • Niewykorzystany potencjał turystyczny Gminy pomimo znacznych możliwości rozwoju turystyki czynnej i wypoczynkowej • Niewykorzystany potencjał środowiska naturalnego zwiększający poziom rozwoju gospodarczego w Halinowie • Brak inkubatora przedsiębiorczości na terenie Gminy – brak miejsca wsparcia dla osób otwierających działalność gospodarczą • Brak punktów doradztwa biznesowego w Urzędzie Miejskim • Skupienie rynku pracy w centrum Warszawy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców i pobudzenie inwestycji na terenie Gminy • Znaczny potencjał mieszkańców Gminy Halinów do tworzenia przestrzeni gospodarczej • Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej jako czynnik umożliwiający rozwój bazy hotelowo-gastronomicznej • Zaplanowane gminne, powiatowe i państwowe inwestycje drogowe mogące wpłynąć na rozwój gospodarczy • Zmiany gospodarcze w kraju sprzyjające rozwojowi gospodarczemu	<ul style="list-style-type: none"> • Szybki i dynamiczny rozwój innych części aglomeracji warszawskiej oraz realizacja znaczących inwestycji w innych częściach metropolii • Izolacja mieszkańców i brak inicjatyw służących rozwojowi gospodarczemu • Nieskuteczne działania powiatu w celu aktywizacji bezrobotnych • Dalszy wzrost opodatkowania pracy oraz pogarszająca się sytuacja gospodarcza w Polsce

Źródło: opracowanie własne

Tabela 25 Analiza SWOT - Infrastruktura techniczna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Powiązania komunikacyjne – drogowe i kolejowe – z Warszawą • Ogólna poprawa warunków drogowych w porównaniu z latami poprzednimi • Wymiana nawierzchni jezdni na znacznej liczbie odcinków dróg – znaczny wzrost długości odcinków dróg o nawierzchni twardej ulepszonej • Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej • Realizacja inwestycji mających na celu rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz gazowej na terenie Gminy Halinów • Uniezależnienie sieci kanalizacyjnej od gmin sąsiednich – posiadanie własnej oczyszczalni ścieków • Posiadanie zmodernizowanych stacji uzdatniania wody • Brak ograniczeń przesyłu energii elektrycznej • Dobry stan zasobów mieszkalnych – dominacja nowej, jednorodzinnej, niskiej zabudowy • Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę • Ogólna poprawa estetyki Gminy • Czyste ekologicznie środowisko z terenami o dużych walorach przyrodniczych oraz atrakcje turystyczne możliwe do wykorzystania przez mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Niewydolność drogowych powiązań zewnętrznych, zwłaszcza dróg komunikacyjnych z Warszawą • Niedostosowanie parametrów dróg gminnych do warunków technicznych: zbyt małe szerokości pasów drogowych, zbyt duża dostępność związana z obsługą działek, niewłaściwe parametry zjazdów • Znaczny odsetek nieutwardzonych dróg i dróg wymagających generalnego remontu • Niewystarczające oświetlenie przydrożne jako czynnik stwarzający zagrożenie na drogach w późnych godzinach wieczornych i w nocy • Duża presja parkingowa – niedostateczna ilość miejsc parkingowych w sieci dróg gminnych na obszarach mieszkalnych • Ograniczenie możliwości zwiększenia częstotliwości kursowania komunikacji miejskiej • Niski odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji w odniesieniu do danych dla powiatu mińskiego czy województwa mazowieckiego. • Brak możliwości oszacowania ilości mieszkańców powodujący trudności w opracowaniu prognoz ruchu, zapotrzebowania na energię elektryczną, gaz, wodę, usługi publiczne • Brak melioracji terenów w południowej części Gminy • Paliwa stałe jako dominujące źródło uzyskiwania ciepła w przydomowych i przyzakładowych kotłowniach – brak rozbudowanej sieci centralnego ogrzewania

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wybudowanie odcinka autostrady A2 łączącego Warszawę z obwodnicą Mińska Mazowieckiego oraz węzła w miejscowości Konik Stary • Budowa Wschodniej Obwodnicy Warszawy przez GDDKiA • Modernizacja i rozbudowa obecnych sieci dróg i linii kolejowych oraz dostosowanie ich do obowiązujących standardów i zwiększającej się intensywności zabudowy • Przebudowa zbyt wąskich chodników oraz budowa nowych pasów ruchu pieszego • Dalszy rozwój komunikacji publicznej w ciągach dróg powiatowych i wojewódzkich • Budowa sieci centralnego ogrzewania jako działanie proekologiczne zmniejszające stopień zanieczyszczenia powietrza • Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie Gminy • Możliwość wykorzystania innowacyjnych technologii do budowy i modernizacji infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Brak realizacji (lub przedłużanie się ich wykonania) zaplanowanych przez powiat, województwo, miasto stołeczne Warszawa inwestycji infrastrukturalnych • Zwiększenie się zadłużenia nadrzędnych jednostek samorządu terytorialnego, co może uniemożliwić realizację nowych inwestycji • Trudności w oszacowaniu rzeczywistej liczby mieszkańców jako problem w dostosowaniu inwestycji infrastrukturalnych do potrzeb miejscowej społeczności • Wadliwe wykonanie przez wykonawców planowanych inwestycji i w konsekwencji konieczność dokonywania uciążliwych modernizacji • Brak projektów innowacyjnych na terenie Gminy w zakresie infrastruktury technicznej (brak wykorzystania alternatywnych źródeł energii)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26 Analiza SWOT - Sfera i infrastruktura społeczna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dynamicznie wzrastająca liczba dzieci w wieku przedszkolnym będących pod opieką miejscowych przedszkoli • Nowy budynek gimnazjum w Halinowie wyposażony w nowoczesne pomieszczenia lekcyjne i sprzęt edukacyjny • Wysoki odsetek szkół wyposażonych w komputery do użytku uczniów z dostępem do Internetu • Ciągłe podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej i dyrektorów szkół • Duża liczba organizacji pozarządowych działających na terenie i na rzecz Gminy Halinów • Zaangażowanie kadry Gminnego Centrum Kultury w realizację dodatkowych zajęć i organizację wolnego czasu dla uczniów oraz seniorów • Bogaty księgozbiór Biblioteki Publicznej w Halinowie i jej filii • Nowoczesna hala sportowa przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Halinowie • Pełny dostęp do podstawowych usług medycznych • Sprawnie i pręźnie działający Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby uczniów w szkołach gimnazjalnych • Zbyt duża liczba przedszkolaków powodująca konieczność rozbudowy już istniejących placówek i budowę nowych publicznych przedszkoli • Pojawianie się coraz częstszych problemów pedagogicznych i zdrowotnych u dzieci i młodzieży • Zbyt niska liczba pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w stosunku do rzeczywistych potrzeb mieszkańców • Brak możliwości kontynuowania nauki przez młodzież na poziomie ponadgimnazjalnym • Niewystarczająca baza lokalowa szkół podstawowych i gimnazjalnych do przyszłego zapotrzebowania – konieczność rozbudowy budynków szkolnych • Niewystarczająca baza sportowo-rekreacyjna
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość korzystania ze środków unijnych w celu realizacji programów przeciwdziałania m.in. wykluczeniu społecznemu, alkoholizmowi • Zaangażowanie lokalnej społeczności na rzecz zadań społecznych przynoszących korzyści dla Gminy • Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie stworzenia instytucjonalnych i środowiskowych form pomocy oraz aktywizacji osób i rodzin wymagających wsparcia • Dalszy rozwój aktywności sportowej mieszkańców dzięki realizacji zaplanowanych inwestycji i zadań • Aktywna pomoc Państwa w realizacji zadań społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenie szybkim przenoszeniem się zachowań i zjawisk patologicznych ze środowiska wielkomiejskiego – wandalizm, alkoholizm, przemoc w rodzinie itd. • Brak warunków do prowadzenia efektywnej pomocy społecznej i rozwijania społeczeństwa obywatelskiego • Zwiększenie liczby osób starszych i chorych oczekujących pomocy geriatrycznej i całodobowej opieki • Zwiększenie liczby osób długotrwale bezrobotnych i wzrost poziomu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Analiza SWOT - Stan finansów

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Bardzo dobrze i dynamicznie zarządzana Gmina • Odpowiednio wykwalifikowana kadra Urzędu Miejskiego • Posiadanie przez kierownictwo Urzędu Miejskiego dużej przychylności lokalnego społeczeństwa – brak wyraźne zaznaczonych konfliktów • Wzrost dochodów ogółem i dochodów własnych Gminy Halinów • Bardzo dynamiczny wzrost dochodów z tytułu podatku od nieruchomości oraz podatku PIT potwierdzający atrakcyjność do zamieszkania na terenie Gminy • Przeznaczanie przez Gminę znacznych wydatków inwestycyjnych • Znaczna skuteczność aplikacyjna o środki zewnętrzne • Posiadanie zadłużenia na stabilnym poziomie • Utrzymywanie się wydatków inwestycyjnych na stabilnym 20% poziomie	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność ponoszenia kosztów na obsługę długu w związku z zaciągniętymi przez Gminę zobowiązaniami w postaci kredytów długoterminowych • Spadek dochodów z podatku CIT • Brak rozwiniętej współpracy z miastami i regionami zagranicznymi
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymywanie się niskich stawek WIBOR – niskie koszty obsługi długu • Uzyskanie przez Gminę środków pomocowych na zaplanowane inwestycje i zadania • Wzrost rozwoju gospodarczego kraju • Wzmocniona współpraca Gminy Halinów z pobliskimi samorządami, zmierzając do realizacji postawionych zadań • Korzystne zmiany systemowe w kraju	<ul style="list-style-type: none"> • Nagły wzrost stawek WIBOR powodujący konieczność przeznaczania coraz większych kwot na spłatę zobowiązań • Duży wzrost inflacji powodujący zwiększenie się nakładów inwestycyjnych – wzrost cen nabywanych towarów i usług • Brak środków pomocowych na realizację potrzebnych inwestycji infrastrukturalnych jako powód poszukiwania innych źródeł finansowania – dalsze i coraz bardziej dotkliwe zadłużanie budżetu • Przerzucanie na gminy coraz większej odpowiedzialności za prowadzone działania przy braku wymaganej pomocy finansowej • Zniesienie meldunku skutkujące trudnością w zidentyfikowaniu miejsca zamieszkania – wzrost liczby mieszkańców niepłacących podatku PIT na rzecz Gminy • Negatywne zmiany systemowe poprzez zmniejszenie przekazywanego procentu od podatku PIT do gmin bądź

Źródło: opracowanie własne

10. Badanie ankietowe

Badanie ankietowe w ramach opracowania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025 przeprowadzono wśród 251 mieszkańców Gminy. W celu przeprowadzenia badania przygotowano ankietę zawierającą 6 pytań problemowych oraz tzw. metryczkę respondenta zawierającą następujące informacje: okres zamieszkania w Gminie, płeć, przedział wiekowy, wykształcenie oraz status zatrudnienia. W pytaniach problemowych zadano pytania dotyczące atrakcyjnych stron Gminy, jej aktualnych problemów, jej szans rozwojowych, które mogą spowodować, że w perspektywie najbliższych 10 lat walory Gminy staną się bardziej widoczne. Pośród zagadnień ujętych w ankiecie znalazły się także te, które dotyczyły podstawowych czynników zagrożeń dla Gminy, mogących mieć wpływ na zahamowanie jej rozwoju. W ostatnim pytaniu problemowym pytano o projekty, jakie Gmina powinna zrealizować w najbliższej 10-letniej perspektywie wpływając na polepszenie warunków życia dla jej mieszkańców oraz zwiększając szanse na dalsze perspektywy rozwojowe regionu.

10.1.1. Cel badań

Celem badania było zebranie opinii respondentów na temat aktualnych problemów i kierunków rozwojowych Gminy Halinów. Badanie ankietowe zrealizowano także w celu zebrania informacji ze źródeł społecznych jako uzupełnienie analizy źródeł statystycznych. Konieczność takich badań wynika z następujących przesłanek:

- Istotnym elementem identyfikacji społeczności z opracowaniami takimi jak strategię rozwoju lokalnego jest ich znajomość i świadomość współuczestniczenia w ich powstawaniu. W rzeczywistości to lokalna społeczność zdecyduje o przyjęciu lub odrzuceniu takiego dokumentu poprzez akceptację lub negację proponowanych w nim rozwiązań i zadań do realizacji. W wielu przypadkach subiektywna ocena lokalnej społeczności jest ważniejsza od zobiektywizowanych, wynikających ze statystyki wyznaczników rzeczywistości.
- Władze Gminy stanowią służebną wobec jej społeczności rolę i powinny reagować i uwzględniać oczekiwania mieszkańców. Dlatego tak ważna jest informacja, jak dotychczasowe działania osób odpowiedzialnych za zarządzanie zmianami, są postrzegane przez podmioty (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe), dla których są one realizowane.

Badanie opinii mieszkańców Gminy Halinów przeprowadzone zostało w celu uzupełnienia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, która jest podstawą sformułowania celów strategicznych, operacyjnych oraz odpowiadających im zadań realizacyjnych. Przedmiotem badania było dokonanie przez mieszkańców oceny dotychczasowego rozwoju Gminy Halinów oraz przeprowadzenie identyfikacji potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie ich dalszego rozwoju. Badaniem objęci zostali mieszkańcy Gminy Halinów w grupach wiekowych: poniżej 18, 18-25, 25-35, 35-50, 50-67, powyżej 67. Przyjęte grupy wiekowe są charakterystyczne dla tego celu badań.

10.1.2. Metoda i technika badawcza

Badania mieszkańców Gminy Halinów miały charakter przekrojowy: wybrano metodę sondażową realizowaną przy zastosowaniu techniki badawczej w formie kwestionariusza ankiety.

Sondaż jest sprawdzoną i najczęściej stosowaną metodą badania opinii dużych populacji w krótkim czasie. Specjalnie stworzony do tego typu badań kwestionariusz ankiety zawierał w zdecydowanej mierze pytania zamknięte (z podaniem zamkniętej, wyczerpującej i rozłącznej listy odpowiedzi). Pytania takie pozwalają na udzielenie szybkiej odpowiedzi przez respondenta oraz na zestandaryzowanie i opracowanie zebranych opinii. Ze względu na przedmiot badań – opinie mieszkańców – w kwestionariuszu zawarto również kilka pytań otwartych.

10.1.3. Charakterystyka i dobór próby

Ze względu na krótki czas przeprowadzenia badań, oraz charakter wykorzystania pozyskanych informacji, w badaniu zastosowany będzie dobór próby metodą losową – kwotową.

W ramach badania ankietowego zebrano 251 wypełnionych ankiet.

Ankiety wypełniło 175 kobiet, 68 mężczyzn oraz 8 osób, które nie zaznaczyły punktu dotyczącego płci respondenta. W niektórych ankietach nie na wszystkie pytania udzielono odpowiedzi. W tytule każdego z wykresów zaznaczono ilość osób, które udzieliły odpowiedzi na postawione pytanie.

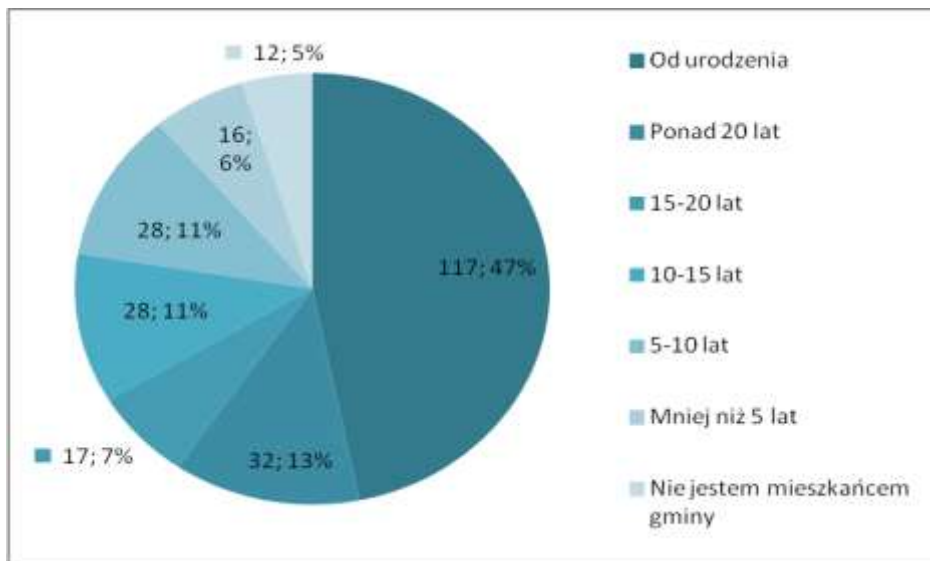
10.1.4. Charakterystyka grupy respondentów uczestniczących w badaniu

W zakresie poznania preferencji i opinii całego społeczeństwa Gminy przeprowadzono badania społeczne, które swym zakresem objęły mieszkańców Gminy, przedsiębiorców działających na terenie Gminy, przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedstawicieli instytucji gminnych. Badanie miało charakter badań ankietowych w ramach prac nad opracowaniem Strategii i objęło 251 osób.

Największą grupę wśród badanych osób stanowiły te osoby, które mieszkają w Gminie od urodzenia (117 osób = 47%) oraz osoby mieszkające tu od ponad 20 lat (32 osoby = 13%). Jedna z ankietowanych osób nie udzieliła odpowiedzi na postawione pytanie dotyczące okresu zamieszkiwania w Gminie. Podział respondentów ze względu na okres zamieszkania przedstawia wykres nr 27.

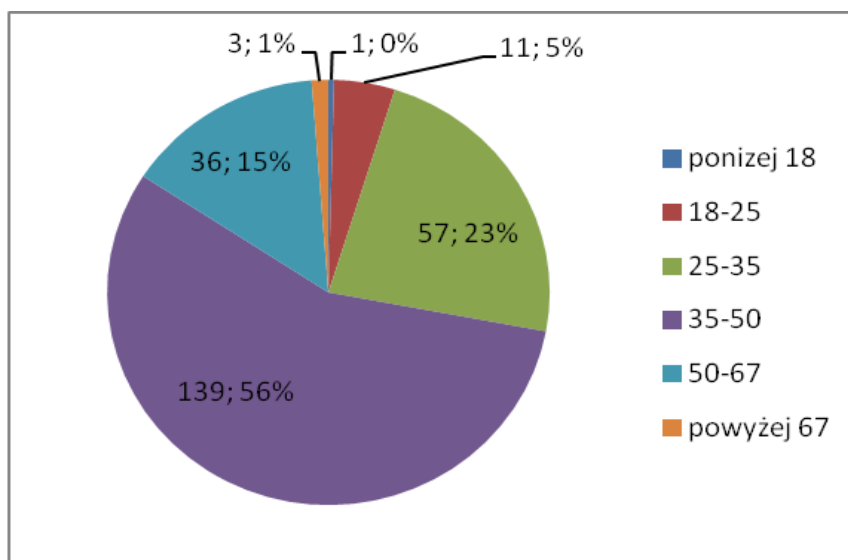
Wykres 27 (N=250) Okres zamieszkania w Gminie Halinów respondentów badania ankietowego

Źródło: Badanie ankietowe

Ankieta (wzór ankiety stanowi załącznik nr 1 do dokumentu Strategii) wyodrębniła następujące przedziały wiekowe: osoby poniżej 18 lat, 18-25 lat, 25-35 lat, 35-50 lat, 50-67 lat oraz osoby powyżej 67 roku życia. Strukturę badanych ze względu na wiek przedstawia Wykres nr 28. Największą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby w średnim wieku tj. 35-50 lat (139 osób = 56%) oraz osoby w wieku 25-35 lat (57 osób = 23%). Symptomatyczny jest fakt, że stosunkowo mało liczną grupę respondentów stanowiły osoby z przedziału wiekowego 18-25 lat (11 osób = 5%), pomimo że ankieterzy starali się dotrzeć do wszystkich grup. Brak odpowiedzi dotyczącej wieku osoby ankietowanej stwierdzono w 4 ankietach.

Wykres 28 Struktura wiekowa respondentów badania ankietowego (N=247)

Źródło: Badanie ankietowe

Wśród badanych osób największą grupę stanowiły osoby z wyższym wykształceniem - 49% osób, które udzieliły odpowiedzi na pytanie dotyczące poziomu wykształcenia. Kolejne ilościowo grupy

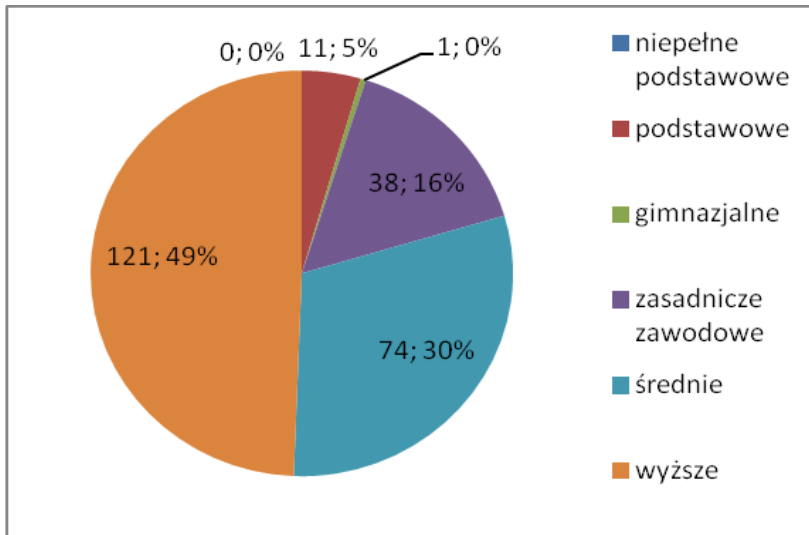

stanowiły osoby z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym. Brak odpowiedzi na powyższe pytanie odnotowano w 6 ankietach. Zróżnicowanie respondentów ze względu na wykształcenie przedstawia wykres nr 29.

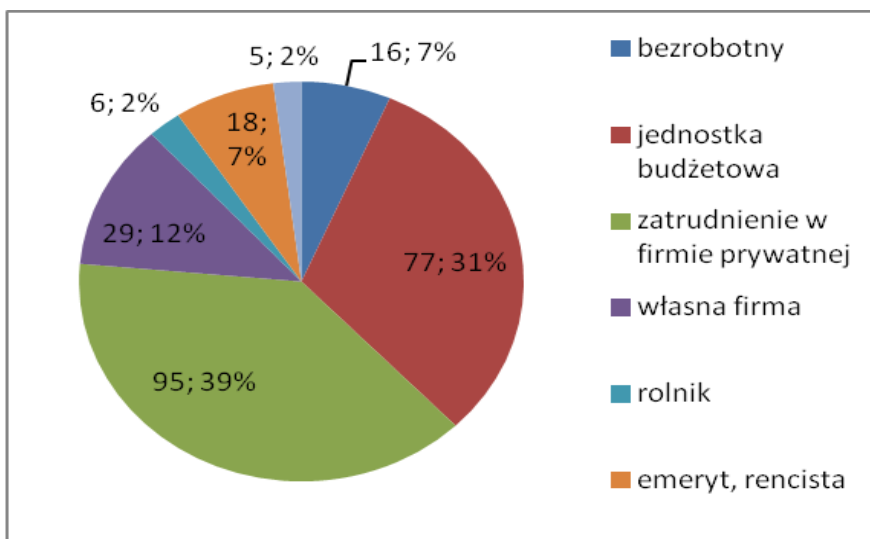
Wykres 29 Struktura respondentów badania ankietowego z uwzględnieniem wykształcenia (N=245)

Źródło: Badanie ankietowe

Strukturę respondentów ze względu na pozycję zawodową przedstawia wykres nr 30. Wśród największej liczby odpowiedzi znalazły się te, w których ankietowani wskazywali zatrudnienie w firmie prywatnej - ogółem 95 odpowiedzi. Zatrudnienie w jednostce budżetowej wskazało ogółem 77 respondentów. Spośród wszystkich zebranych ankiet 5 osób nie udzieliło odpowiedzi odnośnie miejsca zatrudnienia.

Wykres 30 Struktura zawodowa respondentów badania ankietowego (N=246)

Źródło: Badanie ankietowe

10.1.5. Ocena aktualnej sytuacji Gminy

Respondenci odpowiadali na pytanie o wskazanie najbardziej atrakcyjnych stron (walorów) Gminy (pytanie nr 2) oraz o wskazanie najistotniejszych problemów Gminy (pytanie nr 3). Ankieter prosił o wybranie 3 czynników w każdej kategorii, w tym jeśli respondent posiadał własne inne sugestie niemieszczące się we wskazanych kategoriach odpowiedzi - mógł je dopisać. Sporadycznie zdarzali się respondenci, którzy wskazywali na mniej lub więcej niż 3 odpowiedzi, co zostało dopuszczone, ponieważ nie wpływało istotnie na wyniki badania (generalnie na pytanie 2 wskazano łącznie 700 odpowiedzi zamiast $3 \times 251 = 753$, zaś na pytanie 3 odpowiednio 800 odpowiedzi).

Wykres nr 31 wskazuje odpowiedzi na pytanie w zakresie wskazania największych walorów Gminy. Każdy z ankietowanych otrzymał polecenie zaznaczenia 3 odpowiedzi z listy wskazanej poniżej:

- a) dogodne połączenia komunikacyjne z Warszawą
- b) atrakcyjne tereny rekreacyjno-wypoczynkowe
- c) atrakcyjne i zróżnicowane środowisko przyrodnicze
- d) stały wzrost liczby mieszkańców, pozytywne czynniki demograficzne
- e) brak chuligaństwa, aktów wandalizmu i kradzieży
- f) niski poziom bezrobocia
- g) duża przedsiębiorczość mieszkańców, stały wzrost liczby przedsiębiorstw na terenie gminy
- h) dobrze rozwinięta baza noclegowa
- i) dogodne warunki mieszkaniowe - cisza, spokój, niezanieczyszczone środowisko
- j) bogaty zasoby kulturowe i historyczne gminy
- k) bliskość aglomeracji warszawskiej
- l) inne(jakie?)

Zdecydowana większość odpowiedzi w zakresie największych walorów Gminy Halinów dotyczyła bliskości aglomeracji warszawskiej. Ten walor Gminy wskazało aż 159 ankietowanych. Osoby wypełniające ankietę zaznaczyły także najczęściej odpowiedź w zakresie korzystnych warunków mieszkaniowych związanych z niezanieczyszczonym środowiskiem i ciszą (141 wskazań respondentów). Mieszkańcy Gminy cenią także dogodne połączenia komunikacyjne z Warszawą (135 wskazań respondentów). Jednocześnie w związku ze wzrastającą liczbą mieszkańców i ich potrzeb, należy czynić starania o zwiększenie częstotliwości przejazdów komunikacji publicznej dla sołectw w Gminie Halinów.

Wykres 31 Atrakcyjne strony (walory) Gminy (N=700)

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 32 ilustruje odpowiedzi na pytanie dotyczące najistotniejszych problemów Gminy. Każdy z ankietowanych otrzymał za zadanie wskazanie na 3 problemy z poniższego wykazu:

- słaba jakość dróg lokalnych
- brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- słabo rozwinięta infrastruktura społeczna np. mała liczba świetlic, bibliotek
- niedokończona sieć kanalizacyjna
- duży odsetek osób niezameldowanych mieszkających na terenie gminy
- niski stopień solidarności i komunikacji międzyludzkiej (nieutożsamianie się mieszkańców z gminą)
- słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna np. brak boisk, ośrodków sportu
- niewystarczająca pojemność szkół i przedszkoli
- niska produktywność rolnictwa z powodu słabo rozwiniętych gleb
- brak ścieżek rowerowych
- brak bazy usługowej tj. sklepy, punkty usługowe
- inne (jakie?)

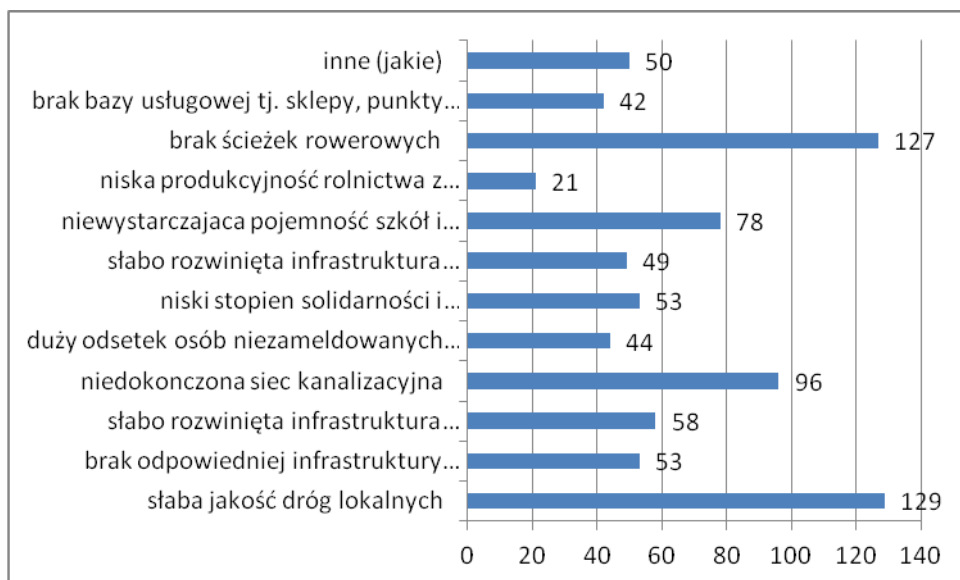
W odpowiedziach w zakresie dominujących problemów Gminy ankietowani wskazywali zasadniczo trzy główne odpowiedzi, a mianowicie: słabą jakość dróg lokalnych- 129 wskazań respondentów, brak ścieżek rowerowych- 127 wskazań respondentów oraz niedokończoną sieć kanalizacji- 98 wskazań respondentów. W odpowiedziach samodzielnie uzupełnianych przez ankietowanych jako najpilniejsze do realizacji wskazywano brak apteki i lekarzy specjalistów w Okuniewie. Istotność problemów rozwojowych Gminy z punktu widzenia ankietowanych mieszkańców przedstawia się następująco:

- Słaba jakość dróg lokalnych
- Brak ścieżek rowerowych
- Niedokończona sieć kanalizacji
- Niewystarczająca pojemność szkół i przedszkoli
- Słabo rozwinięta infrastruktura społeczna

6. Niski stopień solidarności i komunikacji społecznej
7. Brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
8. Słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna np. brak boisk, ośrodków sportu
9. Duży odsetek osób niezameldowanych mieszkających na terenie gminy
10. Brak bazy usługowej tj. sklepy, punkty usługowe
11. niska produktywność rolnictwa z powodu słabo rozwiniętych gleb
12. inne

Wykres 32 Problemy Gminy (N=800)

Źródło: Badanie ankietowe

10.1.6. Szanse i zagrożenia rozwojowe Gminy

W pytaniach o najważniejsze szanse rozwojowe dla Gminy, respondenci proszeni byli o wskazania 3 odpowiedzi z listy wymienionych w ankiecie. Wskazywano również na inne odpowiedzi niewymienione na liście. W obszarze tym respondenci nie zawsze wskazywali dokładnie 3 odpowiedzi – liczba odpowiedzi o szanse wynosiła N=745. Zakres odpowiedzi w ankiecie dotyczących szans rozwojowych Gminy zdefiniowany został w poniższym zestawieniu:

- a) dynamiczny rozwój turystyki, w szczególności turystyki wypoczynkowej
- b) wzrost zainteresowania obszarami wiejsko-miejskimi na obszarze aglomeracji warszawskiej jako dogodnymi terenami do zamieszkania
- c) wzrost zainteresowania inwestorów krajowych i zagranicznych gminą
- d) dostępność środków pomocowych UE dla realizacji potrzebnych gminie i miastu projektów
- e) realizacja nowych inwestycji infrastrukturalnych na terenie gminy prowadzących do poprawy warunków bytowych mieszkańców
- f) budowa autostrady A2
- g) bliskość aglomeracji warszawskiej jako rynek zbytu towarów i usług oraz rynek pracy

- h) bliskość ośrodków naukowych, uczelni wyższych
- i) aktywna współpraca z sąsiednimi samorządami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie stworzenia instytucjonalnych form pomocy oraz aktywizacji osób i rodzin wymagających wsparcia
- j) dostęp do odnawialnych źródeł energii
- k) poprawa koniunktury gospodarczej w Polsce sprzyjająca rozwojowi lokalnemu
- l) inne (jakie?)

Zdecydowanym liderem spośród wskazanych odpowiedzi dotyczących szans rozwojowych Gminy była odpowiedź w zakresie realizacji nowych inwestycji infrastrukturalnych, które w konsekwencji prowadzić będą do poprawy warunków bytowych mieszkańców - 138 wskazań respondentów. Wysoką pozycję odnotowano także dla odpowiedzi wskazującej na wzrost zainteresowania obszarami wiejsko-miejskimi na obszarze aglomeracji warszawskiej jako dogodnymi terenami do zamieszkania- 124 wskazania respondentów. Dostępność środków pomocowych UE wskazało 117 respondentów, natomiast bliskość aglomeracji warszawskiej jako rynek zbytu towarów i usług oraz rynek pracy zaznaczyło 94 ankietowanych.

Wykres 33 Szanse rozwojowe Gminy (N=745)

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 34 wskazuje odpowiedzi na pytanie o zagrożenia rozwojowe Gminy – czynniki mogące hamować jej rozwój. Respondenci jak wskazano w nagłówku pytania proszeni byli o wskazanie 3 z listy wymienionych odpowiedzi w ankiecie. W obszarze tym ankietowani nie zawsze wskazywali dokładnie 3 odpowiedzi – liczba odpowiedzi o zagrożenia rozwojowe Gminy wynosiła N=711. Zakres odpowiedzi w ankiecie dotyczących zagrożeń rozwojowych Gminy zdefiniowany został w poniższym zestawieniu:

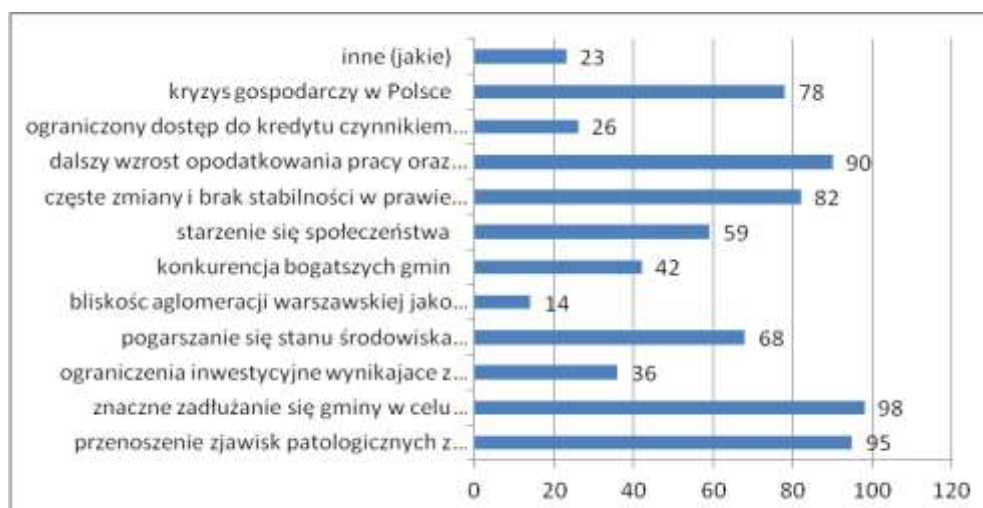
- a) przenoszenie zjawisk patologicznych z obszarów metropolitalnych
- b) znaczne zadłużanie się gminy w celu realizacji kolejnych inwestycji
- c) ograniczenia inwestycyjne wynikające z ustawy o ochronie przyrody
- d) pogarszanie się stanu środowiska naturalnego spowodowane wzrostem liczby mieszkańców i dynamiczna urbanizacja terenów gminy

- e) bliskość aglomeracji warszawskiej jako czynnik zagrażający dla lokalnego rynku pracy
- f) konkurencja bogatszych gmin
- g) starzenie się społeczeństwa
- h) częste zmiany i brak stabilności w prawie polskim i unijnym
- i) dalszy wzrost opodatkowania pracy oraz pogarszająca się sytuacja gospodarcza w Polsce
- j) ograniczony dostęp do kredytu czynnikiem negatywnie wpływającym na rozwój inwestycji
- k) kryzys gospodarczy w Polsce
- l) inne (jakie?)

Mieszkańcy gminy Halinów spośród najistotniejszych zagrożeń rozwojowych Gminy wskazywali znaczne zadłużenie się Gminy w celu realizacji kolejnych inwestycji - 98 wskazań respondentów. Problem przenoszenia zjawisk patologicznych z obszarów metropolitalnych dostrzega znaczna liczba mieszkańców - 95 wskazań respondentów. Dostrzegano także zjawisko dalszego wzrostu opodatkowania pracy oraz pogarszającej się sytuacji gospodarczej w Polsce - 90 wskazań respondentów, a także częste zmiany i brak stabilności w prawie polskim i unijnym - 82 wskazania respondentów.

Wykres 34 Zagrożenia rozwojowe Gminy (N=711)

Źródło: Badanie ankietowe

10.1.7. Obszary projektów konieczne do realizacji przez Gminę w latach 2016-2025

Przeprowadzone badanie ankietowe, które w swej głównej istocie służy poznaniu opinii osób najbardziej zainteresowanych rozwojem Gminy umożliwiło uszeregowanie pod względem priorytetu tych inwestycji, które wymagają zdaniem respondentów realizacji w pierwszej kolejności stanowiąc źródło rozwoju Gminy w najbliższym horyzoncie czasowym. Na pytanie zdefiniowane jako obszary projektów, które winny być zrealizowane przez gminę i miasto w latach 2016-2025 udzielono ogółem 791 odpowiedzi. Zestawienie możliwych do wyboru odpowiedzi określonych w ankiecie wskazano poniżej:

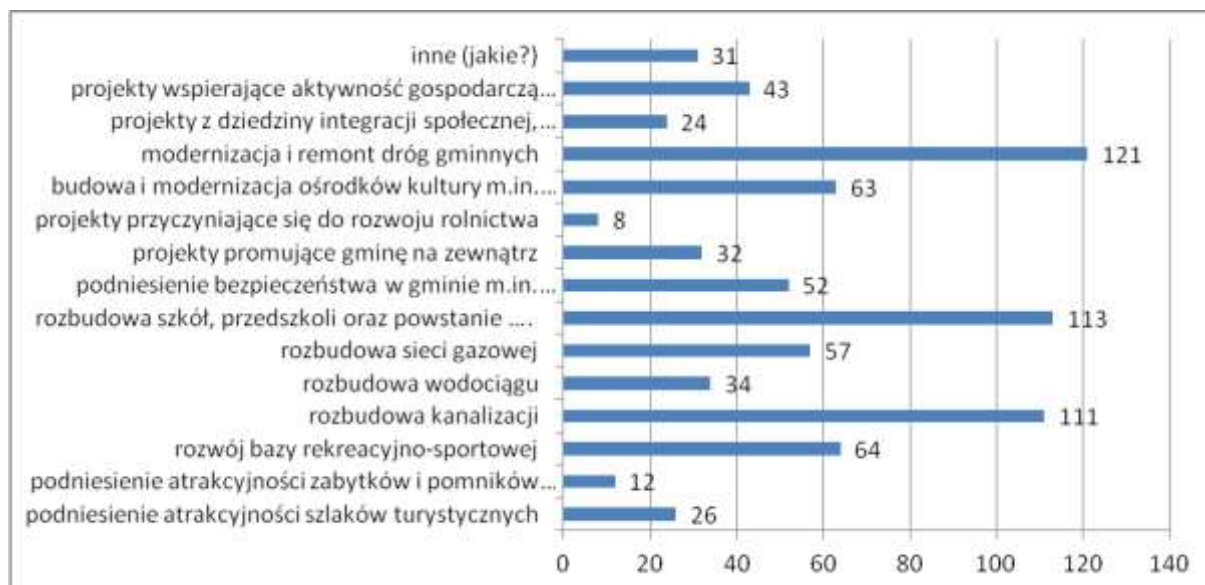

- a) podniesienie atrakcyjności szlaków turystycznych
- b) podniesienie atrakcyjności zabytków i pomników cennych kulturowo i historycznie
- c) rozwój bazy rekreacyjno-sportowej
- d) rozbudowa kanalizacji
- e) rozbudowa wodociągu
- f) rozbudowa sieci gazowej
- g) rozbudowa szkół, przedszkoli oraz powstanie nowych placówek
- h) podniesienie bezpieczeństwa w gminie m.in. poprzez odpowiednie oświetlenie ulic
- i) projekty promujące gminę na zewnątrz
- j) projekty przyczyniające się do rozwoju rolnictwa
- k) budowa i modernizacja ośrodków kultury m.in. świetlic wiejskich, Domu Kultury
- l) modernizacja i remont dróg gminnych
- m) projekty z dziedziny integracji społecznej, zapobiegania wykluczeniu społecznemu
- n) projekty wspierające aktywność gospodarczą mieszkańców
- o) inne (jakie?)

Wykres 35 ilustruje obszary projektowe, wokół których należy szukać projektów do zrealizowania w nadchodzącym okresie 10 lat. Według respondentów realizacja tych projektów jest niezbędna dla Gminy i bezpośrednio wpłynie na jej rozwój i podniesienie komfortu życia i pracy jej mieszkańców.

Wykres 35 Obszary projektów, które powinny być zrealizowane przez Gminę w latach 2016-2025 (N=791)

Źródło: Badanie ankietowe

W odpowiedziach wyraźnie znalazła odbicie konieczność modernizacji i remontu dróg gminnych. Spośród wszystkich wymienionych obszarów priorytetowo wskazanych do realizacji respondenci najczęściej zaznaczyli właśnie inwestycje związane z polepszeniem infrastruktury drogowej –

121 wskazań respondentów. Nie mniej ważnym obszarem działań dla mieszkańców Gminy jest rozwój bazy edukacyjnej w zakresie rozbudowy i budowy nowych placówek szkół i przedszkoli - 113 wskazań respondentów. Kolejnym istotnym zagadnieniem wymagającym priorytetowych działań jest rozbudowa kanalizacji - 111 wskazań respondentów. Poniższe zestawienie ilustruje istotność programów i inwestycji rozwojowych z punktu widzenia ankietowanych mieszkańców:

1. Modernizacja i remont dróg gminnych
2. Rozbudowa szkół, przedszkoli oraz powstanie nowych placówek
3. Rozbudowa kanalizacji
4. rozwój bazy rekreacyjno-sportowej
5. budowa i modernizacja ośrodków kultury m.in. świetlic wiejskich, Domu Kultury
6. rozbudowa sieci gazowej
7. podniesienie bezpieczeństwa w gminie m.in. poprzez odpowiednie oświetlenie ulic
8. projekty wspierające aktywność gospodarczą mieszkańców
9. rozbudowa wodociągu
10. projekty promujące gminę na zewnątrz
11. inne
12. podniesienie atrakcyjności szlaków turystycznych
13. projekty z dziedziny integracji społecznej, zapobiegania wykluczeniu społecznemu
14. podniesienie atrakcyjności zabytków i pomników cennych kulturowo i historycznie
15. projekty przyczyniające się do rozwoju rolnictwa

11. Wizja i misja Gminy Halinów

11.1. Misja

Formułując misję działalności każdej gminy należy określić ideę i ogólny kierunek jej rozwoju. Istotne jest wskazanie dziedziny wiodącej w gospodarce gminy, stanowiącej jej bazę ekonomiczną i podstawę egzystencji.

Mając na względzie dobro wspólnoty samorządowej Gminy Halinów, jej misję sformułowano w sposób następujący:

**Gmina Halinów zapewniająca zrównoważony rozwój dla mieszkańców
i przedsiębiorców**

Tak sformułowana misja znajduje swoje umotywowanie w kompetencjach i atutach, jakimi dysponuje Gmina, przedstawionymi w poniższym rysunku.

Rysunek 34 Kompetencje i atuty Gminy Halinów

Źródło: opracowanie własne

11.2. Wizja rozwoju – 2025+

Podstawą do opracowania wizji rozwoju Gminy Halinów była analiza zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań, wcześniejszych programów realizacyjnych, a także aspiracje rozwojowe mieszkańców Halinowa i okolic. Wizja stanowi więc życzeniowy scenariusz rozwoju, który określa kształt Gminy po zrealizowaniu wszystkich założeń strategii. W związku z tym wizja odpowiada na pytanie „Jak będzie wyglądała Gmina Halinów po 2025 roku?”.

Rysunek 35 Gmina Halinów + 2025

Źródło: opracowanie własne

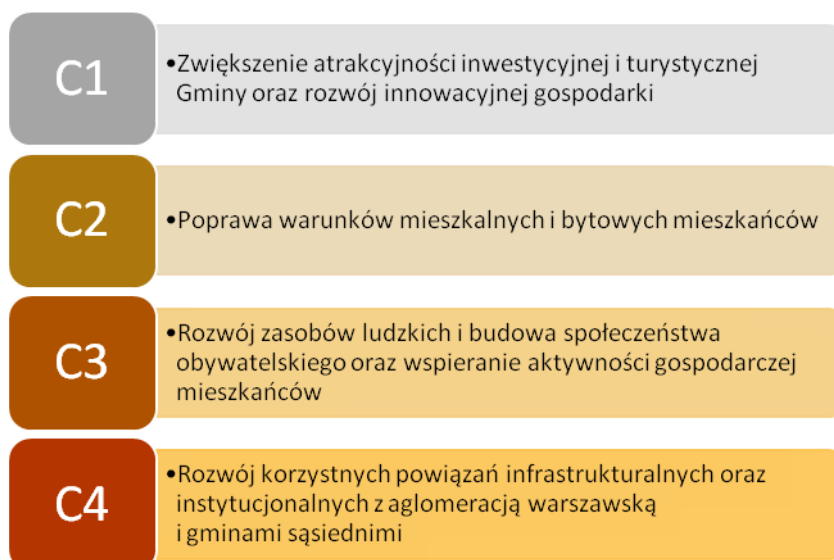

12. Cele i zadania realizacyjne dla Gminy Halinów

12.1. Cele strategiczne i operacyjne

Misja i wizja jest kierunkowskazem działań dla Gminy, lecz jako takie wymagają odpowiedniego ustrukturyzowania w zdefiniowanych celach rozwojowych. W związku z tym opracowane zostały 4 cele strategiczne oraz cele operacyjne, wspomagające ich realizację.

Rysunek 36 Cele strategiczne

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28 Cele operacyjne

Cele strategiczne		Cele operacyjne	
C1.	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy oraz rozwój innowacyjnej gospodarki	C1.1.	Stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju inwestycji
		C1.2.	Ochrona cennych przyrodniczo i historycznie obszarów Gminy
		C1.3.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej
		C1.4.	Rewitalizacja gminnych zabytków
		C1.5.	Rewitalizacja przestrzeni miejsko-wiejskiej – w tym uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego
		C1.6.	Uporządkowanie informacji ekonomicznej i turystycznej
		C1.7.	Poprawa komunikacji wewnętrznej
		C1.8.	Poprawa komunikacji zewnętrznej
		C1.9.	Wspieranie przedsiębiorczości MSP oraz osób chcących otworzyć działalność gospodarczą, z ukierunkowaniem na projekty innowacyjne
		C1.10.	Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej
		C1.11.	Rewitalizacja przestrzeni architektonicznej

C2.	Poprawa warunków mieszkalnych i bytowych mieszkańców	C2.1.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sanitarnej, wodociągowej, gazowej, elektroenergetycznej, ciepłowniczej i melioracyjnej
		C2.2.	Poprawa gospodarki wodno-kanalizacyjnej
		C2.3.	Modernizacja, rozbudowa oraz budowa sieci ulic i dróg gminnych w tym ciągów pieszych i rowerowych
		C2.4.	Zapewnienie i poprawa warunków mieszkalnych
		C2.5.	Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy oświatowej i wychowania
		C2.6.	Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjno-sportowej
		C2.7.	Budowa, rozbudowa i rewitalizacja obiektów kultury
		C2.8.	Poprawa dostępności i jakości usług medycznych i pomocy społecznej
		C2.9.	Poprawa bezpieczeństwa
		C2.10.	Rozwój terenów zieleni, wypoczynku i rekreacji
		C2.11.	Poprawa bezpieczeństwa i organizacji ruchu drogowego
		C2.12.	Wspieranie nowoczesnych form budownictwa: budownictwa pasywnego i energooszczędnego
C3.	Rozwój zasobów ludzkich, budowa społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieranie aktywności gospodarczej mieszkańców	C3.1.	Inspirowanie inicjatyw obywatelskich
		C3.2.	Aktywizacja mieszkańców wokół inicjatyw na rzecz całej społeczności lokalnej
		C3.3.	Działanie na rzecz włączenia społecznego osób starszych, zagrożonych bezrobociem i patologiami oraz niezaradnych życiowo
		C3.4.	Aktywizacja i integracja młodzieży szkolnej
		C3.5.	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców
		C3.6.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi
		C3.7.	Podnoszenie wiedzy i umiejętności mieszkańców Gminy
		C3.8.	Współpraca z ośrodkami kształtującymi młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych i szkół policealnych
		C3.9.	Edukacja na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i turystyki
		C3.10.	Wspieranie rodzin

kC4. Rozwój korzystnych powiązań infrastrukturalnych oraz instytucjonalnych z aglomeracją warszawską i gminami sąsiednimi	C4.1.	Wprowadzenie elementów zarządzania marketingiem terytorialnym
	C4.2.	Promocja Gminy w bezpośrednim i dalszym otoczeniu (region, kraj)
	C4.3.	Tworzenie nowych połączeń komunikacyjnych z Warszawą
	C4.4.	Dywersyfikacja zewnętrznego systemu obsługi infrastrukturalnej Gminy
	C4.5.	Współdziałanie w tworzeniu sieci komunikacji obwodowej wokół aglomeracji warszawskiej
	C4.5.	Aktywna współpraca z Lokalną Grupą Działania

Źródło opracowanie własne

12.2. Programy i zadania realizacyjne

Szczegółowe zadania realizujące strategię opracowane zostały na podstawie przeprowadzonej diagnozy uwarunkowań rozwojowych Gminy oraz dokonanej Analizy SWOT. Przedstawiono je w taki sposób, aby przyczyniały się one do realizacji określonych celów strategicznych i operacyjnych. Dla lepszego przeglądu zadania uporządkowano je w programy realizacyjne.

Rysunek 37 Programy realizacyjne

Źródło: opracowanie własne

Strategia zrównoważonego rozwoju, aby była dokumentem przydatnym w realizacji określonej wizji rozwoju, powinna zawierać wyraźnie zaznaczoną część implementacyjną, składającą się z wyodrębnionych projektów. W związku z tym podczas prac nad strategią opracowano zadania realizacyjne, które są wynikiem konsultacji społecznych oraz ewaluacją poprzedniej strategii, gdyż części wcześniej nakreślonych założeń nie udało się zrealizować – często w wyniku przyczyn zewnętrznych, niezależnych od Gminy.

Do każdego zadania realizacyjnego zostały przyporządkowane cele operacyjne, które zostaną osiągnięte dzięki realizacji danego zadania. Dodatkowo zadania zostały uporządkowane wg ważności ich realizacji i użyto do tego następujących oznaczeń:

- I – zadanie jest strategiczne z punktu widzenia realizacji strategii i powinno zostać wykonane w pierwszej kolejności,
- II – zadanie jest ważne z punktu widzenia strategii, ale powinno zostać wzięte pod uwagę w drugiej fazie,
- III – przedsięwzięcie pożądane, które może zostać zrealizowane w późniejszej fazie oraz w sytuacji pojawienia się wystarczających środków finansowych na ich realizację,
- C – zadanie powinno być realizowane przez cały czas trwania realizacji strategii.

W tabeli umieszczono również instytucje oraz inne podmioty, które będą zaangażowane w realizację danego przedsięwzięcia. Użyto do tego następujących oznaczeń:

- UM – Urząd Miejski w Halinowie
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim
- MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie
- LGD – Lokalna Grupa Działania Ziemi Mińskiej
- PPP – Partnerstwo Publiczno-Prywatne
- WOJ. – Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
- POW. – Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim
- WZMiUW- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
- M. st. – Miasto st. Warszawa
- ZTM – Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie
- OP – organizacje pozarządowe w tym organizacje pożytku publicznego
- PGE – Polska Grupa Energetyczna i gestorzy sieci
- Biznes – inicjatywy prywatne realizowane przez przedsiębiorstwa na terenie gminy
- IB – instytuty badawcze, ośrodki naukowe, uczelnie wyższe
- OF – osoby fizyczne

Oprócz tego tabela wskazuje możliwe źródła finansowania danych zadań realizacyjnych. Źródła finansowania zostały wskazane w następujący sposób:

- ŚW – środki własne zgromadzone przez Urząd Miejski w Halinowie oraz jednostki organizacyjne podlegające pod Urząd Miejski w Halinowie,
- ŚP – zgromadzone środki przez prywatnych inwestorów,
- FU – fundusze unijne dostępne w nowej perspektywie na lata 2014-2020 oraz środki innych programów pomocowych (np. Norweskiego Mechanizmu Finansowego),
- WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tabela 29 Zadania realizujące strategię

Zadanie realizacyjne	Priorytet	Przewidywane źródło finansowania	Miernik	Jednostka/i zaangażowane	Cel/e realizowane w strategii
Program poprawy warunków bytowych mieszkańców i rozwoju infrastruktury technicznej					
Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie	C	ŚW, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanej sieci Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	UM	C2.1. C2.2.
Budowa systemu osiedlowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	C	ŚW, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Odsetek osób korzystających z systemu kanalizacji przydomowych i osiedlowych	UM, OF, PPP	C2.1. C2.2.
Budowa sieci wodociągowej w Gminie	I	ŚW, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanej sieci Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej	UM	C2.1., C2.2.
Wykupy sieci kanalizacji sanitarnych od indywidualnych inwestorów	C	ŚW	<ul style="list-style-type: none"> Km/liczba wykupionych sieci kanalizacyjnych	UM	C2.2.
Wykupy sieci wodociągowej od indywidualnych inwestorów	C	ŚW	<ul style="list-style-type: none"> Km/liczba wykupionych sieci wodociągowych	UM	C2.2.
Renowacja i rozbudowa sieci melioracyjnej	II	ŚW, FU, WFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Km wyremontowanych sieci melioracyjnej	UM, Gminna Spółka Wodna Halinów	C2.1.
Budowa sieci gazowej	II	ŚW, FU, WFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanej sieci Odsetek osób korzystających z sieci gazowej	BIZ	C2.1. C2.4.
Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Długiej Kościelnej	I	ŚW, FU, WFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM	C2.2.
Modernizacja przepraw drogowych i pieszych przez rzeki	II	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM	C1.7. C2.3.

Zabezpieczenie przeciwpowodziowe rzeki Długiej	II	ŚW, FU, WFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM, WZMiUW, RZGW	C2.4. C2.9.
Zagospodarowanie stawów torfowych w Chobocie	III	ŚP, FU, WFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	Biznes, PPP	C2.6.
Budowa i modernizacja parkingów	I	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM	C2.6.
Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych wraz z infrastrukturą oraz budowa i przebudowa dróg powiatowych i wojewódzkich (w porozumieniu z powiatem i województwem)	II	ŚW, FU, POW, WOJ	<ul style="list-style-type: none"> Km zmodernizowanych dróg	UM, POW, WOJ	C1.7. C2.3.
Budowa, przebudowa i modernizacja chodników przy drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich	I	ŚW, FU, POW, WOJ	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanych chodników	UM, POW, WOJ	C2.3.
Budowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą	C	ŚW, FU, POW, WOJ	<ul style="list-style-type: none"> Km powstałych ścieżek rowerowych	UM, POW, WOJ	C2.3. C4.3.
Budowa, modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulic	I	ŚW, ŚP, FU, WFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanych ciągów oświetleniowych	BIZ, UM	C2.1. C2.9.
Budowa, modernizacja zasobów mieszkań komunalnych, socjalnych oraz lokali społecznych	C	ŚW, ŚP, FU, PPP	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych	UM, PPP	C2.4 C2.12.
Wymiana źródeł ciepła w mieszkaniach prywatnych, komunalnych, socjalnych i budynkach użyteczności publicznej wraz z instalacją OZE	C	ŚW, FU, WFOŚiGW, OF	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wymienionych źródeł ciepła	UM, Biznes	C2.4.
Wspieranie inicjatyw pro-ekologicznych – w zakresie edukacji i rozwoju mieszkańców	C	ŚW, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspieranych inicjatyw	UM, OP, Biznes	C1.2 C3.7

Wparcie działań mających na celu zachowanie atrakcyjności krajobrazowej i walorów przyrodniczych Gminy Halinów	II	ŚW, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	UM, Biznes, OP	C2.4.
Zabezpieczenie i modernizacja zasobów i infrastruktury Straży Pożarnej	I	ŚW, ŚP, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	UM, Biznes, OP	C2.4.
Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji	I	ŚW, ŚP, FU, WFOŚiGW,	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	UM, PPP, OP, Biznes	C1.4 C1.5 C1.11 C3.2 C3.3 C3.5
Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	I	ŚW, ŚP, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	UM, PPP, OP, Biznes	C1.2 C2.12
Program rewitalizacji przestrzeni, rozwoju infrastruktury oświatowej, sportowej i rekreacyjnej					
Budowa targowiska gminnego	II	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	UM, Biznes, PPP	C1.9.
Budowa, remonty i modernizacja świetlic wiejskich	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych / wyremontowanych świetlic wiejskich 	UM, LGD	C2.5. C3.1.
Odpowiednie zagospodarowanie stawów (łowisk, kąpielisk, miejsc turystyczno-rekreacyjnych)	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba kąpielisk / miejsc do rekreacji 	UM, Biznes, PPP	C2.6.
Budowa i modernizacja siłowni plenerowych na terenie Gminy	III	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych siłowni plenerowych 	UM	C2.6.

Budowa i modernizacja placów zabaw na terenie Gminy	II	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych placów zabaw	UM	C2.6.
Rozwój terenów zieleni, skwerów	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Km² terenów zieleni	UM	C1.2.
Rewitalizacja centrum miasta Halinów i pozostałych miejscowości	I	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM, PPP, Biznes	C1.5.
Wytyczenie i odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych / ścieżek zdrowia wraz z elementami questingu	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Km powstałych szlaków turystycznych	UM	C1.3.
Budowa i renowacja małej architektury, między innymi: wiat przystankowych, ławek, koszy na odpady na terenie Gminy	C	ŚW, FU, PPP	<ul style="list-style-type: none"> Liczba postawionych / zmodernizowanych wiat	UM	C1.11. C2.3.
Budowa i modernizacja wielofunkcyjnych obiektów sportowych	II	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba boisk do piłki nożnej / siatkówki	UM	C2.6.
Rewitalizacja obiektów kultury na terenie Gminy	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrewitalizowanych obiektów	UM	C2.5.
Rewitalizacja i budowa pomników cennych historycznie i kulturowo	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrewitalizowanych / wybudowanych pomników	UM	C1.11. C2.7.
Budowa i rozbudowa jednostek oświatowych	I	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozbudowanych szkół Liczba dzieci uczęszczających do szkoły	UM	C2.5.

Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób niepełnosprawnych i przygotowanie specjalnych gabinetów wspierających edukację dzieci z orzeczeniami	II	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozbudowanych szkół Liczba dzieci uczęszczających do szkoły	UM	C2.5.
Budowa obiektu typu „Skate Park”	III	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM	C2.6.
Stworzenie bazy rekreacyjnej wzdłuż rzeki Długiej, rzeki Ząza i rzeki Mienia	II	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba punktów rekreacyjnych	UM, PPP, Biznes	C2.6.
Wypożyczenie świetlic wiejskich i ośrodków kulturalnych	II	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wyposażonych świetlic Liczba i rodzaj otrzymanego wyposażenia	LGD, UM	C2.7.
Rewitalizacja jednostek instytucji kultury m.in. Domu Kultury, bibliotek	I	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM	C2.7.
Stworzenie punktu informacji turystycznej	III	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM	C1.6.
Doposażenie szkół i przedszkoli	II	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i rodzaj otrzymanego wyposażenia	UM	C2.5.
Rozwój infrastruktury społecznej na potrzeby integracji mieszkańców w tym kluby dla mieszkańców, świetlice, biblioteki	II	ŚW, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM, PPP, Biznes	C2.7. C3.1. C3.2. C3.3. C3.4. C3.5. C3.7.

Kompleksowa realizacja procesów rewitalizacji społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej mającej na celu zrównoważony proces rozwoju mieszkańców	I	ŚW, FU, WFOŚiGW, NFOŚiGW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM, PPP, OP, Biznes	C1.5. C2.8.
Rewitalizacja zabytków na terenie Gminy w tym obiektów kultury, obiektów społecznych, obiektów sakralnych, obiektów użyteczności publicznej	C	ŚW, OP, Biznes	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrewitalizowanych obiektów	ŚW, OP, Biznes	C1.4 C1.5 C1.11
Program rozwoju gospodarczego Gminy i poprawy komunikacji z aglomeracją warszawską					
Rozwój komunikacji autobusowej na terenie Gminy (pełne pokrycie komunikacyjne obszaru Gminy) – stworzenie nowych połączeń autobusowych z aglomeracją Warszawską	I	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie nowych połączeń komunikacyjnych Liczba / rodzaj połączeń komunikacji autobusowej	M. st., ZTM, UM, Biznes	C4.3. C4.4.
Wprowadzenie wspólnego biletu z komunikacją warszawską i SKM	I	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	M. st., ZTM, UM	C4.3.
Rozwijanie e-usług w Urzędzie Gminy	II	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba spraw rozwiązanych elektronicznie	UM	C1.7.
Działania informacyjne i promocyjne w celu zachęcenia klientów i przedsiębiorców do korzystania z elektronicznej formy komunikacji z Urzędem	I	ŚW	<ul style="list-style-type: none"> Liczba spraw w których kontakt z urzędem prowadzony był elektronicznie	UM	C1.8.
Tworzenie jak najlepszych warunków trwałego wzrostu przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	Biznes, UM	C1.1. C1.10
Współpraca z instytucjami otoczenia biznesowego (IOB)	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspólnych inicjatyw biznesowych Liczba odbytych spotkań / konferencji z otoczeniem biznesowym	Biznes, UM, PPP	C1.9.
Sprzyjanie i rozwój innowacyjnych form agroturystyki	C	ŚW, SP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba punktów agroturystycznych	Biznes, UM	C1.9. C3.9.
Wspieranie przestawiania się gospodarstw rolnych na produkcję ekologiczną i świadczenie usług	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	Biznes, UM	C1.9. C3.9.

Rozwijanie bazy noclegowo-gastronomicznej	C	ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejsc noclegowych i gastronomicznych	PPP, UM	C1.10.
Zintegrowane działania mające na celu promocje gminy i jej walorów gospodarczych i turystycznych	II	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	LGD, UM	C1.6.
Współpraca Gminy z ośrodkami naukowymi, jednostkami badawczymi	C	ŚW, SP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspólnych inicjatyw Liczba odbytych spotkań / konferencji / warsztatów	Biznes, UM, IB	C3.8.
Wykorzystanie terenów pod inwestycje wokół planowanej autostrady A2	C	ŚW, SP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba punktów usługowych, przedsiębiorstw itp.	Biznes, UM, PPP	C1.1. C1.10.
Promowanie imprez kulturalnych między innymi związanych z kulturą i historią Gminy	C	ŚW, SP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych imprez	UM, LGD	C3.2.
Stworzenie przestrzeni do rozwoju przedsiębiorczości jako formy aktywizującej mieszkańców Gminy i przyciągającej innowacyjne przedsiębiorstwa	III	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów gospodarczych Poziom bezrobocia	UM	C1.9. C3.9.
Rozwijanie programu zniżek dla mieszkańców Gminy w ramach akcji: „Melduj się i płac podatki w Gminie Halinów”	C	ŚW	<ul style="list-style-type: none"> Rodzaje zniżek dla mieszkańców Liczba osób objętych programem	UM	C1.7. C3.10.
Pozyskiwanie terenów i budynków pod cele publiczne	C	ŚW	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania	UM	C1.1.
Program aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych					
Tworzenie programów wsparcia aktywności zawodowej mieszkańców m.in. poprzez szkolenia, dotyczące innowacyjnych form przedsiębiorczości i turystyki	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Poziom bezrobocia Liczba przeprowadzonych szkoleń	PUP, UM	C3.8. C3.9.
Tworzenie programów rewitalizacji i integracji społecznej - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych pomocą społeczną	UM, MOPS, OP	C3.3.
Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych	UM, OP	C3.4.

Współpraca z ośrodkami kształcącymi młodzież ponadgimnazjalną i policealną	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych inicjatyw	IB, UM, OP	C3.8.
Wdrażanie programów wspierających rozwój rodziny	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych programem	UM, MOPS	C3.10.
Organizacja imprez interdyscyplinarnych włączających we wspólne działanie osoby młodsze i starsze	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych imprez	UM, LGD, OP	C3.5.
Rozwój nowoczesnych form profilaktyki zdrowotnej połączonych ze sportem	C	ŚW, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z profilaktyki	UM, Pow.	C2.8.
Tworzenie otoczenia przyjaznego integracji mieszkańców	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji społecznych Liczba wspólnych inicjatyw obywatelskich	LGD, UM, OP	C3.1., C3.2.
Wparcie inicjatyw na rzecz integracji i aktywizacji osób niepełnosprawnych	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspólnych inicjatyw obywatelskich	UM, PPP, OP, Biznes	C3.1., C3.2.
Wyrównywanie szans młodzieży poprzez subsydiowanie podróży edukacyjnych do innych ośrodków w kraju i zagranicą	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów objętych subsydiowaniem	UM, Biznes, OP	C3.4.
Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi	C	ŚW, ŚP, FU	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji pozarządowych	OP, UM	C3.6.

Źródła: opracowanie własne

13. Źródła finansowania

Zaznaczyć należy, iż realizacja strategii finansowana prowadzona będzie przy pomocy różnych źródeł. Najważniejsze z nich to:

1. Środki własne Urzędu Miejskiego w Halinowie.
2. Środki budżetu Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności).
3. Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych tj. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweski Mechanizm Finansowy, Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa.
4. Środki funduszy celowych, w tym np. Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.
5. Środki własne przedsiębiorstw i osób fizycznych.

W związku z licznymi projektami realizacyjnymi kluczowe staje się bieżące monitorowanie możliwości zewnętrznego finansowania projektów. W poniższej tabeli wymieniono najważniejsze z nich:

Tabela 30 **Możliwe źródła finansowania zadań realizacyjnych**

Program / instytucja finansująca	Priorytety / Zapewnienia
Program Europa Środkowa 2014-2020, w tym Interreg Vc.	Współpraca w zakresie: <ol style="list-style-type: none"> 1. Innowacje 2. Czysta energia 3. Transport 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe
ZIT	Najważniejsze założenia: <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności usług publicznych<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Usługi informatyczne 1.2. Usługi edukacyjne 1.3. Usługi na rzecz aktywności mieszkańców 2. Rozwój sieci powiązań gospodarczych<ol style="list-style-type: none"> 2.1. Promocja gospodarcza 2.2. Tereny inwestycyjne 2.3. Kapitał ludzki 3. Poprawa jakości przestrzeni<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Powiązania komunikacyjne 3.2. Środowisko przyrodnicze i wartości kulturowe
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach 1.2. Budowa, i odbudowa obiektów przebudowa hydrotechnicznych 2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi<ol style="list-style-type: none"> 2.1. Racjonalna gospodarka odpadami 2.2. Ochrona powierzchni ziemi 2.3. Geologia i geozagrożenia 2.4. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopaliny 3. Ochrona atmosfery<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Poprawa jakości powietrza 3.2. Poprawa efektywności energetycznej

Program / instytucja finansująca	Priorytety / Zapewnienia
	<p>3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii</p> <p>3.4. System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)</p> <p>4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów</p> <p>4.1. Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo</p> <p>5. Międzydziedzinowe</p> <p>5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa</p> <p>5.2. Zadania wskazane przez ustawodawcę</p> <p>5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska</p> <p>5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków</p> <p>5.5. Edukacja ekologiczna</p> <p>5.6. Współfinansowanie LIFE+</p> <p>5.7. SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW</p> <p>5.8. Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki</p> <p>5.9. Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych</p>
Ministerstwo Gospodarki; PARP	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pożyczka na innowacyjność 2. „Duży bon”
Ministerstwo Sportu i Turystyki	<p>Program w fazie konsultacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu (rozwój specjalistycznych obiektów sportowych) 2. Wojewódzkie wieloletnie programy rozwoju bazy sportowej w szczególności:<ul style="list-style-type: none"> o kryte pływalnie o szkolna infrastruktura sportowa o korty tenisowe o obiekty i urządzenia lekkoatletyczne 3. Program modernizacji infrastruktury sportowej (modernizacja i remont istniejących obiektów) 4. Program budowy hal tenisowych 5. Program budowy orlików lekkoatletycznych 6. Program budowy pełnowymiarowych boisk piłkarskich
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej 2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu 3. Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej 4. Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej 5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego 6. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego 7. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia 8. Pomoc techniczna

Program / instytucja finansująca	Priorytety / Zapewnienia
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie prowadzenia prac B+R 2. Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach 3. Wsparcie otoczenia biznesu 4. Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	<ol style="list-style-type: none"> 1. Transfer wiedzy i działalność informacyjna 2. Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw 3. Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych 4. Inwestycje w środki trwałe 5. Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych 6. Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej 7. Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich 8. Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów 9. Tworzenie grup i organizacji producentów 10. Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne 11. Rolnictwo Ekologiczne 12. Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami 13. Współpraca 14. Leader <p>W perspektywie 2014-2020 należy zwrócić uwagę na szczególną rolę Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS). Następuje rozszerzenie podejścia LEADER. Społeczność lokalna, Lokalna Grupa Działania (LGD) uzyskuje możliwość kreacji i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) z kilku funduszy (nie tylko PROW).</p>
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu 2. E-Administracja i otwarty rząd 3. Oś priorytetowa III. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osoby młode na rynku pracy 2. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji 3. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju 4. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa
Program Operacyjny Pomoc Techniczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie i rozwój potencjału instytucji realizujących politykę spójności w Polsce w latach 2014-2020 2. Przygotowanie beneficjentów do wdrażania projektów 3. Wsparcie wymiaru miejskiego w polityce spójności 4. System informacji i promocji dla funduszy europejskich
Urząd Wojewódzki Województwa Mazowieckiego	Brak jasno określonych priorytetów
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	Brak jasno określonych priorytetów

Program / instytucja finansująca	Priorytety / Zapewnienia
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Innowacyjność i przedsiębiorczość 2. Wzrost e-potencjału Mazowsza 3. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną 4. Gospodarka przyjazna środowisku i społeczeństwu 5. Rozwój regionalnego systemu transportowego 6. Rozwój rynku pracy 7. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem 8. Edukacja dla rozwoju regionu 9. Pomoc społeczna
Erasmus+	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępne są wymiany kadry dydaktycznej oraz młodzieży w obszarze edukacji. Należy zwrócić uwagę zwłaszcza na programy dedykowane młodzieży. W międzynarodowej wymianie może uczestniczyć młodzież w wieku 13-30 lat, z co najmniej dwóch państw, z których przynajmniej jedno jest krajem biorącym udział w programie. Minimalna liczba uczestników projektu wynosi 16 osób, maksymalna – 60. W 2014 roku nabór wniosków został zakończony. Należy monitorować program w latach następnych.
Programy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności	<ol style="list-style-type: none"> 1. RÓWNAĆ SZANSE System wsparcia dla lokalnych inicjatyw edukacyjnych, których celem jest wyrównywanie szans młodzieży z terenów wiejskich i małych miast. Na program składają się cykliczne konkursy grantowe, a także szkolenia i regionalne fora wymiany doświadczeń dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów realizujących projekty na rzecz edukacji i wychowania młodzieży. Realizator programu: Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży. 2. STYPENDIA POMOSTOWE Wspólne przedsięwzięcie różnych instytucji, organizacji i firm, skierowane do absolwentów szkół średnich ze środowisk wiejskich i małych miast (głównie z terenów b. PGR), umożliwiające uzyskanie stypendiów na pierwszy rok studiów. Otwiera też perspektywę udzielenia stypendystom dalszej pomocy w ramach konkursu „Prymus”, programu stypendiów korporacyjnych, projektu „Studiuj za Granicą” oraz poprzez stypendia doktoranckie. Realizator programu: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości. 3. UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW) Przedsięwzięcie ma na celu aktywizację społeczną seniorów. Realizowane jest na dwóch płaszczyznach: konkursu grantowego „Seniorzy w akcji”, w ramach którego osoby starsze tworzą i prowadzą projekty na rzecz lokalnego środowiska oraz integracji międzypokoleniowej, a także poprzez wsparcie Uniwersytetów Trzeciego Wieku w formie szkoleń i konferencji służących wymianie doświadczeń. Realizator programu: Towarzystwo Inicjatyw Twórczych.

Źródło: opracowanie własne

14. Zapewnienie zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Z punktu widzenia realizacji Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025 szczególnie istotne jest zbadanie jej zgodności z takimi dokumentami jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – Innowacyjne Mazowsze
- Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008-2020

Tabela 31 Zbieżność celów ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – Innowacyjne Mazowsze

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – Innowacyjne Mazowsze	Cele operacyjne Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025
<u>Cel priorytetowy:</u> Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym	C1.1. Stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju inwestycji C1.9. Wspieranie przedsiębiorczości MSP oraz osób chcących otworzyć działalność gospodarczą, z ukierunkowaniem na projekty innowacyjne C1.10. Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej
Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	C1.1. Stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju inwestycji C1.9. Wspieranie przedsiębiorczości MSP oraz osób chcących otworzyć działalność gospodarczą, z ukierunkowaniem na projekty innowacyjne C1.10. Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej C3.1. Inspirowanie inicjatyw obywatelskich
Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego	C1.5. Rewitalizacja przestrzeni miejsko-wiejskiej – w tym uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego C1.7. Poprawa komunikacji wewnętrznej C1.8. Poprawa komunikacji zewnętrznej C1.11. Rewitalizacja przestrzeni architektonicznej C2.10. Rozwój terenów zieleni, wypoczynku i rekreacji C2.11. Poprawa bezpieczeństwa i organizacji ruchu drogowego C4.3. Tworzenie nowych połączeń komunikacyjnych z Warszawą C4.5. Współdziałanie w tworzeniu sieci komunikacji obwodowej wokół aglomeracji warszawskiej
Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	C3.1. Inspirowanie inicjatyw obywatelskich C3.2. Aktywizacja mieszkańców wokół inicjatyw na rzecz całej społeczności lokalnej C3.5. Integracja międzypokoleniowa mieszkańców C3.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska	C2.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sanitarnej, wodociągowej, gazowej, elektroenergetycznej, ciepłowniczej i melioracyjnej C2.2. Poprawa gospodarki wodno-kanalizacyjnej C2.12. Wspieranie nowoczesnych form budownictwa: budownictwa pasywnego i energooszczędnego
Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	C1.2. Ochrona cennych przyrodniczo i historycznie obszarów Gminy C1.3. Rozbudowa infrastruktury turystycznej C2.7. Budowa, rozbudowa i rewitalizacja obiektów kultury C2.10. Rozwój terenów zieleni, wypoczynku i rekreacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 32 Zbieżność celów ze Strategią Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008-2015

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008-2020	Cele operacyjne Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025
Zwiększanie efektywności lokalnej gospodarki	C1.1. Stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju inwestycji C1.9. Wspieranie przedsiębiorczości MSP oraz osób chcących otworzyć działalność gospodarczą, z ukierunkowaniem na projekty innowacyjne C1.10. Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej
Poprawa warunków do inwestowania i rozwoju turystyki	C1.3. Rozbudowa infrastruktury turystycznej C1.6. Uporządkowanie informacji ekonomicznej i turystycznej C2.10. Rozwój terenów zieleni, wypoczynku i rekreacji
Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie	C3.1. Inspirowanie inicjatyw obywatelskich C3.2. Aktywizacja mieszkańców wokół inicjatyw na rzecz całej społeczności lokalnej C3.7. Podnoszenie wiedzy i umiejętności mieszkańców Gminy C3.8. Współpraca z ośrodkami kształtującymi młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych i szkół policealnych

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008-2020	Cele operacyjne Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025
Zwiększenie poziomu integracji społecznej i bezpieczeństwa publicznego w powiecie	C2.8. Poprawa dostępności i jakości usług medycznych i pomocy społecznej C2.9. Poprawa bezpieczeństwa C3.1. Inspirowanie inicjatyw obywatelskich C3.2. Aktywizacja mieszkańców wokół inicjatyw na rzecz całej społeczności lokalnej C3.3. Działanie na rzecz włączenia społecznego osób starszych, zagrożonych bezrobociem i patologiami oraz niezaradnych życiowo C3.4. Aktywizacja i integracja młodzieży szkolnej

Źródło: opracowanie własne

15. System wdrażania i aktualizacji strategii

Prawidłowy przebieg procesu zarządzania strategicznego wymaga nie tylko sformułowania odpowiedniej koncepcji działania w formie dokumentu, ale także opracowania systemu wdrażania i kontroli realizacji strategii. System taki powinien traktować strategię nie tyle jako listę zadań do wykonania, ale raczej jako bazę dla podejmowania kolejnych decyzji kształtujących przyszłość Gminy z uwzględnieniem zmian w warunkach wdrażania. Dlatego też po przyjęciu strategii konieczne staje się zapewnienie warunków pozwalających na:

- pokonanie barier pomiędzy fazą koncepcyjną a wdrożeniową, zainicjowanie przedsięwzięć przygotowujących do konsekwentnego realizowania projektów zawartych w strategii, harmonijne przekładanie kolejnych zapisów strategii na konkretne działania,
- zachowanie elastyczności strategii rozumianej jako możliwość dostosowywania podejmowanych działań wdrożeniowych do zmieniającej się sytuacji w Gminie oraz otoczeniu.

Założenia, które zostały poczynione przy podejmowaniu prac nad strategią, głównie te dotyczące udziału wielu podmiotów w formułowaniu i realizacji strategii, powinny być dzięki odpowiedniemu systemowi wdrażania zachowywane i rozwijane.

Wdrażanie strategii wymaga koordynowania aktywności władz lokalnych z aktywnością społeczności lokalnej. Pierwszym etapem tej koordynacji stały się przeprowadzone na etapie formułowania strategii konsultacje społeczne. Ich kontynuacją będą działania promujące strategię i partnerski sposób jej wdrażania.

Strategia pełni ważną funkcję informacyjną, ponieważ określone w niej cele i kierunki rozwoju komunikują mieszkańcom preferowane (wspierane przez władze lokalne) aktywności społeczne i gospodarcze. Powodzenie strategii może być mierzone w różny sposób. W kontekście zawiązywania partnerstwa lokalnego sukces wdrażania strategii można wyrazić poprzez:

- ograniczanie postaw roszczeniowych reprezentowanych przez mieszkańców Gminy oraz zaakceptowanie faktu, że władze samorządowe są tylko jednym z wielu podmiotów wpływających na charakter i tempo rozwoju lokalnego,
- liczbę i wartość inicjatyw partnerskich realizowanych na bazie strategii.

Partnerski sposób wdrażania strategii oraz włączanie kolejnych podmiotów do tego procesu wymaga stałego badania sytuacji i oczekiwań podmiotów lokalnych. Częścią systemu wdrażania musi być obserwacja nakierowana na rozpoznawanie:

- realnej atrakcyjności strategii dla mieszkańców Gminy wyrażającej się w zainteresowaniu podmiotów lokalnych podejmowaniem działań na rzecz realizacji kierunków strategicznych,
- przyczyn, dla których pewne kierunki zapisane w strategii mogą nie cieszyć się zainteresowaniem podmiotów lokalnych,
- barier utrudniających podejmowanie przez mieszkańców działań na rzecz realizacji kierunków strategicznych.

Strategia zrównoważonego rozwoju jest dokumentem otwartym, do którego można włączać sukcesywnie nowe projekty bądź modyfikować istniejące, dlatego też wyniki powyższych analiz powinny stanowić podstawę do jej modyfikowania w sposób odpowiadający oczekiwaniom i aspiracjom podmiotów lokalnych, a równocześnie nienaruszający spójności strategii.

Wzmacnianie roli społeczności lokalnej w kształtowaniu rozwoju Gminy jest zgodne z zasadami samorządności, a w szczególności z zasadą subsydiarności. Nie znaczy to, że w takim układzie pozycja władz lokalnych powinna być marginalizowana. W przewidywanym horyzoncie wdrażania strategii rolę władz lokalnych będzie:

- zajmowanie pozycji lidera w wypracowywaniu i wdrażaniu projektów o wysokiej innowacyjności, podwyższonym ryzyku, zmieniających oblicze Gminy, w tym projektów trudnych do wdrożenia z przyczyn rynkowych, a przez to mniej interesujących dla podmiotów prywatnych,
- identyfikowanie części strategii nierealizowanych przez aktywność społeczności lokalnej i zajmowania w tych przypadkach przez władzę lokalną pozycji inspiratora, inicjatora bądź samodzielnego realizatora pewnych działań;
- stałe doskonalenie systemu wspierającego podmioty lokalne w ich działaniach na rzecz rozwoju Gminy, w tym poprzez wykorzystywanie narzędzi budżetu partycypacyjnego,
- podejmowanie działań nakierowanych na wzmacnianie pozycji Halinowa w otoczeniu.

Syntetyczna lista zasad wdrażania strategii została zawarta w tabeli.

Tabela 33 Zasady wdrażania strategii rozwoju Gminy Halinów

L.p.	Zasada wdrażania strategii	Charakterystyka zasady wdrażania strategii
1.	Strategia pozostanie dokumentem otwartym , do którego można włączać sukcesywnie nowe projekty bądź modyfikować istniejące.	Do strategii będą wprowadzane te projekty, dla których: <ul style="list-style-type: none"> ▪ sporządzono dokładny opis przedsięwzięcia oraz uzasadnienie znaczenia projektu dla rozwoju Gminy, ▪ określono orientacyjne koszty realizacji projektu oraz wskazano potencjalne źródła finansowania, ▪ zaproponowano lidera projektu, który jest gotów wziąć na siebie podstawowe obowiązki organizacyjne, a także pozyskać partnerów do realizacji projektu.
2.	Główny nurt wdrażania strategii będzie	Lista projektów wdrożeniowych będzie

	obejmował realizację projektów.	w pierwszym rządzie obejmowała projekty wypracowane na etapie formułowania strategii, a w dalszej kolejności projekty zgłaszane w toku wdrażania strategii. Będą to różnego rodzaju koncepcje, działania organizujące: <ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywność mieszkańców i podmiotów gospodarczych, ▪ aktywność władz lokalnych, ▪ aktywność zewnętrznych podmiotów wchodzących w partnerstwa z podmiotami lokalnymi.
3.	Prowadzony będzie stały monitoring dostępnych zasobów niezbędnych dla sprawnego wdrażania strategii.	Działania te będą odnosiły się zarówno do wewnętrznych, jak i zewnętrznych środków, które będą mogły być wykorzystane na rzecz realizacji kolejnych projektów.
4.	Strategia będzie skoordynowana z przyjętymi na szczeblu regionu i kraju strategiami rozwoju.	Zapisy strategii nie będą pozostawiały w sprzeczności z innymi przyjmowanymi celami, a nowo pozostające dokumenty lokalne nie będą stały w sprzeczności ze strategią.
5.	Uruchomiony zostanie "bank pomysłów" pozwalający podmiotom lokalnym na stałe wpływanie na kierunki i sposoby wdrażania strategii.	Bank projektów działań będzie poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • inspirowanie mieszkańców i innych podmiotów do zgłaszania projektów zgodnych ze strategią, • przygotowywanie bazy, z której będą wybierane projekty o największych możliwościach realizacyjnych (zwłaszcza w kontekście skorzystania z zewnętrznych źródeł wsparcia).
6.	Odbywać się będzie selekcja projektów przyjętych do realizacji w ramach strategii.	Selekcja projektów zostanie oparta na następujących kryteriach: <ul style="list-style-type: none"> • oczekiwany wymiar pozytywnych efektów dla społeczności lokalnej oraz wpływ na strategiczny na rozwój lokalny, • stwarzanie dobrych warunków wyjściowych dla realizacji kolejnych projektów i komplementarność wobec innych projektów, • poprawa regionalnego wizerunku Gminy, stwarzanie pozytywnych wyróżników Halinowa w otoczeniu, • społeczna akceptacja projektu, wyrażana przede wszystkim poprzez zaangażowanie mieszkańców w realizację projektu, • poziom kosztów, jakie musi ponieść Gmina na realizację projektów, • finansowy efekt mnożnikowy wyrażony możliwościami pomnażania środków

		<p>zainwestowanych przez gminę w realizację projektu (zdolność do koncentrowania wokół projektów podmiotów inwestujących własne środki finansowe lub pozyskiwania wsparcia z dostępnych funduszy),</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas uzyskania efektów z tytułu realizacji projektu.
--	--	---

Źródło: opracowanie własne

16. Zasady i tryb monitoringu strategii

Monitoring strategii to niezbędna kontrola procesu wdrażania strategii pozwalająca uniknąć błędów i niedopatrzeń w realizacji projektów. Jest on prowadzony przez jednostkę wskazaną przez Burmistrza Halinowa.

W procesie monitoringu nadzorowi podlega zgodność realizacji strategii z ramowym harmonogramem realizacji celów strategicznych.

W procesie monitoringu nadzorowany jest przebieg wdrożenia poszczególnych projektów:

- terminowy dobór właściwego źródła finansowania,
- skompletowanie załącznikowej dokumentacji projektu,
- terminowość i kompletność złożenia dokumentacji projektowej do Instytucji Zarządczej lub Pośredniczącej,
- terminowość dostarczanych produktów cząstkowych projektu,
- poprawność rozliczeń finansowych,
- jakość dostarczanych produktów cząstkowych projektu,
- zgodność dostarczanych produktów ze specyfikacją projektową.

17. Zasady i tryb ewaluacji strategii

Ocena strategii to proces permanentny i niezbędny, jako warunek prawidłowej jej realizacji. Wyróżniamy ewaluację:

Ewaluacja ex-ante opisuje zakładane cele, przewidywane rezultaty, spójność z celami rozwojowymi danego obszaru, komplementarność z innymi projektami. Ewaluacja ex-ante została wykonana w przebiegu realizacji zadania sformułowania strategii Gminy.

W przebiegu ewaluacji mid-term analizuje się proces wdrożenia i ocenia dotychczasowe efekty. Pozwala to odpowiedzieć na pojawiające się pytania, rozwiązać ujawnione problemy.

Można tu ocenić przede wszystkim skuteczność i efektywność przedsięwzięcia na danym etapie. Ewaluacja mid-term będzie wykonywana w trakcie realizacji zadań. Za jej wykonywanie odpowiada jednostka wskazana przez Burmistrza Halinowa.

W ewaluacji ex-post ocenione będą efekty i sformułowane wnioski na przyszłość (odnośnie następnych zadań). Należy zwrócić szczególną uwagę na użyteczność i trwałość przedsięwzięć. Za jej wykonanie odpowiada jednostka wskazana przez Burmistrza Halinowa.

Posługując się wskaźnikami i miernikami rezultatu, należy określić stopień realizacji celu szczegółowego i celu strategicznego.

Przy ocenie efektów realizacji ustaleń strategii należy uwzględnić następujące kryteria:

- skuteczności – w jakim stopniu cele zapisane w strategii zostały osiągnięte,
- efektywności – jaku był stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów (porównanie zasobów zaangażowanych przy realizacji danego projektu z rzeczywistymi osiągnięciami, rezultatami).

18. Komunikacja społeczna

Ważnym elementem strategii jest komunikacja społeczna. Ma ona na celu włączenie mieszkańców we współtworzenie i aktualizację dokumentu strategii, a także przekazanie im informacji o celach rozwojowych i zadaniach, które Gmina zamierza podjąć się w ciągu najbliższych kilku lat.

Aby komunikacja społeczna była skuteczna i efektywna, należy:

- opublikować „Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025” na stronie internetowej i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- rozdystrybuować broszury informacyjne o głównych założeniach strategii, jej celach strategicznych i obszarach rekomendowanych działań wśród mieszkańców Gminy,
- organizować cykliczne konsultacje społeczne,

Urząd Miejski powinien organizować cykliczne (np. co 3-4 lata) otwarte spotkania i warsztaty dla mieszkańców służące wymianie poglądów na temat dostosowania strategii do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego. W ramach możliwości powinna zostać również udostępniona mieszkańcom strona internetowa i specjalny adres mailowy służący do zgłaszania i konsultowania pomysłów, dzięki czemu wyznaczona przez Burmistrza jednostka gromadziłaby pomysły w bazie danych („bank zadań”).